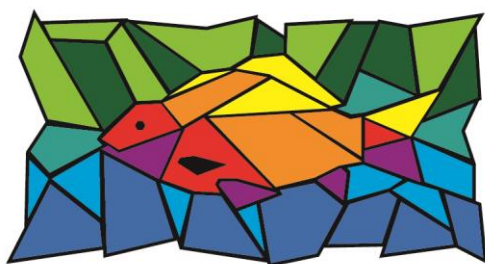

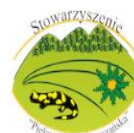
„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Materiał opracowany przez Fundację Socjometr Laboratorium Rozwiązań Społecznych, współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Ewaluacja zewnętrzna małopolskich lokalnych strategii rozwoju

Lokalna Grupa Działania
Stowarzyszenie Dolina Karpią

DOLINA KARPIA

Kraków 2021

Raport opracowany w ramach projektu „Ewaluacja zewnętrzna małopolskich lokalnych strategii rozwoju” realizowanego przez Federację LGD Małopolska.

Odwiedź portal KSOW – www.ksow.pl

Zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania

1. W trakcie prac nad LSR ustalono, iż cel główny musi być odpowiedzią na długookresowe negatywne następstwa sformułowanych w procesie analizy problemów, a także powinien być zgodny ze strategią rozwoju województwa małopolskiego. W konsekwencji wskazano trzy cele główne: 1. rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich; 2. wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłu czasu wolnego; 3. poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju. Do problemów obszaru dopasowano także pięć celów szczegółowych: zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego, rozwój lokalnej przedsiębiorczości, poprawa aktywności społecznej mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia, poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia.
2. W LSR Doliny Karpia na przestrzeni ostatnich lat wprowadzono sporo zmian. Dotyczyły one przede wszystkim przesunięć środków finansowych między przedsięwzięciami (założony na samym początku budżet okazywał się niekiedy zbyt duży na konkretne działania i w ten sposób pozostawały środki do wykorzystania). Wpływ na korekty miało także niewielkie zainteresowanie niektórymi przedsięwzięciami i przesunięcie na działania bardziej popularne, czyli przede wszystkim na podejmowanie i rozwój przedsiębiorczości. Zmiany w LSR dotyczyły również podwyższania wartości wskaźników, zmian kryteriów czy ich doprecyzowania (by uniknąć np. oprotestowania wyników naborów). Niektóre poprawki były następstwem uwag przekazywanych przez Urząd Marszałkowski. Ostatnia większa korekta dokonana w okresie przed przeprowadzeniem opisywanych tu badań ewaluacyjnych ma związek z przewalutowaniem, oszczędnościami i dodatkowymi środkami, które Dolina Karpia może otrzymać na realizację LSR. Doskonale widać, że LGD stara się na bieżąco reagować na pojawiające się problemy czy wątpliwości, co zasługuje na pozytywną ocenę.
3. Analizując historię naborów widać duże zapotrzebowanie związane z tworzeniem nowych i rozwojem istniejących firm. W każdym z naborów brakowało środków dla podmiotów i osób, które spełniały minimum punktowe wskazane w ogłoszeniach i zostały wybrane do finansowania. W przypadku przedsięwzięć kierowanych do

rybaków z zainteresowaniem było znacznie gorzej, czego konsekwencją okazywały się puste nabory. Problemem był tutaj fakt, iż większość tych gospodarstw ma rodzinny charakter, nie są one płatnikami ubezpieczeń społecznych i nie zatrudniają dodatkowych osób. Wymóg stworzenia czy utrzymania miejsca pracy był więc przeszkodą w sięganiu po środki dla niewielkich gospodarstw. W rezultacie z działań mogły korzystać tylko duże podmioty z sektora rybackiego.

4. Pierwszy cel ogólny LSR to rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich. W jego ramach wyznaczono dwa cele szczegółowe. Pierwszy z nich dotyczył zwiększenia konkurencyjności sektora rybackiego i w tym przypadku docelowe wartości wskaźników zostały już osiągnięte. Drugi cel szczegółowy to rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tutaj wskazano kilka przedsięwzięć: operacje polegające na różnicowaniu działalności gospodarczej na obszarach rybackich, utworzenie nowych przedsiębiorstw, rozwój istniejącego przedsiębiorstwa. W ich przypadku nie ma większych obaw co do osiągnięcia w pełni wskaźników, a to, iż do tej pory nie udało się osiągnąć zakładanych wartości docelowych wynika z faktu, iż w 2019 i 2021 roku były one zwiększane. Jeśli chodzi o operacje polegające na poprawie potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów zmniejszono docelowy stan przypisanych do nich wskaźników – z trzech do dwóch i przesunięto pozostałe środki na rozwój działalności gospodarczej. Urząd Marszałkowski wyraził na to zgodę z uwagi na fakt, iż brakowało zainteresowania tym działaniem. Drugi cel ogólny to wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego i oferty przemysłu czasu wolnego. Realizowano tutaj projekty współpracy, operacje własne, granty dla organizacji pozarządowych, instytucji kultury i osób fizycznych oraz kulturalne projekty. W jego ramach wyznaczono dwa cele szczegółowe. Pierwszy z nich dotyczył poprawy aktywności społecznej mieszkańców. W przedsięwzięciu „Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań” cel został już prawie osiągnięty, ale po wycofaniu się wnioskodawcy z realizacji jednej z umów, niezbędne będzie ogłoszenie kolejnego naboru. Dodatkowo Dolina Karpią podjęła decyzję, że zostaną tutaj także wkrótce przeniesione dodatkowe środki i oszczędności kursowe. Następne przedsięwzięcie dotyczy organizacji atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu i tutaj wszystkie wskaźniki udało się już

osiągnąć. W przypadku integracji społecznej mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego środki zostały zakontraktowane i są bardzo bliskie rozliczenia. Kolejny cel szczegółowy dotyczył zwiększenia atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia. W 100% udało się już wykonać przedsięwzięcia dotyczące infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach rybackich. Bardzo dobrze przedstawia się też sytuacja w przypadku przedsięwzięć dotyczących „spójnej i widocznej oferty turystycznej Doliny Karpia”. Rozliczone w pełni są tutaj operacje własne i część projektów współpracy, w trakcie realizacji są natomiast dwa projekty grantowe, które są już zakontraktowane. Na przyszły rok planowane są kolejne operacje własne. Ostatnie z przedsięwzięć, czyli zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego polegające na poddaniu obiektów pracom konserwatorskim lub restauratorskim kierowane było przede wszystkim do parafii i zostało w pełni zrealizowane. Trzeci cel w LSR to poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju i tutaj operacje polegające na wprowadzeniu rozwiązań przeciwdziałającym negatywnym skutkom zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi zostały już wykonane w całości.

5. Z funduszy na rozwój przedsiębiorczości skorzystały w dużej mierze firmy działające w branży turystycznej, co było zgodne z założeniami LSR. Wsparcie uzyskały także oczywiście firmy z innych branż. Z ciekawszych działań można wymienić środki przeznaczone na sklep Hana z produktami lokalnymi, firmę Lolly Polly produkującą „Krówkę Zatorską” oraz MOLO Resort w Osieku. W przypadku działań dla gmin udanym przedsięwzięciem było zbudowanie placu zabaw i pumptrucku w Polance Wielkiej, a także ścieżek rowerowych. Z budżetu LSR przeznaczono też środki na imprezy, takie jak pikniki rybackie, Dni Polanki Wielkiej, kino letnie. Spośród działań rybackich zwraca uwagę utworzenie patroli przeciwdziałających kłusownictwu. W przypadku aktywizacji jednym z ciekawszych przedsięwzięć był projekt grantowy polegający na organizacji rajdów rowerowych, połączony z warsztatami ornitologicznymi oraz poczęstunkiem produktami lokalnymi.
6. Położenie nacisku na promocje rybactwa i pozyskanie funduszy rybackich należy również ocenić bardzo pozytywnie. W ten sposób udało się stworzyć

rozpoznawalną markę. Dużym problemem jest jednak niewystarczająca ilość ryb, która nie pozwala zaspokoić ich zapotrzebowania na surowiec do produkcji.

7. Do podstawowych problemów istotnych dla mieszkańców Doliny Karpia zaliczono niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, niedostateczne wykorzystanie zasobów lokalnych oraz wciąż za niską aktywność społeczną członków społeczności lokalnej. Uznano, iż negatywne skutki tych zjawisk odczuwają przede wszystkim ludzie starsi (powyżej 50 lat) i młodzi (do 35 lat), a wśród nich głównie kobiety. To te grupy miały problemy z odnalezieniem się na rynku pracy i spełnianiem aspiracji życiowych. Dodatkową grupą zasługującą na szczególną uwagę są rybacy. Te cztery grupy w konsekwencji określono mianem grup defaworyzowanych. Dla grup defaworyzowanych wprowadzono w LSR szereg mechanizmów wspierających, w tym m.in.: bezpośrednie wsparcie poprzez preferencyjne warunki otrzymania wsparcia na realizowanie operacji; maksymalną intensywność pomocy; pośrednie wsparcie poprzez realizowanie projektów przez innych wnioskodawców, w tym dodatkowe punkty za stworzenie miejsca pracy dla grupy defaworyzowanej lub wskazanie, iż grupy te będą korzystały z efektów operacji; korzystanie z efektów zrealizowanych projektów współpracy.
8. Projektów współpracy Dolina Karpia realizuje bardzo wiele. Wszystkie zaplanowano już w momencie przygotowywania LSR. Duża ich ilość ma też związek z tym, iż była finansowana w ramach dwóch funduszy - PROW i PO RYBY, co znacznie poszerzało możliwości. Większość z projektów jest już rozliczona. Wymienić tu można takie działania jak: „Rozwój ekomuzeów na rzecz promocji turystyki na obszarach wiejskich i małych miast”, „Utworzenie infrastruktury turystycznej oraz stworzenie Systemu Identyfikacji Wizualnej Doliny Karpia, propagujących dziedzictwo kulturowe na obszarze rybackim Doliny Karpia”, „Wzrost aktywności mieszkańców śródlądowych obszarów rybackich w kierunku propagowania dobrostanu i dziedzictwa kulturowego poprzez udział w działaniach edukacyjnych”, „Marka lokalna szansą rozwoju regionu”, „Marka lokalna narzędziem promocji obszarów LGD”, „Realizacja działań edukacyjnych w obiektach gastronomicznych, placówkach oświatowych oraz na obszarach partnerskich LGD służących promocji rybackiego dziedzictwa kulturowego obszaru Stowarzyszenia

Dolina Karpią i Stowarzyszenia RLGD 'Opolszczyzna'". Przeprowadzone projekty współpracy wpisywały się w cele założone w LSR. Dolina Karpią doskonale zdaje sobie sprawę z tego, iż działania tego typu są dobrą formą współpracy LGD, wpływającą na rozwój umiejętności współdziałania w zakresie ważnych celów dla wszystkich zaangażowanych podmiotów.

9. Liczba projektów realizowanych przez Dolinę Karpią poza działaniem LEADER jest bardzo duża i doskonale widać ich zróżnicowanie oraz próbę dotarcia do szerokiego grona odbiorców, przede wszystkim mając na celu wspieranie rozwoju turystyki. W trakcie wdrażania aktualnej perspektywy finansowej zrealizowano takie projekty jak: „Questy w Dolinie Karpią”, „Lokalne szlaki rowerowe w Dolinie Karpią”, „Rowerem po Dolinie Karpią”, „Szlak Doliny Karpią”, Szlak kulinarny. Szlak Karpią, punkt informacji turystycznej na Rynku w Zatorze, sklepik produktów lokalnych w Wadowicach, Ekomuzeum Doliny Karpią, marka lokalna Dolina Karpią.
10. Dolina Karpią wykorzystuje różnorodne metody komunikacyjne. Najbardziej sprawdziły się informacje na stronach internetowych i portalach społecznościowych oraz część spotkań (przede wszystkim dla przedsiębiorców). Bardzo dobrą strategią było dopasowywanie planu komunikacji do etapów realizacji LSR, czego przejawem jest m.in. aktualna kampania podsumowująca działania.
11. Ankietowani beneficjenci bardzo pozytywnie oceniają działalność Biura LGD w aspekcie informowania o możliwości pozyskania środków. Zdecydowana większość respondentów korzystała również z szerokiego zakresu wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku. Beneficjenci korzystali przede wszystkim ze wsparcia polegającego na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla projektu, porad w zakresie wypełniania dokumentów koniecznych do złożenia wniosku oraz wyjaśnienia szczegółowych zasad oceny wniosków. Samo doradztwo ocenione zostało przez badanych beneficjentów bardzo pozytywnie. Dotyczy to zarówno etapu składania wniosku, jak i etapu realizacji operacji oraz etapu rozliczania operacji. Warto podkreślić wysokie oceny dotyczące przygotowania merytorycznego doradców LGD. O tym jak dobrze

oceniana jest potrzeba funkcjonowania i sama działalność LGD najlepiej świadczy fakt, iż żaden z badanych beneficjentów nie wykluczył zabiegania o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość).

12. Procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów. Podobnie zastosowane kryteria wyboru operacji były jednoznaczne i nie budzą większych wątpliwości. Pozwalały także na wybór najlepszych wniosków, które były spójne z celami LSR.
13. Dolina Karpia cieszy się bardzo dużą rozpoznawalnością na obszarze, a efekty prowadzonych działań są zauważalne. Badani mieszkańcy stwierdzili w zdecydowanej większości, że uczestniczyli w wydarzeniach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD oraz korzystali z infrastruktury, której powstanie lub modernizacja były dofinansowane z jej środków. Udało się więc niewątpliwie zbudować markę, która może procentować w przyszłości.
14. Dolina Karpia znajduje się na takim poziomie realizacji działań, że nie ma w zasadzie żadnych obaw co do osiągnięcia założonych wskaźników. Ewentualny problem może dotyczyć tego, czy beneficjentom uda się terminowo rozliczyć wszystkie operacje. To jednak kwestia, na którą LGD ma jedynie pośredni wpływ.

2. Spis treści

1. Streszczenie najważniejszych wyników badania	3
2. Spis treści	9
3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.	10
4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.	13
5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.	15
5.1. Obszar objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz jej podstawowe założenia	15
5.2. Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR.....	30
5.3. Projekty współpracy	47
5.4. Działania poza RLKS	50
5.5. Działalność Biura LGD	54
5.6. Zmiany na obszarze objętym LSR w ocenie członków lokalnej społeczności	69
6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	76
6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR	76
6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny.....	76
6.3. Przedsiębiorczość	78
6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe	79
6.5. Grupy defaworyzowane	80
6.6. Innowacyjność	81
6.7. Projekty współpracy	82
6.8. Ocena funkcjonowania LGD	82
6.9. Ocena procesu wdrażania	83
6.10. Wartość dodana podejścia LEADER.....	85
7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje	87
8. Spis tabel i wykresów.	89
8.1. Spis tabel	89
8.2. Spis wykresów	89
9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania.	91
Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD Dolina Karpia.....	91
Ankieta dla beneficjentów LGD Dolina Karpia.....	94

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

Raport jest efektem badania ewaluacyjnego przeprowadzonego przez Fundację Socjometr. Przedmiotem badania była ewaluacja procesu wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność prowadzonego przez Lokalną Grupę Działania Dolina Karpia w okresie programowania Unii Europejskiej 2014-2020.

Fundacja Socjometr jest niezależnym podmiotem specjalizującym się w badaniach społecznych, który spełnia wymogi stawiane ewaluatorom zewnętrznym określone w Wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 5/3/2017 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Warto podkreślić, że przeprowadzenie badań w opisywanej poniżej formie było możliwe dzięki współpracy wszystkich małopolskich Lokalnych Grup Działania. Badania były współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Dofinansowanie zostało pozyskane przez Federację LGD Małopolska, która przygotowała projekt „Ewaluacja zewnętrzna małopolskich lokalnych strategii rozwoju” oraz, w efekcie przeprowadzonej procedury wyboru wykonawcy, zleciła prace badawcze Fundacji Socjometr.

Szczegółowe cele badania zostały sformułowane na podstawie wspomnianych powyżej Wytycznych wydanych w 2017 roku przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Skupiały się one w kilku obszarach tematycznych, w ramach których postawiono pytania badawcze. Zestaw tych pytań był wspólny dla wszystkich Lokalnych Grup Działania w województwie małopolskim.

Obszary badań oraz przypisane do nich pytania badawcze:

1. Ocena wpływu na główny cel LSR
 - a. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

- a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
- 3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
- 4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
- 5. Grupy defaworyzowane
 - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
 - b. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - c. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- 6. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
- 7. Projekty współpracy
 - a. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
 - b. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?
- 8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
- 9. Ocena procesu wdrażania

- a. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- b. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- c. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- d. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

10. Wartość dodana podejścia LEADER

- a. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- b. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- c. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- d. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Szczegółowe obszary działań małopolskich LGD, które były poddawane ocenie:

1. Działalność biura LGD, w tym w szczególności jakość i efektywność świadczonego doradztwa dla wnioskodawców (rzeczywistych i potencjalnych) oraz beneficjentów,
2. Realizacja planu komunikacji, rozpoznawalność LGD, wymiana informacji z mieszkańcami obszaru oraz jakość podejmowanych działań komunikacyjnych,
3. Realizacja rzeczowo-finansowa Lokalnej Strategii Rozwoju,
4. Funkcjonowanie organów LGD,
5. Działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej oraz włączenia społecznego (w szczególności wsparcie udzielone przedstawicielom grupy defaworyzowanej),
6. Działania LGD w zakresie rozwoju przedsiębiorczości oraz turystyki i dziedzictwa kulturowego,
7. Promowanie innowacyjności na obszarze objętym LSR,
8. Realizacja projektów współpracy.

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.

Projekt badawczy zrealizowany na zlecenie Federacji LGD Małopolska jest unikatowym w skali Polski przykładem współpracy Lokalnych Grup Działania. Wspólne zlecenie badań dla wszystkich organizacji wdrażających Strategię Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność pozwoliło nie tylko na sfinansowanie dużej części prac ze środków zewnętrznych, ale umożliwiło również obniżenie kosztów ewaluacji. Ujęcie prac badawczych w ramy wspólnego projektu pozwoliło na ich sprawną i szybką realizację w okresie od czerwca do października 2021 roku.

Realizacja wspólnych badań ewaluacyjnych dla wszystkich małopolskich LGD przyniosła także korzyści o charakterze merytorycznym. Możliwe było zastosowanie jednolitego zestawu metod i technik badawczych. Powoduje to, że dane zebrane w odniesieniu do obszaru poszczególnych Lokalnych Grup Działania są agregowalne. Innymi słowy, 32 raporty z ewaluacji zewnętrznych przygotowane dla poszczególnych LGD mogą być rozpatrywane wspólnie i tym samym informować o efektach realizacji działania LEADER w całym województwie małopolskim.

W ramach badania ewaluacyjnego poddano analizie dwie grupy danych:

1. Dane zastane, w tym:
 - a. Dane ze statystyk publicznych,
 - b. Dane gromadzone przez Lokalne Grupy Działania w ramach monitoringu,
2. Dane wywołane, w tym:
 - a. Dane zebrane za pomocą technik jakościowych,
 - b. Dane zebrane za pomocą technik ilościowych.

Dane pochodzące ze statystyk publicznych dostarczyły wysoce obiektywnych informacji na temat zmian na obszarze poszczególnych LGD, które dokonały się w okresie realizacji ocenianych Strategii RLKS. Dane te dotyczyły między innymi zjawisk demograficznych, rynku pracy, lokalnej gospodarki oraz sytuacji społecznej. Wszystkie te dane zostały zaprezentowane w tabelach lub na wykresach. Szczegółowy wykaz ilustracji zawartych w raporcie, który umieszczony jest na jego końcu pozwala na szybkie zapoznanie się z zakresem poddanych analizie danych, które pochodziły z Głównego Urzędu Statystycznego.

Lokalne Grupy Działania gromadzą istotne dane na temat procesu wdrażania Strategii RLKS, które musiały być poddane analizie. Wśród tych danych należy wskazać w szczególności informacje o prowadzonych naborach, dane o postępie rzeczowo-finansowym, wskaźniki realizacji planu komunikacji oraz dane dotyczące doradztwa. Fundacja Socjometr opracowała jednolity zestaw formularzy, na których poszczególne LGD udostępniały te istotne informacje. Analiza tej kategorii danych zastanych pozwoliła na ocenę skuteczności działań prowadzonych przez LGD oraz wskazała, w których obszarach działalność LGD pokrywała się ze zmianami na obszarze objętym LSR sugerowanymi przez wyniki analizy danych pochodzących z GUS.

Reprezentanci Fundacji Socjometr przeprowadzili badania jakościowe we wszystkich małopolskich LGD. Obejmowały one wywiady z pracownikami stowarzyszeń oraz wywiady z przedstawicielami ich organów – Zarządów i organów decyzyjnych (Rad). Wywiady były prowadzone w siedzibach LGD lub online. Rozmowy te odegrały istotną rolę w procesie powstawania raportów. Pozwoliły one na pogłębienie wiedzy na temat przebiegu procesu wdrażania LSR, rozpoznanie problemów pojawiających się w jego trakcie oraz sposobu reagowania na nie przez przedstawicieli Stowarzyszeń. Uzupełnieniem wywiadów był elektroniczny kwestionariusz zawierający pytania otwarte kierowane do prezesów Zarządów LGD oraz przewodniczących Rad Programowych. Zebrane za jego pomocą informacje zostały wykorzystane w czasie formułowania rekomendacji.

W ramach ewaluacji zewnętrznej zbierano także dane ilościowe. Dla każdego LGD przygotowano dwa kwestionariusze ankiety. Pierwsza z nich kierowana była do mieszkańców obszaru objętego Strategią RLKS, a druga do beneficjentów wsparcia osób i przedstawicieli organizacji, które realizowały operacje w ramach jej wdrażania. Zastosowano technikę CAWI (*computer-assisted web interview*), co oznacza, że ankieta przeprowadzona została za pomocą platformy internetowej. Za dystrybucję linka do ankiety odpowiedzialni byli pracownicy poszczególnych Lokalnych Grup Działania. Celem było zgromadzenie co najmniej 100 poprawnie wypełnionych ankiet dla mieszkańców oraz co najmniej 20 ankiet wypełnionych przez beneficjentów. We wszystkich LGD udało się zgromadzić wymaganą dla każdej z ankiet ilość odpowiedzi.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Obszar objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz jej podstawowe założenia

Dolina Karpią to obszar siedmiu gmin położonych w województwie małopolskim: Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów, Spytkowice, Tomice, Zator. Cztery spośród gmin znajdują się w powiecie oświęcimskim (Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów i Zator), a trzy w wadowickim (Brzeźnica, Spytkowice i Tomice). Obszar zajmuje powierzchnię 310 km² i stanowi 37,44% terytorium powiatu oświęcimskiego i 24,53% powiatu wadowickiego. Największą gminą jest gmina Brzeźnica (66 km²), a najmniejszą Polanka Wielka (24 km²). Wszystkie siedem gmin pozostaje w bezpośrednim albo przynajmniej w dalszym sąsiedztwie, tworząc zwarty geograficznie obszar.

Ważnym uwarunkowaniem Doliny Karpią jest bliskość trzech dużych ośrodków miejskich: Krakowa, Bielska-Białej i Katowic, a także innych miejscowości chętnie odwiedzanych przez turystów (Oświęcim, Wadowice, Kalwaria Zebrzydzka, Zator).

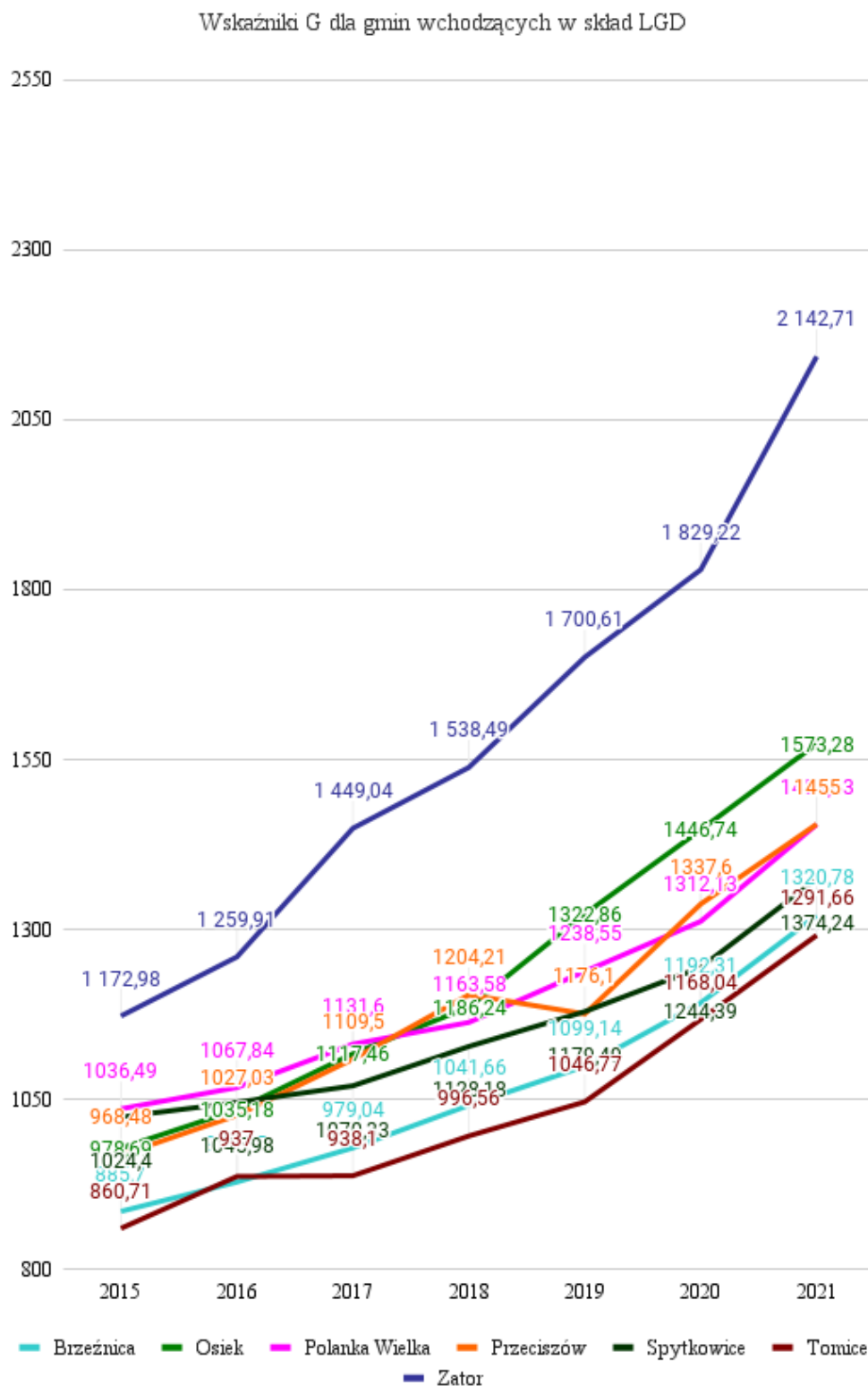
Rysunek 1. Obszar LGD Dolina Karpią.

Dolina Karpia w 2013 roku była zamieszкана przez 56 501 osób. W 2020 roku liczba ta wyniosła 57 615. Na przestrzeni lat 2015-2020 niewielkie wzrosty (z pewnymi wahaniami) dało się zaobserwować w każdej z gmin, z wyjątkiem gminy Zator, gdzie w omawianym okresie liczba mieszkańców spadła o 95 osób. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

Ludność w gminach wchodzących w skład LGD						
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brzeźnica	10 188	10 196	10 285	10 345	10 426	10 521
Osiek	8 179	8 170	8 233	8 207	8 224	8 271
Polanka Wielka	4 276	4 303	4 312	4 297	4 313	4 318
Przeciszów	6 733	6 726	6 735	6 751	6 761	6 739
Spytkowice	10 242	10 250	10 304	10 379	10 365	10 312
Tomice	7 930	8 011	8 085	8 171	8 174	8 223
Zator	9 326	9 325	9 301	9 298	9 317	9 231

Tabela 1. Ludność w gminach wchodzących w skład LGD.

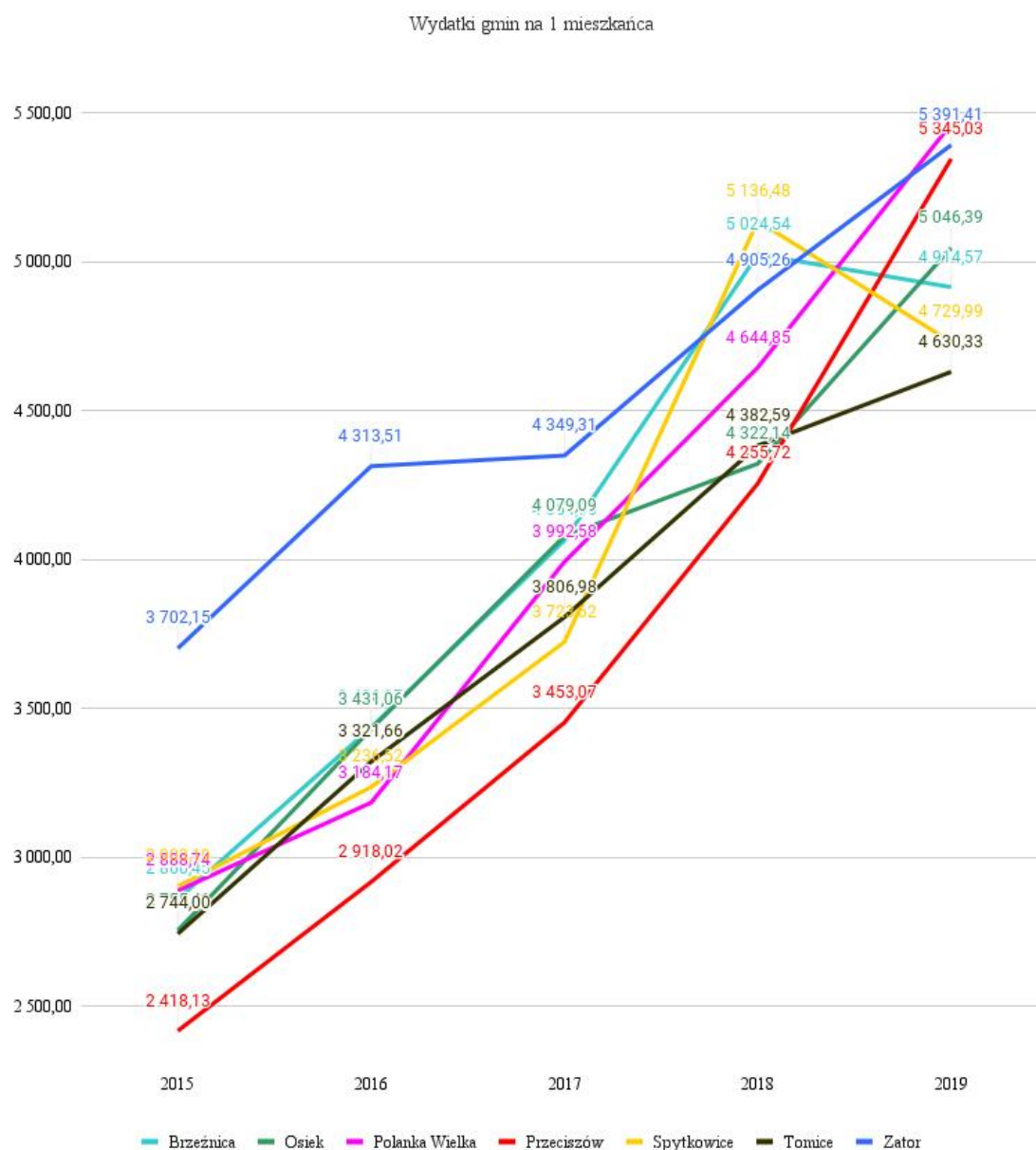
Istotną kwestią dla opisu obszaru objętego ewaluowaną Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność są dochody gmin wchodzących w skład LGD. Wyrazem zdolności dochodowej gmin jest wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, czyli tzw. wskaźnik G, stanowiący podstawę do wyliczenia rocznych kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej i wpłat. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wskaźnik G dla każdej gminy oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych (z tytułu podatku od nieruchomości, podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od środków transportowych, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatku od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, wpływów z opłaty skarbowej, wpływów z opłaty eksploatacyjnej, udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych) za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców gminy. Wskaźniki w 2021 roku w gminach wchodzących w skład LGD kształtują się w przedziale 1 291,66 (Tomice) a 2 142,71 (Zator). Zwraca uwagę różnica pomiędzy wskaźnikiem dla gminy Zator a kolejną gminą Osiek (różnica wynosi 569,43). Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD.

Wydatki gmin przynależących do LGD z roku na rok były coraz większe. W 2019 roku tendencja wzrastająca załamała się w przypadku gminy Spytkowice i Brzeźnica. Warto jednak

zwrócić uwagę na dynamikę wzrostu wydatków – w latach 2015-2019 w gminie Przeciszów wzrosły one aż o 2 926,9 zł.

Wykres 2. Wydatki gmin na 1 mieszkańca w złotych.

Gminy wchodzące w skład Doliny Karpia na tle wszystkich małopolskich gmin wypadają dość przeciętnie (łącznie ich liczba - 182). Biorąc pod uwagę dochody własne budżetu gmin, wysoką pozycję zajmuje gmina Zator, a najgorzej wypada gmina Tomice. W przypadku kategorii analizującej środki w dochodach budżetu gminy na finansowanie projektów unijnych zwraca uwagę wysoka pozycja gminy Przeciszów, ale również bardzo niskie lokaty gmin Osiek i Polanka Wielka. W klasyfikacji uwzględniającej wydatki budżetu

gmin najwyższą lokatę zajmuje Polanka Wielka, a najniższą gmina Tomice. Biorąc pod uwagę podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wysoko znajduje się gmina Tomice, zaś bardzo nisko gminy Przeciszów i Osiek. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

Gmina	Lokaty gmin w województwie w poszczególnych kategoriach w roku 2019			
	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca	Środki w dochodach budżetu gminy na finansowanie projektów UE na 1 mieszkańca	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności
Brzeźnica	74	32	109	73
Osiek	48	165	102	162
Polanka Wielka	39	150	61	111
Przeciszów	40	15	66	152
Spytkowice	87	55	135	109
Tomice	98	105	146	39
Zator	13	104	64	75

Tabela 2. Gminy wchodzące w skład LGD na tle innych małopolskich gmin.

Dolina Karwia to obszar o dużym potencjale rozwoju przedsiębiorczości. Atutem jest niewątpliwie położenie w pobliżu dużych potencjalnych rynków zbytu (Kraków i Śląsk) i ciągów komunikacyjnych. Na terenie funkcjonują i inwestują duże firmy takie jak m.in. Energylandia, Dinozatorland i wiele firm zlokalizowanych w Strefie Inwestycyjnej w Zatorze, które swą działalność mają zarejestrowaną poza obszarem Doliny Karwia. W gminie Zator z sukcesem działa i niezwykle szybko zagospodarowuje się Zatorska Strefa Aktywności Gospodarczej oraz specjalna strefa ekonomiczna – Podstrefa Krakowskiego Parku Technologicznego.

Obszar nie jest pozbawiony jednak problemów. W LSR wskazano między innymi ograniczenia kapitałowe przedsiębiorców i brak współpracy pomiędzy nimi, a także niski poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego. Uznano też, że niewykorzystany jest potencjał przetwórczy wiążący się z lokalnym zapleczem rybackim i rolnym. Problemem

jest także znaczna fragmentaryzacja rolnictwa, co wpływa negatywnie na rentowność i inwestycyjne możliwości.

Liczba pracujących w latach 2015-2019 w większości gmin Doliny Karpia wzrastała. Duże wzrosty odnotowano w gminach Osiek, Tomice i Zator, w gminach Brzeźnica, Polanka Wielka i Przeciszów były one nieznaczne. Spadek w liczbie pracujących odnotowano jedynie w gminie Spytkowice i warto też podkreślić, że dotyczył on przede wszystkim kobiet (spadek o 89, podczas gdy liczba pracujących mężczyzn zwiększyła się o 47). Szczegóły pokazuje poniższa tabela.

Gmina	Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2019	2015	2019	2015	2019
Brzeźnica	510	586	176	240	334	346
Osiek	509	652	148	196	361	456
Polanka Wielka	356	363	152	155	204	208
Przeciszów	356	363	161	155	195	208
Spytkowice	1 033	991	520	567	513	424
Tomice	648	803	263	389	385	414
Zator	1 384	1 944	652	988	732	956

Tabela 3. Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD.

W LSR zwracano uwagę, że w powiatach do których należą gminy Doliny Karpia problem bezrobocia jest mniejszy niż w kraju i w województwie. Jednocześnie podkreślano, iż liczba osób bezrobotnych w każdej z gmin Doliny Karpia uległa zwiększeniu. Od 2007 do 2013 roku bardzo negatywne wskaźniki dotyczyły przede wszystkim gminy Przeciszów (wzrost o 13%) i gminy Tomice (prawie dwukrotnie). Zwracano też uwagę na to, iż bezrobotnych kobiet jest więcej niż mężczyzn, choć w tym przypadku wskaźniki nieznacznie odbiegały od normy.

W latach 2015 – 2020 sytuacja w przypadku udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności była zróżnicowana w poszczególnych gminach analizowanego obszaru.

Znaczne spadki dotyczyły gmin Osiek, Przeciszów, Tomice i Zator, w przypadku gmin Brzeźnica i Spytkowice były one zaś niewielkie. Niewielki wzrost udziału bezrobotnych miał natomiast miejsce w gminie Polanka Wielka. Zwraca uwagę wzrost udziału bezrobotnych kobiet w gminach Polanka Wielka i Spytkowice.

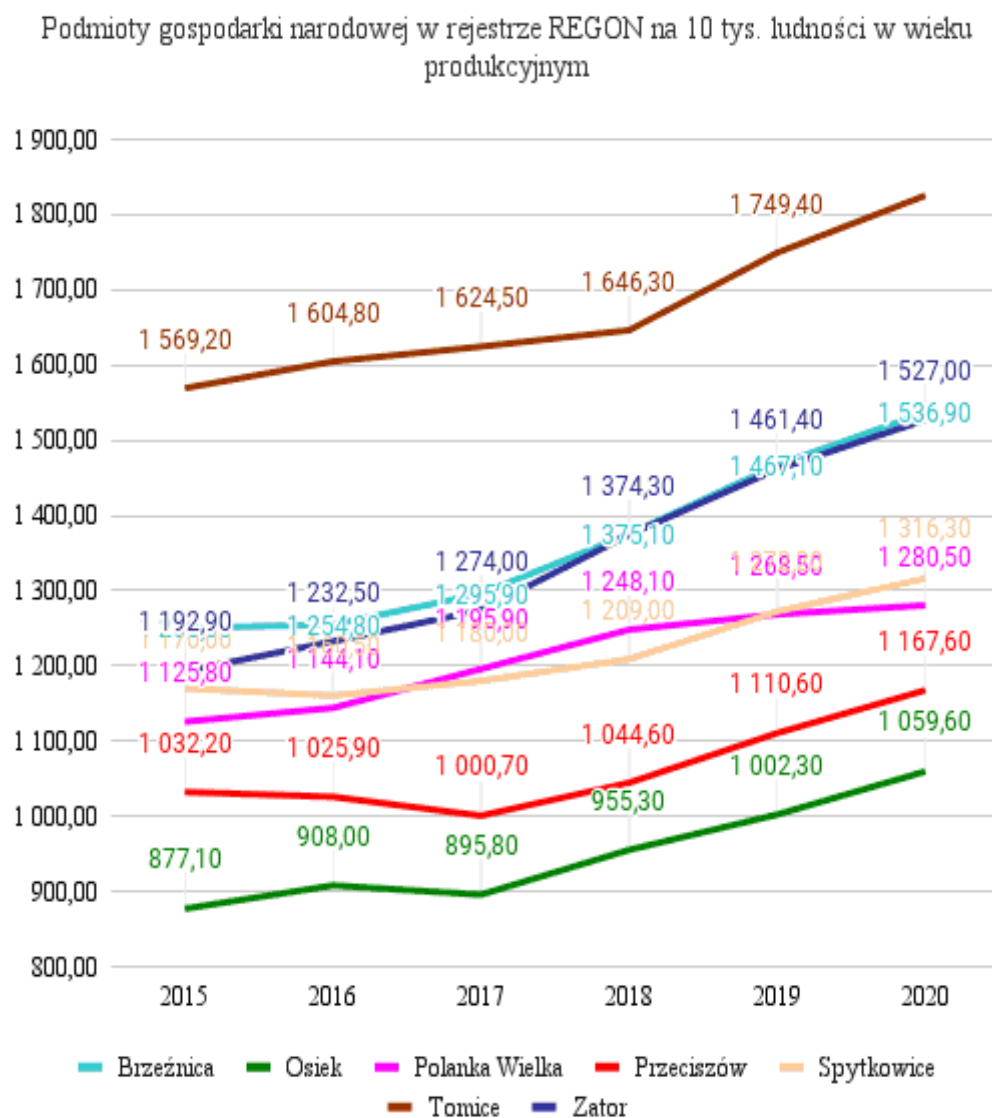
Gmina	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Brzeźnica	3,3	2,9	2,7	2,3	3,9	3,6
Osiek	3,9	2,8	2,8	2,4	5,1	3,3
Polanka Wielka	2,5	2,7	2,5	1,9	2,6	3,7
Przeciszów	4,7	3,4	4,0	2,8	5,6	4,0
Spytkowice	3,7	3,6	3,4	2,7	3,9	4,6
Tomice	4,4	2,8	3,7	2,2	5,2	3,5
Zator	5,7	3,8	4,6	3,0	6,9	4,8

Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w gminach wchodzących w skład LGD.

W LSR zwrócono uwagę, że wśród osób bezrobotnych przeważały osoby młode w wieku 18-24 lat i 25-34 lat. Uznano je w konsekwencji za grupę defaworyzowaną ze względu na dostęp do rynku pracy. Podkreślono znaczenie działań zmierzających do poprawy warunków życia tej grupy ludności. Podstawą była obawa, że młodzi ludzie zaczną wyprowadzać się poza obszar LGD i w rezultacie liczba ludności będzie się obniżać. Obawy te nie potwierdziły się w większości gmin, co obrazowały przywołane wcześniej dane dotyczące ich ludności.

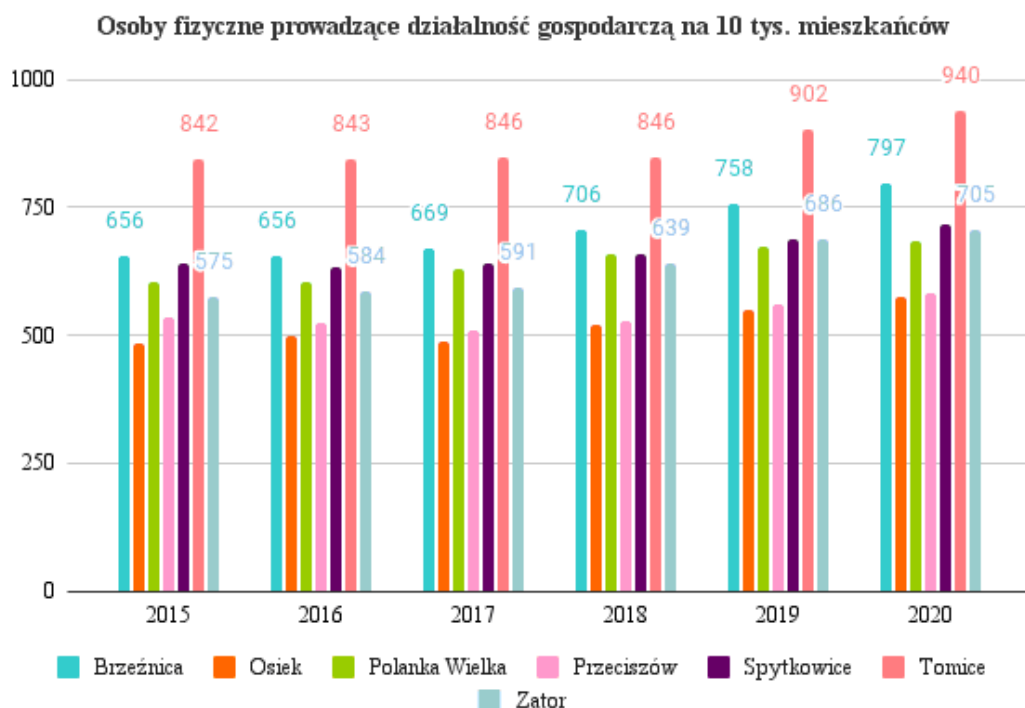
Kolejna kwestią na którą warto zwrócić uwagę w aspekcie przedsiębiorczości są podmioty gospodarki narodowej. W 2013 roku liczba zarejestrowanych podmiotów przypadających na 10 tysięcy mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminach Doliny Karpia wyniosła 1161 i była to wartość wskaźnika niższa niż notowana dla całej Polski (o 30,34%), Małopolski (o 29,88%), powiatu oświęcimskiego (o 19,52%) i wadowickiego (o 27,03%). Jednocześnie w przygotowanym w 2015 roku LSR pozytywnie oceniano sam wzrost liczby

przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat. W latach 2015-2020 we wszystkich gminach Doliny Karpia odnotowano kolejny wzrost podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON. Zdecydowanie najwięcej w 2020 roku było ich w gminie Tomice (1 825,40). Duży wzrost w omawianym okresie odnotowano natomiast w gminach Brzeźnica i Zator.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.

W latach 2015-2020 na obszarze LGD Dolina Karpia odnotowano także wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, choć nie był on specjalnie dynamiczny. Największe wzrosty wartości tego wskaźnika widać w gminach Brzeźnica (o 141), Tomice (o 98) z Zator (o 130). Szczegóły obrazuje poniższy wykres.

Wykres 4. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Większość spośród przedsiębiorstw działających na terenie Doliny Karpia to firmy jednoosobowe lub zatrudniające najwyżej kilka osób. W tym aspekcie warto zwrócić uwagę na to, iż jedną z grup defaworyzowanych są rybacy, których działalność stanowi ważny element krajobrazu gospodarczego omawianego regionu. Na obszarze Doliny Karpia znajduje się 26 gospodarstw rybackich, a łączna powierzchnia stawów wynosi ponad 2500 ha. Główne kompleksy stawowe to Przeręb, Bugaj i kompleksy spytkowickie, zatorskie, rudzkie i osieckie. Rybacki Zakład Doświadczalny w Zatorze prowadzi hodowlę na terenie trzech gmin Doliny Karpia (Zator, Spytkowice, Przeciszów). Produkuje tam karpia zatorskiego, który został zarejestrowany w Unii Europejskiej jako Chroniona Nazwa Pochodzenia. Oprócz karpia RZD produkuje także wiele innych gatunków ryb słodkowodnych. Innym ważnym miejscem jest Ośrodek Hodowli Zarodowej sp. z o.o. w Osieku.

Warto zauważyć, że w większości przypadków gospodarstwa rybackie to gospodarstwa rodzinne, przekazywane z pokolenie na pokolenie. Podkreślano w LSR potrzebę poprawy warunków życia i pracy rybaków, poszerzenia wiedzy z zakresu zarządzania gospodarką rybacką, postawienie na rozwój, modernizację albo restrukturyzację gospodarstw rybackich, walkę z kłusownictwem i stratami spowodowanymi przez działalność chronionych gatunków zwierząt, a także niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi. Istotna była również promocja rybactwa i jego produktów. Zwrócono uwagę, że tradycja związana z hodowlą ryb

i rolnictwem wymaga rozwoju działalności przetwórczej i tym samym wzbogacenia oraz zróżnicowania produkcji.

W LSR podkreślono, iż obszar Doliny Karpia charakteryzuje wysoka aktywność społeczna. Przeprowadzone w trakcie prac nad LSR ankiety pokazały, że 61% badanych osób angażuje się w działania lokalne albo są członkami różnych organizacji pozarządowych, w tym Stowarzyszenia Dolina Karpia, LKS, KGW, OSP, orkiestr dętych. W 2013 roku działało 93 zarejestrowanych organizacji pozarządowych, ale ich działalność była wspierana przez te, które nie posiadają osobowości prawnej (KGW, zespoły śpiewacze, kółka zainteresowań).

Mimo iż dostrzegano pozytywy, w tym przede wszystkim aktywizację mieszkańców, jednocześnie wskazano, iż większość organizacji pozarządowych cechuje się niewystarczającym potencjałem organizacyjnym i finansowym. W konsekwencji uznano, iż niezbędne są działania służące wzmocnieniu potencjału instytucjonalnego i finansowego organizacji poprzez doradztwo i możliwość korzystania ze wsparcia finansowego za pośrednictwem środków Stowarzyszenia. Dodatkowo interwencja miała dotyczyć współpracy międzysektorowej, czyli organizacji pozarządowych z sektorem gospodarczym i publicznym w zakresie tworzenia atrakcyjnej oferty kulturalnej regionu i wykorzystywania potencjału turystycznego.

W kontekście omawianego zagadnienia warto zauważyć, że w trakcie konsultacji społecznych podkreślono słabość oferty kulturalnej, niezbyt zróżnicowanej dla różnych grup odbiorców i niskiej merytorycznej jakości. Dodatkowo zwrócono uwagę na niewykorzystywanie potencjału tkwiącego w instytucjach kultury, bibliotekach czy galeriach sztuki.

Do podstawowych problemów istotnych dla mieszkańców Doliny Karpia zaliczono niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, niedostateczne wykorzystanie zasobów lokalnych oraz wciąż za niską aktywność społeczną członków społeczności lokalnej. Uznano, iż negatywne skutki tych zjawisk odczuwają przede wszystkim ludzie starsi (powyżej 50 lat) i młodzi (do 35 lat), a wśród nich głównie kobiety. To te grupy miały problemy z odnalezieniem się na rynku pracy i spełnianiem aspiracji życiowych. Dodatkową grupą zasługującą na szczególną uwagę są rybacy. Te cztery grupy w konsekwencji określono mianem grup defaworyzowanych.

Dla grup defaworyzowanych wprowadzono w LSR szereg mechanizmów wspierających, w tym m.in.:

- bezpośrednie wsparcie poprzez preferencyjne warunki otrzymania wsparcia na realizowanie operacji;
- maksymalną intensywność pomocy;
- pośrednie wsparcie poprzez realizowanie projektów przez innych wnioskodawców, w tym dodatkowe punkty za stworzenie miejsca pracy dla grupy defaworyzowanej lub wskazanie, iż grupy te będą korzystały z efektów operacji;
- korzystanie z efektów zrealizowanych projektów współpracy.

Dużym pozytywem jest to, iż struktura ludności w gminach Doliny Karpia wypada korzystnie na tle kraju i w konsekwencji można stwierdzić, że społeczeństwo obszaru jest społeczeństwem młodym. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym, zgodnie z ogólną tendencją, wprawdzie wzrastała w każdej z gmin, ale jednocześnie w gminach Brzeźnica, Osiek, Spytkowice, Tomice i Zator w latach 2015-2020 przybywało ludności w wieku przedprodukcyjnym (spadki w gminach Polanka Wielka i Przeciszów były niewielkie). W omawianym okresie nieco gorzej sytuacja przedstawiała się w przypadku ludności w wieku produkcyjnym (wzrosty jedynie w gminach Brzeźnica i Tomice), ale większy spadek dotyczył tylko gminy Zator (o 319). Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Gmina	Ludność gmin w wieku:					
	Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Brzeźnica	2 094	2 175	6 429	6 461	1 665	1 885
Osiek	1 634	1 648	5 176	5 087	1 369	1 536
Polanka Wielka	833	830	2 718	2 702	725	786
Przeciszów	1 264	1 255	4 195	4 051	1 274	1 433
Spytkowice	2 055	2 092	6 547	6 465	1 640	1 755
Tomice	1 746	1 817	5 009	5 040	1 175	1 366
Zator	1 699	1 736	5 977	5 658	1 650	1 837

Tabela 5. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Nie najlepiej wypadają wskaźniki dotyczące salda migracji w gminach Doliny Karpia. W 2019 roku dodatnie saldo odnotowano w gminach Brzeźnica, Osiek i Przeciszów, w pozostałych gminach było natomiast ujemne. Warto jednak odnotować, że na przestrzeni lat 2016-2019 ujemne saldo corocznie odnotowywano tylko w gminie Zator. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD				
Nazwa gminy/rok	2016	2017	2018	2019
Brzeźnica	22	38	70	72
Osiek	-8	36	-17	13
Polanka Wielka	7	-12	-25	-1
Przeciszów	9	1	34	9
Spytkowice	-3	36	-12	-32
Tomice	36	29	41	-11
Zator	-11	-26	-13	-7

Tabela 6. Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD.

W LSR podkreślono, że społeczeństwo Doliny Karpia jest społeczeństwem średnio zamożnym. Odzwierciedleniem takiego stanu rzeczy było dość niskie zapotrzebowanie na środki pomocy społecznej udzielane w przypadku bezrobocia, ubóstwa, długotrwałej i ciężkiej choroby, niepełnosprawności. W latach 2015-2019 liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej spadała. Warto zauważyć, że w 2019 roku tylko w gminie Brzeźnica wskaźnik był wyższy niż średnia dla województwa małopolskiego. Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności					
Nazwa gminy/rok	2015	2016	2017	2018	2019
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE	611	549	485	447	413
Brzeźnica	842	733	619	560	551
Osiek	378	326	263	287	244
Polanka Wielka	296	235	237	200	165
Przeciszów	360	342	366	377	401
Spytkowice	420	370	340	321	307
Tomice	584	543	435	437	405
Zator	473	381	260	245	318

Tabela 7. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.

Potencjał turystyczny to niewątpliwie wielki atut Doliny Karpia i wszelkie działania związane z rozwojem turystyki są na jej obszarze bardzo potrzebne. W tym aspekcie należy przede wszystkim wskazać parki rozrywki - Energylandię i Dinozatorland, przyciągające każdego roku tysiące ludzi. Zasoby przyrodnicze stanowią kolejne ważne bogactwo lokalne. Wymienić tu trzeba obszary Natura 2000, które zajmują ponad połowę obszaru Doliny Karpia czy liczne stawy. Atrakcją jest również bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne, w tym pałace (pałac w stylu mauretańskim w Osieku), dwory, zamki, kapliczki, kościoły (drewniane,

barokowe i gotyckie), obiekty znajdujące się na Szlaku Architektury Drewnianej, Izby Regionalne, Ekomuzeum Doliny Karpia. Do rozwoju potencjału turystycznego przyczynia się program marki lokalnej Doliny Karpia, który nadaje uprawnienia do korzystania z logotypu Doliny Karpia produktom i usługom wysokiej jakości, które mają związek z terenem działania LGD. Na obszarze Doliny Karpia występuje ponad 40 szlaków rowerowych o łącznej długości ok. 600 km. Mają one charakter lokalny, ale także ogólnopolski i międzynarodowy (Wiśłana Trasa Rowerowa, Euro Velo EV4, Greenways).

Dolina Karpia posiada bardzo bogate zaplecze dla wędkarzy, którzy korzystają ze stawów i łowisk od marca do października. Bardzo ważnym aspektem jest to, iż na obszarze Doliny Karpia znajduje się 26 gospodarstw rybackich, a łączna powierzchnia stawów wynosi ponad 2500 ha. Atrakcją są siedliska rzadkich ptaków, co sprawia, iż obszary są bardzo cenione przez ornitologów. W kontekście atutów należy też wspomnieć o Festiwalu Doliny Karpia, czyli corocznym cyklu imprez promujących obszar. Sztandarowym wydarzeniem tego typu są Targi Turystyczne Doliny Karpia, które odbywają się co roku 15 sierpnia.

W LSR zwrócono uwagę jednak na szereg problemów objętego nim obszaru. Wskazano niedostateczną i dość słabo zintegrowaną informację na temat obiektów historycznych, kulturalnych i muzealnych, a także niedostateczne wykorzystanie istniejących obiektów zabytkowych (w tym np. brak stałych ekspozycji). Ograniczona jest możliwość korzystania z dużej liczby zbiorników wodnych. Problemem określono też brak spójnego i widocznego oznakowania atrakcji turystycznych czy brak spójnej i widocznej oferty turystycznej.

Warto zauważyć, że branża związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi została w LSR określona jako jedna z najważniejszych, o kluczowym znaczeniu dla rozwoju regionu. Wpływ na to miała rosnąca liczba turystów, do której przyczyniała się (i w dalszym ciągu się przyczynia) m.in. działalność rodzinnych parków rozrywki. Wzrasta tym samym zapotrzebowanie na rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, kulturalnej i bazy noclegowo-gastronomicznej. Potwierdzają to także wyniki konsultacji społecznych. Dane na temat turystycznych obiektów noclegowych jednoznacznie pokazują, iż istnieje duży problem. W latach 2016-2020 powstał tylko jeden taki obiekt – w Zatorze. Z drugiej jednak strony na obszarze LGD funkcjonuje bardzo wiele małych obiektów, które nie są zgłaszane do Głównego Urzędu Statystycznego (np. domy z zagospodarowanym poddaszem dla turystów). Wiele z nich powstało w ostatnich latach dzięki wsparciu LGD, o czym będzie można przekonać się

w dalszej części raportu. Szczegóły dotyczące danych GUS dotyczących obiektów noclegowych na obszarze Doliny Karpia prezentuje poniższa tabela.

Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan w dniu 31 lipca poszczególnych lat			
Nazwa gminy/rok	2016	2018	2020
Brzeźnica	1	1	1
Osiek	1	2	2
Polanka Wielka	-	-	-
Przeciszów	-	-	-
Spytkowice	-	-	-
Tomice	1	1	1
Zator	2	3	3

Tabela 8. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach wchodzących w skład LGD.

W trakcie konsultacji społecznych na etapie tworzenia ewaluowanego dokumentu strategicznego wskazano trzy główne skutki zdiagnozowanych problemów:

1. niedostateczny rozwój gospodarczy obszaru Doliny Karpia,
2. niewystarczające wykorzystanie dziedzictwa lokalnego i niewystarczająca oferta w zakresie czasu wolnego,
3. niewystarczający poziom bezpieczeństwa ekologicznego skutkujący niedostatecznym wykorzystaniem ekologii w kontekście szans rozwojowych.

W trakcie prac nad LSR ustalono, iż cel główny musi być odpowiedzią na długookresowe negatywne następstwa sformułowanych w procesie analizy problemów, a także powinien być zgodny ze strategią rozwoju województwa małopolskiego. W konsekwencji wskazano trzy cele główne: 1. rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich; 2. wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłu czasu wolnego; 3. poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju.

Przeprowadzenie diagnoz, konsultacji społecznych i analiz eksperckich skutkowało wskazaniem pięciu obszarów problemowych najbardziej odczuwanych przez mieszkańców:

- nieprzygotowanie przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.
- niski poziom przedsiębiorczości na terenie Doliny Karpia,
- niska aktywność społeczna mieszkańców terenu LSR,
- niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny Doliny Karpia,
- negatywny wpływ przyrody (zwierzęta, zjawiska atmosferyczne) oraz ludzi na potencjał produkcyjny Doliny Karpia.

Każdy spośród tych pięciu problemów stał się podstawą do sformułowania celu szczegółowego, czyli odpowiednio:

- zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego,
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości,
- poprawa aktywności społecznej mieszkańców,
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia,
- poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia.

5.2. Rzeczowy i finansowy postęp w realizacji LSR

Ocena postępu rzeczowo-finansowego pozwala sprawdzić pierwsze efekty wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Ewaluacja jest możliwa dzięki danym dotyczącym wskaźników wartości produktu, przypisanych do poszczególnych przedsięwzięć na etapie tworzenia LSR. Umiejętny dobór wskaźników zwiększa możliwość dobrej orientacji w realizowaniu celów szczegółowych. Na początek warto przyrzeć się samej historii naborów, której szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Data naboru	Przedsięwzięcie (K – konkurs, O – operacja własna, G – projekt grantowy)	Liczba złożonych wniosków	Liczba wybranych wniosków	Liczba podpisanych umów	Protesty złożone	Protesty uwzględnio ne
30.06.2021 - 14.07.2021	Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich (PO RiM) (K)	-	-	-	-	-
30.06.2021 - 14.07.2021	Rozwijanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	-	-	-	-	-
22.02.2021 - 08.03.2021	Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego (PO RiM) (K)	0	0	0	0	0
22.02.2021 - 08.03.2021	Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich (PO RiM) (K)	0	0	0	0	0

22.02.2021 - 08.03.2021	Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich (PO RiM) (K)	10	10	0	2	0
22.02.2021 - 08.03.2021	Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska (PO RiM) (K)	1	1	0	0	0
22.02.2021 - 08.03.2021	Podejmowanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	4	3	0	0	0
22.02.2021 - 08.03.2021	Rozwijanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	2	1	0	0	0
22.02.2021 - 08.03.2021	Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji (PROW 2014-2020)(K)	0	0	0	0	0
11.11.2020 – 10.12.2020	Promocja obszaru Doliny Karpia poprzez organizację Targów Turystycznych Doliny Karpia oraz wdrożenie przyznawania znaku marki lokalnej Dolina Karpia. (O)	1	1	1	0	0
10.11.2020 – 09.12.2020	Promocja obszaru Doliny Karpia poprzez wydanie puzzli inspirowanych mapą rysunkową Doliny Karpia, tablic magnetycznych z puzzlami, zorganizowanie 8 warsztatów edukacyjnych dla dzieci z terenu Doliny Karpia służących promocji obszaru objętego LSR oraz wykonanie regału z półkami na materiały promujące Dolinę Karpia. (O)	1	1	0	0	0
02.11.2020 - 16.11.2020	Inkubator (PROW 2014-2020)(K)	0	0	0	0	0
02.11.2020 – 16.11.2020	Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska (PO RiM) (K)	0	0	0	0	0
02.11.2020 – 16.11.2020	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (PO RiM) (K)	5	5	3	0	0
02.11.2020 – 16.11.2020	Wydarzenia promocyjne (PO RiM) (K)	1	1	1	0	0
02.11.2020 – 16.11.2020	Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich (PO RiM) (K)	0	0	0	0	0
02.11.2020 – 16.11.2020	Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego (PO RiM) (K)	0	0	0	0	0
09.06.2020 – 23.06.2020	Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska (PO RiM) (K)	4	4	4	0	0
09.06.2020 – 23.06.2020	Wydarzenia promocyjne (PO RiM) (K)	3	3	3	0	0
09.06.2020 – 23.06.2020	Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich (PO RiM) (K)	1	1	1	0	0
09.06.2020 – 23.06.2020	Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego (PO RiM) (K)	1	1	0	0	0
01.06.2020 – 15.06.2020	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (PROW 2014-2020)	1	1	0	0	0

01.06.2020 – 15.06.2020	Inkubator (PROW 2014-2020)(K)	0	0	0	0	0
01.06.2020 – 15.06.2020	Wydanie publikacji promujących dziedzictwo kulturowe, historyczne, przyrodnicze i produkty lokalne Doliny Karpia (G)	7	7	6	0	0
20.05.2020 – 18.06.2020	Promocja obszaru Doliny Karpia poprzez wydanie edukacyjnej gry planszowej o Dolinie Karpia oraz wdrożenie na terenie Doliny Karpia gier terenowych „geocaching”. (O)	1	1	1	0	0
06.12.2019 – 20.12.2019	Inkubator (PROW 2014-2020)(K)	0	0	0	0	0
06.12.2019 – 20.12.2019	Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich (PO RiM) (K)	15	14	5	1	1
06.12.2019 – 20.12.2019	Wydarzenia promocyjne (PO RiM) (K)	5	5	5	0	0
04.11.2019 – 18.11.2019	Rozwijanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	7	7	4	1	0
04.11.2019 – 18.11.2019	Podejmowanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	14	14	8	0	0
04.11.2019 – 18.11.2019	Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich (PO RiM) (K)	3	3	2	0	0
22.10.2019 – 20.11.2019	Promocja obszaru Doliny Karpia poprzez organizację Targów Turystycznych Doliny Karpia oraz wdrożenie przyznawania znaku marki lokalnej Dolina Karpia. (O)	1	1	1	0	0
21.10.2019 – 20.11.2019	Promocja obszaru Doliny Karpia poprzez oznakowanie przystanków w gminach Doliny Karpia na rzecz promocji obszaru Doliny Karpia. (O)	1	1	1	0	0
05.09.2019- 20.09.2019	Zorganizowanie spotkań dla lokalnej społeczności stanowiących atrakcyjne formy spędzania wolnego czasu (G)	12	12	10	0	0
01.04.2019 – 14.04.2019	Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich (PO RiM) (K)	13	10	5	1	1
01.04.2019 – 14.04.2019	Rozwijanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	2	0	0	1	1
17.01.2019 – 01.02.2019	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (PO RiM) (K)	4	4	4	0	0
17.01.2019 – 01.02.2019	Zachowanie dziedzictwa lokalnego (PROW 2014-2020)(K)	1	1	1	0	0
17.01.2019 – 01.02.2019	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (PROW 2014-2020)	3	3	1	0	0
17.01.2019 – 01.02.2019	Podejmowanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	10	10	3	1	0

09.11.2018 – 23.11.2018	Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich (PO RiM) (K)	0	0	0	0	0
09.11.2018 – 23.11.2018	Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego (PO RiM) (K)	2	2	2	0	0
30.10.2018 – 28.11.2018	Promocja obszaru Doliny Karpia poprzez organizację Targów Turystycznych Doliny Karpia oraz wdrożenie przyznawania znaku marki lokalnej Dolina Karpia. (O)	1	1	1	0	0
09.04.2018 – 23.04.2018	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (PO RiM) (K)	6	6	6	0	0
09.04.2018 – 23.04.2018	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (PROW 2014-2020)	2	2	1	0	0
09.04.2018 – 23.04.2018	Zachowanie dziedzictwa lokalnego (PROW 2014-2020)(K)	2	2	1	0	0
12.02.2018 – 28.02.2018	Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska (PO RiM) (K)	1	1	0	0	0
12.02.2018 – 28.02.2018	Rozwijanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	10	9	2	1	0
12.02.2018 – 28.02.2018	Podejmowanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	12	7	1	2	0
12.02.2018 – 28.02.2018	Wydarzenia promocyjne (PO RiM) (K)	7	7	6	0	0
12.02.2018 – 28.02.2018	Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich (PO RiM) (K)	13	12	4	0	0
15.12.2017- 29.12.2017	Zorganizowanie spotkań dla lokalnej społeczności stanowiących atrakcyjne formy spędzania wolnego czasu (G)	12	12	12	0	0
25.10.2017 – 23.11.2017	Promocja obszaru Doliny Karpia poprzez organizację Targów Turystycznych Doliny Karpia oraz wdrożenie przyznawania znaku marki lokalnej Dolina Karpia. (O)	1	1	1	0	0
09.10.2017 – 24.10.2017	Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska (PO RiM) (K)	1	1	0	0	0
09.10.2017 – 24.10.2017	Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji (PROW 2014-2020)(K)	1	1	1	0	0
09.10.2017 – 24.10.2017	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (PO RiM) (K)	3	3	2	0	0
04.05.2017 – 19.05.2017	Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska (PO RiM) (K)	5	5	3	0	0
04.05.2017 – 19.05.2017	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (PO RiM) (K)	6	5	5	0	0
04.05.2017 – 19.05.2017	Wydarzenia promocyjne (PO RiM) (K)	7	7	5	0	0
04.05.2017 –	Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa	2	1	1	0	0

19.05.2017	lub dystrybucji (PROW 2014-2020)(K)					
04.05.2017 – 19.05.2017	Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich (PO RiM) (K)	12	10	3	1	0
04.05.2017 – 19.05.2017	Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich (PO RiM) (K)	2	2	2	0	0
04.05.2017 – 19.05.2017	Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego (PO RiM) (K)	2	2	2	0	0
13.04.2017 – 12.05.2017	Promocja obszaru Doliny Karpia poprzez organizację Targów Turystycznych Doliny Karpia oraz wdrożenie przyznawania znaku marki lokalnej Dolina Karpia. (O)	1	1	1	0	0
27.02.2017 – 13.03.2017	Inkubator (PROW 2014-2020)(K)	0	0	0	0	0
04.01.2017 – 20.01.2017	Zachowanie dziedzictwa lokalnego (PROW 2014-2020)(K)	3	3	2	0	0
04.01.2017 – 20.01.2017	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna (PROW 2014-2020)	4	4	4	0	0
04.01.2017 – 20.01.2017	Rozwijanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	15	14	2	4	1
04.01.2017 – 20.01.2017	Podejmowanie działalności gospodarczej (PROW 2014-2020)(K)	12	8	2	2	1

Tabela 9. Nabory w ramach realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność przez LGD Dolina Karpia.

W kontekście naborów warto zwrócić uwagę na zmiany w LSR, których w Dolinie Karpia było sporo. Dotyczyły one przede wszystkim przesunięć środków finansowych między przedsięwzięciami (założony na samym początku budżet okazywał się niekiedy zbyt duży na konkretne działania i w ten sposób pozostawały środki do wykorzystania). Wpływ na korekty miało także niewielkie zainteresowanie niektórymi przedsięwzięciami i przesunięcie na działania bardziej popularne, czyli przede wszystkim na podejmowanie i rozwój przedsiębiorczości. Zmiany w LSR dotyczyły również podwyższania wartości wskaźników, zmian kryteriów czy ich doprecyzowanie (by uniknąć np. oprotestowania wyników naborów). Niektóre poprawki były następstwem uwag przekazywanych przez Urząd Marszałkowski. Ostatnia większa korekta dokonana w okresie przed przeprowadzeniem opisywanych tu badań ewaluacyjnych ma związek z przewalutowaniem, oszczędnościami i dodatkowymi środkami, które Dolina Karpia może otrzymać na realizację LSR. Doskonale widać, że LGD stara się na bieżąco reagować na pojawiające się problemy czy wątpliwości, co zasługuje na pozytywną ocenę.

Samych naborów było bardzo dużo. W początkowym okresie trzymano się sztywno harmonogramu, a następnie dokonywano pewnych zmian i w miarę pojawiania się potrzeb nabory ponawiano. Harmonogram naborów był więc aktualizowany, a część z tych aktualizacji (np. w okresie pandemii COVID-19) była zależna od decyzji Urzędu Marszałkowskiego.

Analizując historię naborów widać duże zapotrzebowanie związane z tworzeniem nowych i rozwojem istniejących firm. W każdym z naborów brakowało środków dla podmiotów i osób, które spełniały minimum punktowe wskazane w ogłoszeniach i zostały wybrane do finansowania. Warto też zauważyć, że więcej wniosków dotyczyło podejmowania niż rozwoju działalności gospodarczej. W przypadku przedsięwzięć kierowanych do rybaków z zainteresowaniem było znacznie gorzej, czego konsekwencją okazywały się puste nabory. Problemem był tutaj fakt, iż większość tych gospodarstw ma rodzinny charakter, nie są one płatnikami ubezpieczeń społecznych i nie zatrudniają dodatkowych osób. Wymóg stworzenia czy utrzymania miejsca pracy był więc przeszkodą w sięganiu po środki dla niewielkich gospodarstw. W rezultacie z działań mogły korzystać tylko duże podmioty z sektora rybackiego.

Pandemia COVID-19 w przypadku przeprowadzania naborów nie dała się za bardzo we znaki, gdyż wszystkie zaplanowane działania udało się przeprowadzić przed wprowadzeniem lockdownu i w ten sposób przeczekano trudny czas. Niezbędna było jednak udzielanie odpowiedzi na liczne pytania beneficjentów, którzy w obliczu tej sytuacji poszukiwali informacji na temat realizacji i rozliczania operacji.

Kolejną kwestią wymagającą analizy jest to, jak Dolina Karpia radziła sobie z realizacją ustalonych celów. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące postępu rzeczowego.

Cel ogólny	Cel Szczegółowy	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%) 2016		Realizacja (%) 2017		Realizacja (%) 2018		Realizacja (%) 2019		Realizacja (%) 2020		Realizacja (%) 31.05.2021	
						U	P	U	P	U	P	U	P	U	P	U	P
1. Rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich	1.1 Zwiększenie konkurencyjności sektora rybackiego	1.1.1 Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego	Liczba operacji polegających na modernizacji lub wdrożeniu innowacji w podmiotach sektora rybackiego	szt.	4	0	0	0	0	50	50	100	75	100	100	100	100
		1.1.2 Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich	Liczba operacji polegających na poprawie potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich	szt.	5	0	0	0	0	40	20	40	40	100	80	100	100
	1.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	1.2.1 Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich	Liczba operacji polegających na różnicowaniu działalności gospodarczej na obszarach rybackich	szt.	18 w 2021 roku - 21	0	0	0	0	44,44	11,11	66,66	38,88	94,44	66,66	80	61
		1.2.2 Wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	8 od 2019 roku - 15	0	0	12,50	0	50	12,50	40	20	93,33	40	93	86
			Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	9 od 2019 roku - 10 W 2021 roku – 11	0	0	22,22	0	33,33	11,11	40	30	80	40	72	36
		1.2.3 Poprawa potencjału w	Liczba operacji polegających na	szt.	3	0	0	0	0	66,66	0	66,66	66,66	66,66	66,66	100	100

		zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów	poprawie potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów		W 2021 roku – 2												
2. Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego	2.1. Poprawa aktywności społecznej mieszkańców	2.1.1 Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań	Liczba nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów przeznaczonych na spotkania lokalnych społeczności	szt.	7	0	0	56,14	0	57,14	42,86	85,71	57,14	85	71	85	71
		2.1.2 Organizacja atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności, w tym dla grup defaworyzowanych	szt.	24 12	0	0	0	0	216,6 6	0	216,6 6	220,8 3	100	100	100	100
			Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach LSR	szt.	12	0	0	0	0	75	0	75	75	100	75	100	100
		2.1.3 Integracja społeczna mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego	Liczba wydarzeń wykorzystujących rybackie dziedzictwo kulturowe, które otrzymały wsparcie w ramach LSR	szt.	15	0	0	33,33	0	60	33,33	93,33	93,33	100	100	100	73
			Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy	szt.	2	0	0	0	0	50	50	50	50	100	50	100	50

			międzynarodowej														
			Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	12 od 2019 roku - 10	0	0	0	0	75	75	90	90	100	100	100	80
	2.2. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia	2.2.1 Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna na obszarach rybackich	Liczba nowych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	szt.	13	0	0	0	0	53,85	15,38	100	100	100	100	100	100
			Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	szt.	1	0	0	0	0	100	0	100	100	100	100	100	100
			Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	2	0	0	0	0	100	0	100	100	100	100	100	100
		2.2.2 Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia	Liczba obiektów turystycznych objętych jednolitym systemem promocji	szt.	36	0	0	5,6	0	11,11	5,56	16,66	11,11	80,56	44,44	86	22
			Liczba stron w przestrzeni wirtualnej uczestniczących w promocji oferty turystycznej Doliny Karpia	szt.	43 od 2020 roku - 54	0	0	6,98	0	13,95	6,98	20,93	13,95	97,67	27,91	83	28

			Liczba przygotowanych projektów współpracy	szt.	2 Od 2019 roku - 1	0	0	50	0	50	50	100	100	100	100	100	0
			Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej	szt.	2 Od 2019 roku - 4	0	0	50	0	50	50	66,66 100	33,33 50	100 100	33,33 50	75	25
			Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	7 od 2019 roku - 9 w 2021 roku - 13	0	0	57,14	0	57,14	57,14	122,2 2	44,44	133, 33	44,44	100	44
		2.2.3 Zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego	Liczba obiektów poddanych dzięki wsparciu z LSR pracom konserwatorskim lub restauratorskim	szt.	3 Od 2019 roku - 4	0	0	66,66	0	100	66,66	100	75	100	100	100	100
3. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju	3.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpia	3.1.1 Ochrona akwenów i infrastruktury wodnej Doliny Karpia przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	Liczba operacji polegających na wprowadzeniu rozwiązań przeciwdziałającym negatywnym skutkom zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	szt.	3	0	0	0	0	100	0	100	100	100	100	100	100

Tabela 10. Rzeczowa realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność przez LGD Dolina Karpia.

Pierwszy cel ogólny LSR to rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich. W jego ramach wyznaczono dwa cele szczegółowe. Pierwszy z nich dotyczył zwiększenia konkurencyjności sektora rybackiego i w tym przypadku docelowe wartości wskaźników zostały już osiągnięte. Drugi cel szczegółowy to rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tutaj wskazano kilka przedsięwzięć: operacje polegające na różnicowaniu działalności gospodarczej na obszarach rybackich, utworzenie nowych przedsiębiorstw, rozwój istniejącego przedsiębiorstwa. W ich przypadku nie ma większych obaw co do osiągnięcia w pełni wskaźników, a to, iż do tej pory nie udało się osiągnąć zakładanych wartości docelowych wynika z faktu, iż w 2019 i 2021 roku były one zwiększane. Jeśli chodzi o operacje polegające na poprawie potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów zmniejszono docelowy stan przypisanych do nich wskaźników – z trzech do dwóch i przesunięto pozostałe środki na rozwój działalności gospodarczej. Urząd Marszałkowski wyraził na to zgodę z uwagi na fakt, iż brakowało zainteresowania tym działaniem.

Drugi cel ogólny to wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego i oferty przemysłu czasu wolnego. Realizowano tutaj projekty współpracy, operacje własne, granty dla organizacji pozarządowych, instytucji kultury i osób fizycznych oraz kulturalne projekty. W jego ramach wyznaczono dwa cele szczegółowe. Pierwszy z nich dotyczył poprawy aktywności społecznej mieszkańców. W przedsięwzięciu „Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań” cel został już prawie osiągnięty, ale po wycofaniu się wnioskodawcy z realizacji jednej z umów, niezbędne będzie ogłoszenie kolejnego naboru. Dodatkowo Dolina Karpia podjęła decyzję, że zostaną tutaj także wkrótce przeniesione dodatkowe środki i oszczędności kursowe. Następne przedsięwzięcie dotyczy organizacji atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu i tutaj wszystkie wskaźniki udało się już osiągnąć. W przypadku integracji społecznej mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego środki zostały zakontraktowane i są bardzo bliskie rozliczenia.

Kolejny cel szczegółowy dotyczył zwiększenia atrakcyjności turystycznej Doliny Karpia. W 100% udało się już wykonać przedsięwzięcia dotyczące infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach rybackich. Bardzo dobrze przedstawia się też sytuacja w przypadku przedsięwzięć dotyczących „spójnej i widocznej oferty turystycznej Doliny Karpia”. Rozliczone w pełni są tutaj operacje własne i część projektów współpracy, w trakcie

realizacji są natomiast dwa projekty grantowe, które są już zakontraktowane, ale czekają na złożenie wniosków o płatność. Na przyszły rok planowane są kolejne operacje własne. Ostatnie z przedsięwzięć, czyli zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego polegające na poddaniu obiektów pracom konserwatorskim lub restauratorskim kierowane było przede wszystkim do parafii i zostało w pełni zrealizowane.

Trzeci cel w LSR to poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju i tutaj operacje polegające na wprowadzeniu rozwiązań przeciwdziałającym negatywnym skutkom zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi zostały już wykonane w całości. Zwraca uwagę, że 90% wniosków do naboru dotyczyło przeciwdziałania kłusownictwu, a jeden wykopania studni głębinowej.

Warto podkreślić, że z funduszy na rozwój przedsiębiorczości skorzystały w dużej mierze firmy działające w branży turystycznej, co było zgodne z założeniami LSR. Wsparcie uzyskały także oczywiście firmy z innych branż. Z ciekawszych działań można wymienić środki przeznaczone na sklep Hana z produktami lokalnymi, firmę Lolly Polly produkującą „Krówkę Zatorską” oraz MOLO Resort w Osieku. W przypadku działań dla gmin udanym przedsięwzięciem było zbudowanie placu zabaw i pumtrucku w Polance Wielkiej, a także ścieżek rowerowych. Z budżetu LSR przeznaczono też środki na imprezy, takie jak pikniki rybackie, Dni Polanki Wielkiej, kino letnie. Spośród działań rybackich zwraca uwagę utworzenie patroli przeciwdziałających kłusownictwu. W przypadku aktywizacji jednym z ciekawszych przedsięwzięć był projekt grantowy polegający na organizacji rajdów rowerowych, połączony z warsztatami ornitologicznymi oraz poczęstunkiem produktami lokalnymi.

Położenie nacisku na promocje rybactwa i pozyskanie funduszy rybackich należy również ocenić bardzo pozytywnie. W ten sposób udało się stworzyć rozpoznawalną markę. Dużym problemem jest jednak niewystarczająca ilość ryb, która nie pozwala zaspokoić ich zapotrzebowania na surowiec do produkcji.

Do sukcesu gospodarczego analizowanego obszaru niewątpliwie przyczyniła się popularność Energylandii. Dolina Karpia bardzo dobrze potrafiła wykorzystać potencjał turystyczny, czego przykładem są projekty dotyczące infrastruktury turystycznej, rewitalizacji przestrzeni, tworzenia chodników, wytuczania szlaków rowerowych. Efekty zrealizowanych działań służą więc nie tylko turystom, ale i mieszkańcom. Do tego dodać należy powstanie

miejsc noclegowych, których wcześniej brakowało, a także rozmaitych firm okołoturystycznych (np. wypożyczalnie rowerów). W aspekcie potencjału turystycznego na pewno warto w dalszym ciągu prowadzić odpowiednie działania rozwojowe i promocyjne.

Przedsięwzięcia	Budżet w LSR	Postęp finansowy narastająco											
		2016		2017		2018		2019		2020		2021 (stan na 31.05.)	
		Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona	Pomoc przyznana	Pomoc wypłacona
1.1.1 Modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego	800 000 w 2021 roku - 688 212,50	0	0	0	0	375 800	366 212,50	688 212,50	503 212,50	688 212,50	688 212,50	688 212,50	688 212,50
1.1.2 Poprawa potencjału sprzedażowego podmiotów rybackich	1 000 000 W 2021 roku – 482 683	0	0	0	0	112 719	70 219	112 719	112 719	482 863	322 852	482 863	322 852
1.2.1 Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich	3 600 000 W 2021 roku - 4 438 669,50	0	0	0	0	1 449 412	492 226	2 092 282,52	1 267 227,52	3 000 066,75	2 289 463,75	3 000 066,75	2 289 463,75

1.2.2 Wsparcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich	2 425 000 od 2019 roku - 3 155 000 w 2021 roku 3 467 657,01	0	0	667 607,28	0	1 052 587,28	352 247,26	1 338 486,20	828 821,20	2 715 798,20	1 338 486,20	2 715 798,20	1 828 486,20
1.2.3 Poprawa potencjału w zakresie przetwórstwa lub dystrybucji lokalnych produktów	900 000 w 2021 roku - 587 342,99	0	0	0	0	599 853	0,00	587 342,99	587 342,99	587 342,99	587 342,99	587 342,99	587 342,99
2.1.1 Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań	1 975 000 od 2018 roku 1 855 000	0	0	1 126 519,29	0	1 126 519,29	522 901	1 512 133,03	1 126 519,29	1 507 395,88	1 121 783,75	1 507 395,88	1 421 783,75
2.1.2 Organizacja atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu	300 000	0	0	0	0	149 885	0,00	149 885	148 621	292 024,	148 621	270 301	148 621

2.1.3 Integracja społeczna mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego	775 000 (do 2021 roku 175 000 z budżetu przeznaczano na projekty współpracy)	0	0	193 426	0	365 284	214 180	417 051	417 051	759 403	449 883,5	770 700	465 764,50
2.2.1 Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna na obszarach rybackich	4 025 000 (do 2021 roku 125 000 z budżetu przeznaczano na projekty współpracy)	0	0	0	0	1 593 989	478 821,60	3 535 944,23	2 824 096,23	3 531 403,63	3 384 816,63	3 646 035,53	3 384 927,53
2.2.2 Spójna i widoczna oferta turystyczna Doliny Karpia	733 000 Od 2019 roku - 902 500 od 2020 roku - 1 337 500 (do 2021 roku 737 500 z budżetu przeznaczano na projekty współpracy)	0	0	130 767	0	182 202	117 041,11	270 555	175 701	733 028	274 767	783 769	274 767

	y)												
2.2.3 Zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego	450 000 od 2018 roku - 570 000	0	0	292 181,82	0	392 174,82	168 210,35	563 394,82	392 174,82	563 394,79	392 174,79	563 394,79	563 394,79
3.1.1 Ochrona akwenów i infrastruktury wodnej Doliny Karpia przed negatywnymi skutkami zjawisk atmosferycznych oraz działalności zwierząt i ludzi	600 000 w 2021 roku - 390 255	0	0	0	0	206 463	0,00	203 915	203 915	365 249	203 915	365 249	203 915

Tabela 11. Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność przez LGD Dolina Karpia.

Realizacja budżetu przebiegała skutecznie, a jednym z problemów była ewentualnie niewystarczająca ilość środków. Dotyczy to zwłaszcza działań związanych z przedsiębiorczością, gdzie w części przypadków więcej było chętnych niż operacji, na które zarezerwowano środki w budżecie. Warto też zauważyć, że w Dolinie Karpią gminy działają prężnie i również na projekty realizowane przez samorządy przydałyby się w przyszłości większe środki. Podobnie rzecz przedstawia się ze stowarzyszeniami i ośrodkami kultury. Generalnie należy stwierdzić, że Dolina Karpią znajduje się na takim poziomie realizacji działań, że nie ma w zasadzie żadnych obaw co do osiągnięcia założonych wskaźników. Ewentualny problem może dotyczyć tego, czy beneficjentom wsparcia uda się terminowo rozliczyć wszystkie operacje. To jednak kwestia, na którą LGD ma jedynie pośredni wpływ.

5.3. Projekty współpracy

Projektów współpracy Dolina Karpią realizuje bardzo wiele. Wszystkie zaplanowano już w momencie przygotowywania LSR. Duża ich ilość ma też związek z tym, iż była finansowana w ramach dwóch funduszy - PROW i PO RYBY, co znacznie poszerzało możliwości. Większość z projektów jest już rozliczona. Warto przyrzeć się części z nich.

Pierwszy projekt, o którym należy wspomnieć, to „Rozwój ekomuzeów na rzecz promocji turystyki na obszarach wiejskich i małych miast”. Projekt rozpoczął się 4 września 2017 roku, a zakończył 31 sierpnia 2018. Kluczowy dla projektu termin „ekomuzea” oznacza sieć atrakcji w terenie prezentujących „żywe” dziedzictwo przyrodnicze, historyczne i kulturowe regionu, które jednocześnie pozwalają w wyjątkowy sposób zobaczyć, poznać i doświadczyć różnych wartości regionu. Ekomuzea stanowią więc kluczowy element rozwoju turystyki na obszarach, na których działają partnerskie LGD - ich zadaniem jest stymulowanie tego rozwoju poprzez promocję lokalnych wytwórców, ochronę zasobów naturalnych i kulturowych oraz odkrywanie miejscowego dziedzictwa. W projekcie „Rozwój ekomuzeów...” wzięło udział 2 partnerów krajowych (Partnerstwo na Jurze, Gościniec 4 Żywiołów) i jeden zagraniczny (austriacki LAG Zeitkultur Oststeirisches Kernland). Dolina Karpią była partnerem wiodącym w tym projekcie współpracy. W jego realizacji uczestniczył także wykonawca zewnętrzny - Krynicka Organizacja Turystyczna. Działania projektowe koncentrowały się na takich zadaniach jak:

- wymiana wiedzy i doświadczeń w procesie zarządzania i promocji ekomuzeów (wizyty studyjne i szkolenia u partnera zagranicznego, jak i partnerów krajowych);
- promocja ofert ekomuzeów bazujących na zasobach lokalnych poprzez infrastrukturę turystyczną i pakiety turystyczne (wycieczki ornitologiczne, warsztaty rękodzielnicze, warsztaty kulinarne, spływy kajakowe, wizyty w gospodarstwach rybackich i izbach regionalnych);
- stworzenie spójnej i zintegrowanej oferty turystycznej ekomuzeów poprzez pakiety turystyczne;
- kreowanie pozytywnego wizerunku ekomuzeów.

Innym efektem było też zaangażowanie lokalnej społeczności w rozwój oferty turystycznej, wzrost rozpoznawalności oferty ekomuzeów, możliwość skorzystania z oferty turystycznej, a także wzrost tożsamości regionalnej i świadomości mieszkańców na temat dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego Doliny Karpia. W ramach projektu zorganizowano 5 imprez, wydano 139 publikacji, odbyło się 5 szkoleń (w tym wizyt studyjnych). Całkowity budżet projektu wyniósł 182 209,54 zł, a udział Doliny Karpia 77 877,83 zł.

Drugim projektem, o którym trzeba wspomnieć, jest „Utworzenie infrastruktury turystycznej oraz stworzenie Systemu Identyfikacji Wizualnej Doliny Karpia, propagujących dziedzictwo kulturowe na obszarze rybackim Doliny Karpia”. Projekt rozpoczął się 20 lipca 2018 (data podpisania umowy, a faktyczny termin rozpoczęcia to 1 lutego 2018), a zakończył 31 grudnia 2018 roku. Całkowity budżet wyniósł 131 175 zł, w tym 95% stanowiło dofinansowanie, a 5% wkład własny (7 014 zł). Do projektu zaproszona została niemiecka ARGE Fisch im Landkreis Tirschenreuth e.V. Efektem prowadzonych działań była wymiana wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie identyfikacji wizualnej obszarów, budowy/rozbudowy przestrzennych konstrukcji, budowania jednolitego systemu identyfikacji wizualnej, zarządzania i promocji infrastruktury turystycznej między partnerami współpracy. Rezultatem było też kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów rybackich, stworzenie spójnej i widocznej oferty turystycznej, budowanie trwałego partnerstwa oraz wzmocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców Doliny Karpia. Z powstałych w ramach projektów opracowań graficznych gminy wchodzące w skład LGD korzystają w mniejszym lub większym stopniu do tej pory.

Kolejny projekt to „Wzrost aktywności mieszkańców śródlądowych obszarów rybackich w kierunku propagowania dobrostanu i dziedzictwa kulturowego poprzez udział w działaniach edukacyjnych”. Projekt rozpoczął się 8 czerwca 2018 roku (data podpisania umowy, a faktyczny termin rozpoczęcia to 1 marca 2018 roku), a zakończył 30 września 2018 roku. Udział finansowy Doliny Karpia wyniósł 21 846,51, z czego 95% stanowiło dofinansowanie. W projekcie wzięło udział łącznie 9 uczestników (Dolina Karpia, Partnerstwo dla Doliny Baryczy, RLGD „Opolszczyzna”, LGR Puszczy Sandomierskiej, LGR Bielska Kraina, RLGD Roztocze, RLGD „Z Ikrą”, RLGD Jurajska Ryba, Świętokrzyska RLGD). Celem była przede wszystkim wymiana wiedzy i doświadczeń oraz dobrych praktyk w zakresie potrzeb środowiska rybackiego, hodowli ryb, prowadzenia gospodarstwa rybackiego, nawiązanie współpracy międzyregionalnej, integracja sektora rybackiego i okołorybackiego oraz rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego i podmiotów współpracujących.

Następny projekt to „Marka lokalna szansą rozwoju regionu”. Projekt rozpoczął się 25 kwietnia 2019 roku, a zakończył 31 lipca 2021 roku. Całkowity budżet wyniósł 652 711, z czego udział finansowy Doliny Karpia to 42 372,81 zł. Celem była wymiana wiedzy i doświadczeń w budowaniu i zarządzaniu marką lokalną między partnerami projektu współpracy, wśród których 6 było polskich LGD oraz jedna organizacja z Niemiec (Stowarzyszenie Dolina Karpia, Stowarzyszenie „Między Wisłą a Kampinosem”, Lokalna Grupa Działania „Zielony Pierścień”, Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku”, LGD „PRYM”, Stowarzyszenie ARGE Fisch Im Landkreis Tirschenreuth e.V). Projekt został złożony w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego. W jego ramach odbywały się szkolenia, konferencje i wyjazdy studyjne, wydano materiały promocyjne. Działania miały posłużyć kreowaniu pozytywnego wizerunku marek lokalnych, produktów i usług nią oznaczonych, a także zaangażowaniu lokalnej społeczności w rozwój oferty edukacyjno-turystycznej. Projekt został zrealizowany i w momencie przeprowadzania ewaluacji trwało jego rozliczanie.

18 lutego 2020 roku rozpoczął się kolejny projekt „Marka lokalna narzędziem promocji obszarów LGD” (zakończony 30 czerwca 2021 roku). Całkowity jego budżet wyniósł 233 490,81 zł, a udział finansowy Doliny Karpia to 146 371,52 zł. W projekcie wzięła udział LGD „Beskid Gorlicki”, a działania miały służyć wymianie wiedzy i doświadczeń w zakresie budowania i zarządzania marką lokalną oraz realizowania i promowania oferty edukacyjno-

turystycznej. Wśród osiągniętych wskaźników warto zwrócić uwagę na: liczbę wizyt studyjnych dla dziennikarzy, blogerów i biur podróży oraz Kół Gospodyń Wiejskich (5), liczbę sztuk gadżetów promujących markę lokalną (6950), liczbę regałów na produkty objęte marką przekazane do sklepów, obiektów noclegowych i gastronomicznych (35) i liczbę sztuk książki kulinarnej na bazie produktów markowych (1000). Projekt jest w trakcie rozliczania.

Ostatnim projektem na który warto zwrócić uwagę jest „Realizacja działań edukacyjnych w obiektach gastronomicznych, placówkach oświatowych oraz na obszarach partnerskich LGD służących promocji rybackiego dziedzictwa kulturowego obszaru Stowarzyszenia Dolina Karpia i Stowarzyszenia RLGD 'Opolszczyzna'”. Projekt rozpoczął się 1 stycznia 2021 (data podpisania umowy to 26 listopada 2020), a planowany termin jego zakończenia to 31 grudnia 2021. Całkowity budżet wynosi 373 356,23, z czego udział finansowy Doliny Karpia 158 470 zł (dofinansowanie 95%). W tym przypadku celem jest wymiana wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie promowania dziedzictwa kulturowego, opracowanie i wdrożenie narzędzi edukacyjnych w zakresie edukacji regionalnej dla szkół i przedszkoli, a także podniesienie kwalifikacji w kwestii rybackiego dziedzictwa kulturowego w obiektach gastronomicznych. Na gruncie bardziej praktycznym szkolenie ma skutkować wprowadzeniem potraw z karpia do menu restauracji. Innym z efektów ma być promocja samych obiektów gastronomicznych i lokalnych produktów.

5.4. Działania poza RLKS

Liczba projektów realizowanych przez Dolinę Karpia poza działaniem LEADER jest bardzo duża i doskonale widać ich zróżnicowanie oraz próbę dotarcia do szerokiego grona odbiorców, przede wszystkim mając na celu wspieranie rozwoju turystyki. W poniższej tabeli znajduje się ich wykaz.

Wykaz projektów realizowanych przez LGD poza działaniem LEADER w trakcie wdrażania perspektywy finansowej 2014-20 roku (do 31.05.2021 r.)

Tytuł projektu	Program/fundusz	Data realizacji działania (rozpoczęcia i zakończenia jeśli dotyczy)	Budżet całego projektu/działania
„Questy w Dolinie Karpia”	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Program Interreg V-A Polska - Słowacja 2014 –2020.	01/2021 – 09/2021	59 177,76 €
„Lokalne szlaki rowerowe w Dolinie Karpia”	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Program Interreg V-A Polska -Słowacja 2014 –2020.	01/2020 – 12/2020	59 169,16 €
„Rowerem po Dolinie Karpia”	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Program Interreg V-A Polska -Słowacja 2014 –2020	03/2019 – 12/2019	58 874,76 €
„Szlak Doliny Karpia”	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Program Interreg V-A Polska - Słowacja 2014 –2020	10/2017 – 08/2018	56 084,25 €
Szlak kulinarny.Szlak Karpia.	Środki własne	I/2017 - obecnie	0 zł
Punkt informacji turystycznej na Rynku w Zatorze	Środki własne	I/2019 - obecnie	ok. 5000 zł (koszt remontu i wyposażenia punktu)
Sklepik produktów lokalnych w Wadowicach	Środki własne	II/2019 – XII/2020	Ok. 6000 zł(koszt remontu, doposażenia sklepu, promocji, koszty bieżącego utrzymania)
Ekomuzeum Doliny Karpia	Środki własne	I/2014 - obecnie	0 zł
Marka lokalna Dolina Karpia	Środki własne	I/2006 - obecnie	ok. 5 000 zł rocznie
‘Protection and REVOCERY of immaterial CULTural heritage of Central Europe through Ecomuseums, as driver of local growth ‘CULTURECOVERY’	Interreg EUROPA ŚRODKOWA	07/2017 – 06/2020	0 zł

Tabela 12. Projekty poza działaniem LEADER realizowane przez LGD Dolina Karpia.

Warto pokrótce omówić część spośród wymienionych w powyższej tabeli działań. Celem projektu „Questy w Dolinie Karpia” było utworzenie nowego produktu turystycznego - questów w Dolinie Karpia (gier terenowych, dzięki którym odkrywane są dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze). Opracowano i wdrożono 10 questów pieszych, rowerowych i kajakowych, oznakowano szlaki, zorganizowano dwie imprezy promujące, a także wydano kilka publikacji. Działania te są kontynuowane poprzez promowanie produktu w mediach społecznościowych czy organizowanie wizyt studyjnych po Dolinie Karpia, ale warto podkreślić, iż planowane jest też powstanie infrastruktury towarzyszącej szlakom kajakowym i questom (np. punkty wypoczynkowe, przystanie kajakowe).

Projekt „Lokalne szlaki rowerowe w Dolinie Karpia” polegał na wytyczeniu i oznakowaniu 11 lokalnych szlaków rowerowych, a także zorganizowaniu dwóch imprez promujących oraz wydaniu materiałów i gadżetów promocyjnych. Działania te, podobnie jak w przypadku projektu dotyczącego questów, są kontynuowane przez promocje w mediach społecznościowych, organizację wizyt studyjnych w Dolinie Karpia, a dodatkowo planuje się powstanie infrastruktury. Do miłośników jazdy na rowerze skierowany był także projekt z 2019 roku – „Rowerem po Dolinie Karpia”, który polegał na utworzeniu 7 bezpłatnych punktów wypożyczalni sprzętu rowerowego w każdej z gmin Doliny Karpia (komplet 10 sztuk rowerów, sioდეtek dla dzieci, zabezpieczeń rowerowych dla każdej wypożyczalni) oraz stacji rowerowych z tablicami informacyjnymi. Dodatkowo zorganizowano dwie imprezy promocyjne oraz wydano materiały i gadżety. W przyszłości planowane jest doposażenie wypożyczalni w sprzęt rowerowy. Kolejny z „rowerowych” projektów to „Szlak Doliny Karpia”. Polegał on na wytyczeniu i oznakowaniu głównego szlaku rowerowego Doliny Karpia. Prócz umieszczenia tablic kierunkowych, tablic do dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz tablic informacyjno-promocyjnych, powstało 7 punktów wypoczynkowych dla rowerzystów w każdej z gmin, zorganizowano dwie imprezy promujące oraz wydano materiały i gadżety. W przyszłości planowane jest powstanie dodatkowej infrastruktury na szlakach.

Projekt „Szlak Karpia” polegał na współpracy z innymi szlakami kulinarnymi w Polsce i tworzeniu spójnej i zintegrowanej oferty kulinarnej. Innym celem było promowanie rybactwa śródlądowego i jego produktów, a także turystyki wędkarskiej. Warto też zwrócić uwagę na projekt polegający na utworzeniu na Rynku w Zatorze punktu informacji

turystycznej Doliny Karpia. Można tam otrzymać informacje na temat obiektów turystycznych i innych atrakcji związanych z Doliną Karpia. Sklepik produktów lokalnych w Wadowicach utworzono wspólnie z LGD „Wadoviana” i LGD „Gościniec 4 Żywiołów”. Sprzedawane są tam produkty objęte markami lokalnymi, w tym marką lokalną Dolina Karpa. W przyszłości planowane jest otwarcie kolejnych punktów sprzedaży (m.in. w Zatorze).

Jeden z najciekawszych projektów to niewątpliwie wspomniane już w raporcie Ekomuzeum Doliny Karpia. Powstało ono ze środków unijnych (PO RYBY 2007-2013) i było również wsparte w ramach PO RYBY 2007-2013 i PROW 2014-2020, ale samo funkcjonowanie Ekomuzeum realizowane jest poza środkami unijnymi. Podstawą jest współpraca członków Ekomuzeum, wymiana wiedzy i doświadczeń z innymi ekomuzeami w Polsce i za granicą oraz promocja na stronie www.ekomuzeumdolinykarpia.pl. Warto podkreślić, że Stowarzyszenie Dolina Karpia pełni funkcję koordynatora Ekomuzeum Doliny Karpia.

Markę lokalną Doliny Karpia zaczęto budować wraz z powstaniem Stowarzyszenia o tej samej nazwie. W kolejnych latach przeprowadzono cały proces, który zakończył się powstaniem znaku promocyjnego i przygotowaniem dokumentacji na przyznanie znaku. Aktualnie liczba użytkowników marki lokalnej „Dolina Karpia” wynosi 17, liczba produktów oznaczonych marką - 19, a usług oznaczonych marką - 13. Część zadań związanych z programem marki lokalnej jest realizowana z środków PROW 2014-2010, ale działania informacyjno-promocyjne realizowane są ze środków własnych.

Projekt 'Protection and REVOCERY of immaterial CULTural heritage of Central Europe through Ecomuseums, as driver of local growth 'CULTURECOVERY' polegał na współpracy między publicznymi i prywatnymi podmiotami na obszarze Europy Środkowej zdolnych do podniesienia potencjału tych podmiotów do zastosowania innowacyjnych modeli, strategii i praktycznych działań na rzecz ochrony i zrównoważonego wykorzystania dziedzictwa niematerialnego, w ramach koncepcji 'ekomuzeum'. Rezultatem było wzmocnienie współpracy, podniesienie kompetencji członków Ekomuzeum oraz zwiększenie efektywności zarządzania, a także wspólna promocja członków Ekomuzeum.

W kontekście planowanych działań warto wspomnieć o Muzeum Doliny Karpia. Miałoby ono powstać na obszarze gospodarstwa rybackiego „Przeręb”. Obiekt ma pełnić funkcje edukacyjną w obszarze gospodarki rybackiej, dziedzictwa przyrodniczego, retencji

wody oraz produktów rybackich. Obiekt ma posiadać część wystawową - multimedialną, konferencyjną, administracyjną i restauracyjną. Aktualnie toczony są rozmowy dotyczące zakresu dzierżawy gruntów od Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie. Planowane jest złożenie wniosku na remont budynku i wyposażenie Muzeum do Komisji Europejskiej.

Powyższy opis wskazuje, iż działania poza RLKS stanowią doskonałe merytoryczne uzupełnienie operacji realizowanych w ramach wdrażania LSR i wpisują się w cele określone w tym dokumencie strategicznym, w tym przede wszystkim wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłu czasu wolnego.

5.5. Działalność Biura LGD

Biuro LGD ma swoją siedzibę w Zatorze. W Biurze zatrudnionych jest pięć pracowniczek (Dyrektorka Biura, Specjalistka ds. finansowych - Zastępczyni Dyrektorki Biura, Specjalistka ds. projektów, Specjalistka ds. wdrażania i monitoringu, Specjalistka ds. promocji i informacji). Obsada jest stała od 10 lat (z przerwami na urlopy macierzyńskie czy wychowawcze), co niewątpliwie przekłada się na efektywność prowadzonych działań. Pracowniczki mają swój stały zakres obowiązków, ale w przypadku niektórych zadań niezbędna jest współpraca. Dodatkowo zatrudniona jest osoba specjalizująca się tylko w działaniach z Programu Interreg.

W czasie pandemii COVID-19 udało się zachować ciągłość pracy biura LGD. W początkowym okresie pracowniczki przeszły na pracę zdalną, a po jej zakończeniu starano się pracować już normalnie, zachowując reżim sanitarny.

Istotnym czynnikiem wpływającym na jakość wykonywanych zadań w ramach wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność są szkolenia pracowników LGD i członków organów LGD. Było ich dużo i dotyczyły przede wszystkim zasad prowadzenia usług doradczych czy procedur wyboru operacji i kryteriów ich oceny. Szczegółowy ich wykaz został zaprezentowany w poniższych tabelach.

Data szkolenia	Temat szkolenia	Wykonawca szkolenia	Liczba przeszkolonych pracowników LGD
26.09.2016	Lokalna Strategia Rozwoju 2014-2020	Piotr Jaworski	4
27.09.2016	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Piotr Jaworski	4
28.10.2016	Zasady prowadzenia usług doradczych przez LGD	Piotr Jaworski	5
28.10.2016	Ewaluacja i monitoring LSR	Piotr Jaworski	5
28.10.2016	Skuteczna aktywizacja społeczna. Mechanizmy konsultacji społecznych.	Piotr Jaworski	5
27.04.2017	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Piotr Jaworski	5
27.04.2017	RLKS w praktyce – aktualizacja wiedzy na podstawie najnowszych wytycznych i doświadczeń własnych	Piotr Jaworski	5
27.04.2017	Zasady prowadzenia usług doradczych przez LGD	Piotr Jaworski	5
04.04.2018	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Paweł Rodak	5
04.04.2018	RLKS w praktyce – aktualizacja wiedzy na podstawie najnowszych wytycznych i doświadczeń własnych	Paweł Rodak	5
04.04.2018	Zasady prowadzenia usług doradczych przez LGD	Paweł Rodak	5
17.10.2018	Ewaluacja i monitoring LSR	Piotr Jaworski	4
17.10.2018	Skuteczna aktywizacja społeczna. Mechanizmy konsultacji społecznych.	Piotr Jaworski	4
26.04.2019	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Paweł Rodak	4
26.04.2019	RLKS w praktyce – aktualizacja wiedzy na podstawie najnowszych wytycznych i doświadczeń własnych	Paweł Rodak	4
26.04.2019	Zasady prowadzenia usług doradczych przez LGD	Paweł Rodak	4
26.06.2020	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Paweł Rodak	5
26.06.2020	RLKS w praktyce – aktualizacja wiedzy na podstawie najnowszych wytycznych i doświadczeń własnych	Paweł Rodak	5
26.06.2020	Zasady prowadzenia usług doradczych przez LGD	Paweł Rodak	5
31.08.2020	Skuteczna aktywizacja społeczna. Mechanizmy konsultacji społecznych.	Paweł Rodak	5

Tabela 13. Szkolenia pracowników LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.

Data szkolenia	Temat szkolenia	Wykonawca szkolenia	Liczba przeszkolonych członków zarządu	Liczba przeszkolonych członków rady
26.09.2016	Lokalna Strategia Rozwoju 2014-2020	Piotr Jaworski	3	11
27.09.2016	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Piotr Jaworski	2	11
28.10.2016	Ewaluacja i monitoring LSR	Piotr Jaworski	3	0
28.11.2016	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Pracownicy Biura	0	15
27.04.2017	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Piotr Jaworski	2	11
27.04.2017	RLKS w praktyce – aktualizacja wiedzy na podstawie najnowszych wytycznych i doświadczeń własnych	Piotr Jaworski	2	11
23.08.2017	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Pracownicy Biura	0	13

15.03.2018	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Pracownicy Biura	0	10
04.04.2018	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Paweł Rodak	3	13
04.04.2018	RLKS w praktyce – aktualizacja wiedzy na podstawie najnowszych wytycznych i doświadczeń własnych	Paweł Rodak	3	13
17.10.2018	Ewaluacja i monitoring LSR	Piotr Jaworski	6	0
26.04.2019	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Paweł Rodak	3	13
26.04.2019	RLKS w praktyce – aktualizacja wiedzy na podstawie najnowszych wytycznych i doświadczeń własnych	Paweł Rodak	3	13
26.06.2020	Procedury wyboru operacji i kryteria ich oceny	Paweł Rodak	1	12
26.06.2020	RLKS w praktyce – aktualizacja wiedzy na podstawie najnowszych wytycznych i doświadczeń własnych	Paweł Rodak	1	12

Tabela 14. Szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.

Kolejną kwestią wymagającą analizy jest realizacja planu komunikacji. Stanowi ona istotny aspekt działań podejmowanych przez Dolinę Karpia w ramach realizowania Lokalnej Strategii Rozwoju. Plan komunikacji służy zapewnieniu skutecznego wdrażania LSR, co odbywa się poprzez informowanie mieszkańców, w tym przede wszystkim potencjalnych wnioskodawców, o realizacji LSR, a także pozyskiwanie informacji od mieszkańców o ocenie procesu wdrażania LSR. Do celów operacyjnych zaliczyć należy:

- poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia oraz rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie;
- przekazanie potencjalnym wnioskodawcom wyjaśnień dotyczących interpretacji kryteriów ocen używanych przez Radę LGD;
- zebranie informacji na temat ewentualnych problemów związanych z procesem aplikowania o środki z budżetu LSR;
- uzyskanie informacji od interesariuszy na potrzeby ewaluacji okresowej zarówno formatywnej jak i podsumowującej;
- analiza zastosowanych działań komunikacyjnych.

Szczegóły dotyczące realizacji planu komunikacji w Dolinie Karpia prezentuje poniższa tabela.

Działanie komunikacyjne	Nazwa wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika osiągnięta na dzień:					
			31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.05. 2021
Kampania promocyjna „Rusza LSR”	Informacje w lokalnych mediach elektronicznych	2 informacje w mediach elektronicznych	2	2	2	2	2	2
	Informacje w lokalnych mediach papierowych	2 informacje w mediach papierowych	2	2	2	2	2	2
	Informacje na stronach internetowych oraz portalach społecz., e-mailing	3 informacje na 8 stronach internetowych/ portalach społecznościowych	3 informacje na 8 stronach	3 informacje na 8 stronach	3 informacje na 8 stronach	3 informacje na 8 stronach	3 informacje na 8 stronach	3 informacje na 8 stronach
	Konferencja pn. "Wsparcie na rzecz rozwoju w perspektywie finansowej 2014-2020" w ramach kampanii informacyjno-promocyjnej "Rusza LSR!"	1 spotkanie	1	1	1	1	1	1
Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku "LSR w 2016"	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych
	Informacje w gminach	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich
	E-mailing	100 wysłanych e-maili	100	100	100	100	100	100
	Spotkania informacyjne	4 spotkania	4	4	4	4	4	4
	Telemarketing wobec rybaków	Co najmniej 75% rybaków z obszaru Doliny Karpia	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%
	Program telewizyjny - Kronika w TVP	1 program telewizyjny	1	1	1	1	1	1

	Kraków							
Spotkania dot. zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD	Spotkania informacyjne	11 spotkań	11	11	11	11	11	11
	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych
	E-mailing	100 wysłanych e-maili	100	100	100	100	100	100
Ewaluacja bieżąca	Analiza dokumentacji	5 raportów ewaluacji bieżącej	-	1	2	3	4	5
Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku "LSR w 2017"	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	-	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych
	Informacje w gminach	Informacje w 100% gmin członkowskich	-	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich
	E-mailing	100 wysłanych e-maili	-	100	100	100	100	100
	Spotkania	4 spotkania	-	4	4	4	4	4
	Telemarketing wobec rybaków	Co najmniej 75% rybaków z obszaru Doliny Karpia	-	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%
Badanie satysfakcji dotychczasowych wnioskodawców w oraz osób korzystających z doradztwa	Ankiety	95% wnioskodawców i osób korzystających z doradztwa otrzyma ankiety	-	95%	95%	95%	95%	95%
	Wywiady indywidualne	10 wywiadów indywidualnych	-	10	10	10	10	10
	Spotkania	4 spotkania	-	4	4	4	4	4
Kampania informacyjna na temat	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach	-	-	Ogłoszenia na 8	Ogłoszenia na 8	Ogłoszenia na 8	Ogłoszenia na 8 stronach

naborów planowanych w bieżącym roku "LSR w 2018"	portalach społecznościowych	społecznościowych			stronach/portalach społecznościowych	stronach/portalach społecznościowych	stronach/portalach społecznościowych	h/portalach społecznościowych
	Informacje w gminach	Informacje w 100% gmin członkowskich	-	-	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich
	E-mailing	100 wysłanych e-maili	-	-	100	100	100	100
	Spotkania	8 spotkań	-	-	8	8	8	8
	Telemarketing wobec rybaków	Co najmniej 75% rybaków z obszaru Doliny Karpia	-	-	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%
Konferencja prezentująca stan wdrażania LSR	Konferencja	1 konferencja, 100 zaproszeń, 60 obecnych	-	-	1 konferencja, 100 zaproszeń, 60 obecnych	1 konferencja, 100 zaproszeń, 60 obecnych	1 konferencja, 100 zaproszeń, 60 obecnych	1 konferencja, 100 zaproszeń, 60 obecnych
	Informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych	Co najmniej 2 informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych	-	-	Co najmniej 2	Co najmniej 2	Co najmniej 2	Co najmniej 2
	Artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	Co najmniej 2 artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	-	-	Co najmniej 2	Co najmniej 2	Co najmniej 2	Co najmniej 2
Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku "LSR w 2019"	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	-	-	-	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych
	Informacje w gminach	Informacje w 100% gmin członkowskich	-	-	-	Informacje w 100% gmin	Informacje w 100% gmin	Informacje w 100% gmin

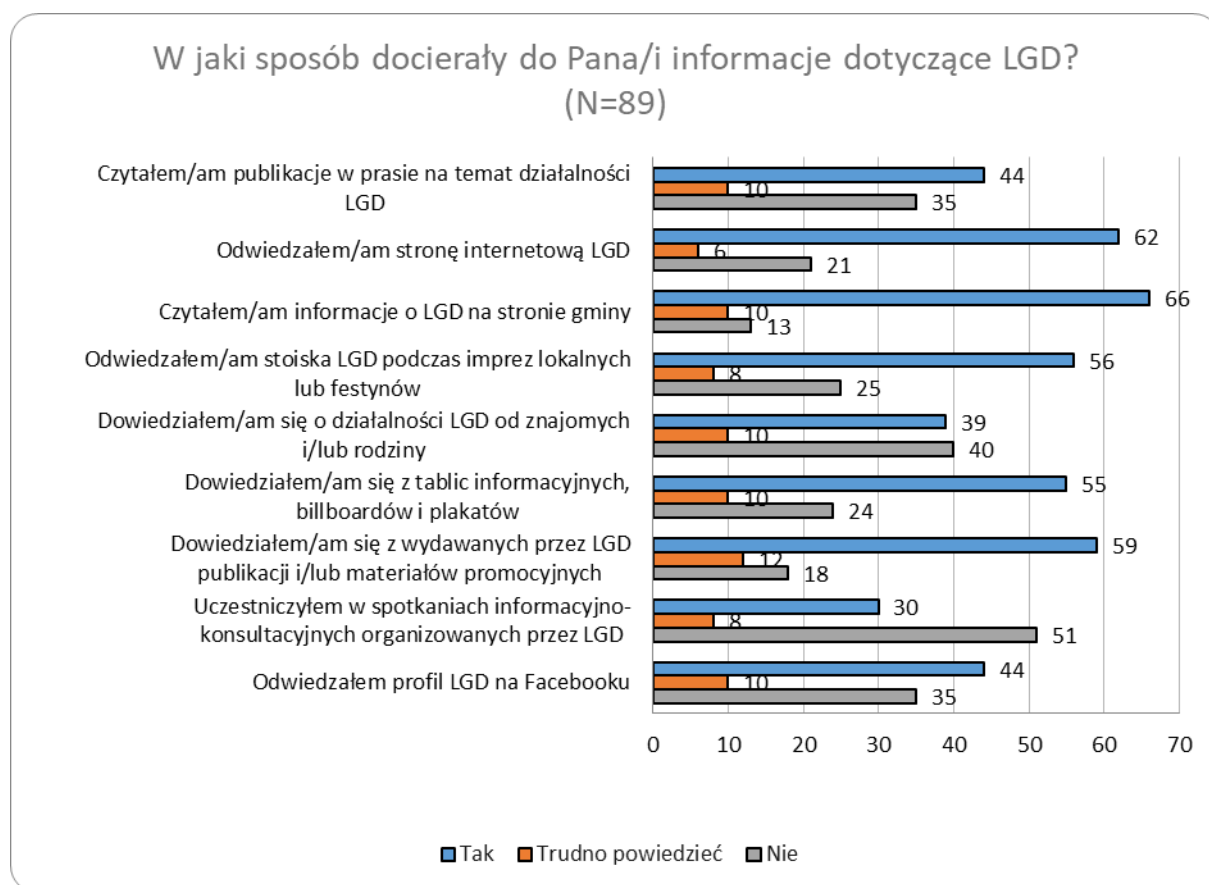
						gmin człon kowsk ich	członk owskic h	członko wskich
	E-mailing	100 wysłanych e-maili	-	-	-	100	100	100
	Spotkania	4 spotkania	-	-	-	4	4	4
	Telemarketing wobec rybaków	Co najmniej 75% rybaków z obszaru Doliny Karpia	-	-	-	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%	Co najmniej 75%
Spotkania informacyjno-szkoleniowe	Spotkania	4 spotkania	-	-	-	4	4	4
	Informacje na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	-	-	-	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych
	E-mailing	100 wysłanych e-maili	-	-	-	100 wysłanych e-maili	100 wysłanych e-maili	100 wysłanych e-maili
	E-mailing	90% wnioskodawców i osób korzystających z doradztwa otrzyma e-mail	-	-	-	90%	90%	90%
	Spotkania	4 spotkania	-	-	-	4	4	4
Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku "LSR w 2020"	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	-	-	-	-	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych
	Informacje w gminach	Informacje w 100% gmin członkowskich	-	-	-		Informacje w 100% gmin członkowskich	Informacje w 100% gmin członkowskich
	E-mailing	100 wysłanych e-maili	-	-	-	-	100	100
	Spotkania za pośrednictwem internetu/Spotkania	4 spotkania	-	-	-	-	4 spotkania	4 spotkania
	Telemarketing wobec rybaków	Co najmniej 75% rybaków z	-	-	-	-	Co najmniej	Co najmniej

		obszaru Doliny Karpia					ej 75%	j 75%
Badanie ankietowe	Ankiety elektroniczne	100% członków LGD otrzyma ankiety	-	-	-	-	100%	100%
	Wywiady indywidualne	10 wywiadów indywidualnych	-	-	-	-	10	10
Kampania informacyjna "5 lat LSR"	Informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych	2 informacje w mediach elektronicznych, 2 informacje w mediach papierowych	-	-	-	-	2 informacje w mediach elektronicznych, 2 informacje w mediach papierowych	2 informacje w mediach elektronicznych, 2 informacje w mediach papierowych
	Artykułu na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	3 informacje na 8 stronach internetowych	-	-	-	-	3 informacje na 8 stronach internetowych	3 informacje na 8 stronach internetowych
	Spotkania/Spotkania za pośrednictwem internetu	4 spotkania	-	-	-	-	4	4
Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku "LSR w 2021"	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecznościowych	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych	-	-	-	-	-	Ogłoszenia na 8 stronach/portalach społecznościowych
	Informacje w gminach	Informacje w 100% gmin członkowskich	-	-	-	-	-	Informacje w 100% gmin członkowskich
	E-mailing	100 wysłanych e-maili	-	-	-	-	-	100
	Spotkania za pośrednictwem internetu/Spotkania	4 spotkania	-	-	-	-	-	4
	Telemarketing wobec rybaków	Co najmniej 75% rybaków z obszaru Doliny Karpia	-	-	-	-	-	Co najmniej 75%

Tabela 15. Realizacja planu komunikacji przez LGD Dolina Karpia.

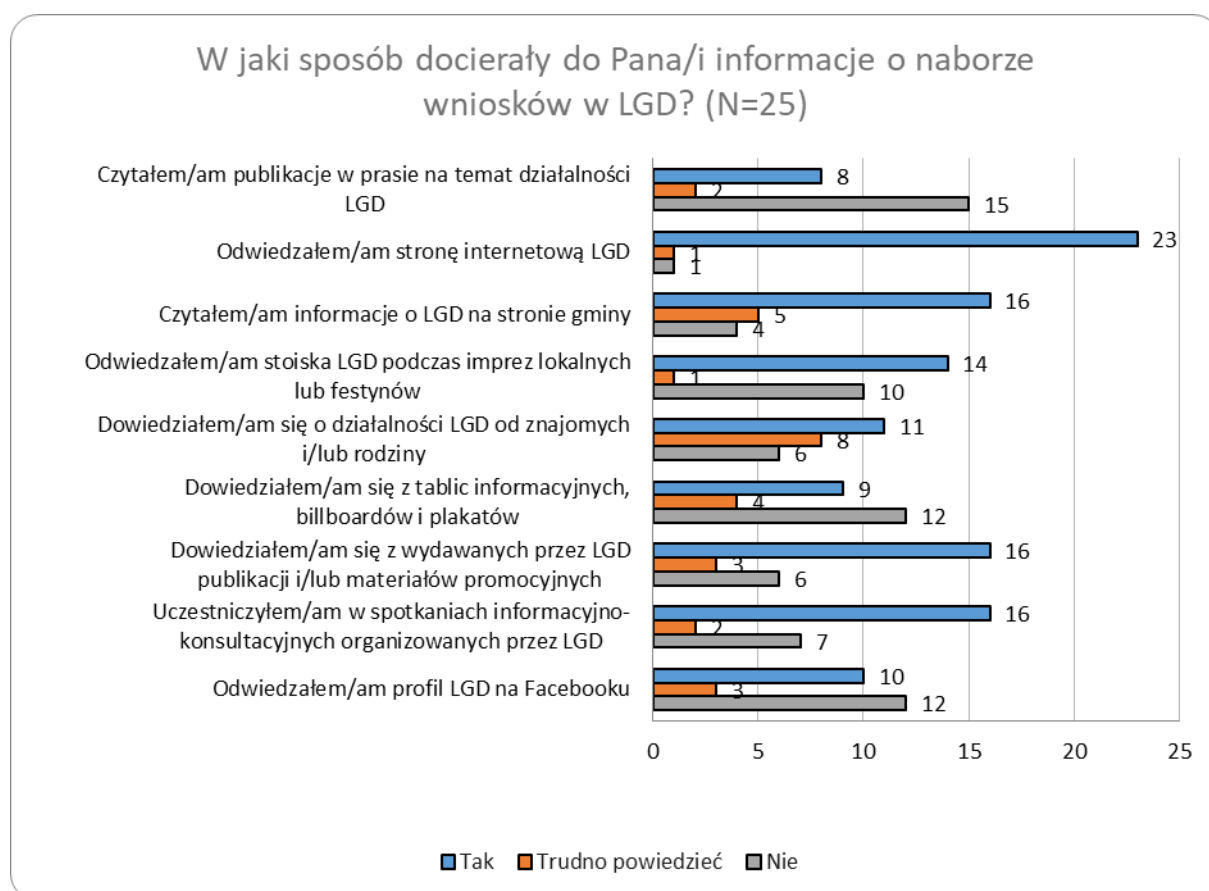
Zaplanowane działania udało się zrealizować i doskonale widać, że Dolina Karpia wykorzystuje różnorodne metody komunikacyjne. Najbardziej sprawdziły się informacje na stronach internetowych i portalach społecznościowych oraz część spotkań (przede wszystkim dla przedsiębiorców). Bardzo dobrą strategią było dopasowywanie planu komunikacji do etapów realizacji LSR, czego przejawem jest m.in. aktualna kampania podsumowująca działania. Warto dodać, że w czasie pandemii pojawił się problem związany ze spotkaniami informacyjnymi, kiedy trzeba było przejść na tryb online, ale rozwiązanie to ostatecznie okazało się skuteczniejsze niż wcześniejsze spotkania w formie stacjonarnej.

Nawiązując do planu komunikacyjnego, warto sprawdzić opinie samych mieszkańców gmin obszaru LGD na temat tego, czy komunikacja była efektywna. W ankiecie zadano pytanie o rozpoznawalność LGD Dolina Karpia. Spośród 102 badanych mieszkańców, 89 wybrało odpowiedź twierdzącą, a 13 stwierdziło, że nigdy nie słyszało o LGD. Osobom, które wskazały, iż słyszały o LGD Dolina Karpia zadano kolejne pytanie dotyczące tego, w jaki sposób dotarły do informacji o LGD.

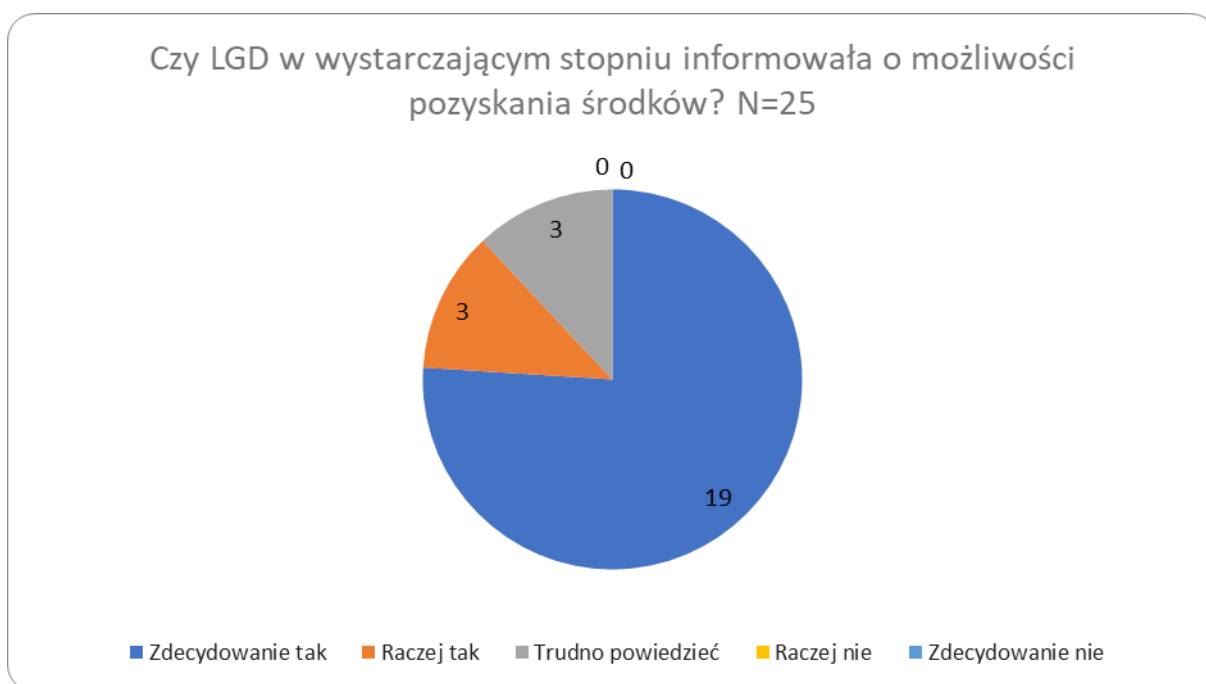
Wykres 5. Metody docierania informacji o LGD Dolina Karpia do mieszkańców obszaru.

Dane z powyższego wykresu pokazują, iż przygotowany plan komunikacji był efektywny. Najwięcej mieszkańców gmin obszaru LGD biorących udział w badaniu wskazało, iż źródłem informacji o LGD była strona internetowa gminy (66), a nieznacznie mniej uznało, że dotarło do informacji o Dolinie Karpią dzięki stronie internetowej LGD (62). Dużo wskazań miały także wydawane przez LGD publikacje i/lub materiały promocyjne (59), a także odwiedzanie stoiska LGD w czasie imprez lokalnych czy festynów (56). Pozytywnie należy także odebrać wyniki wskazujące tablice informacyjne, billboardy i plakaty jako źródło informacji (55). Nieco mniej osób dotarło do informacji o LGD dzięki profilowi LGD na Facebooku oraz dzięki publikacjom w prasie (po 44). Na podstawie udzielonych przez mieszkańców, którzy brali udział w ankiecie, odpowiedzi można wskazać, iż najmniej efektywny był „marketing szeptany” (39 badanych osób wskazało, iż tą drogą docierały do nich informacje dotyczące LGD, a 40 stwierdziło, iż ta droga nie odegrała znaczenia), a także spotkania informacyjno-konsultacyjne (30 wskazań pozytywnych i 51 negatywnych). W kontekście działań komunikacyjnych, warto również sprawdzić, w jaki sposób docierały do potencjalnych beneficjentów informacje o naborze wniosków w LGD.

Wykres 6. Metody docierania informacji o naborach w LGD Dolina Karpią do potencjalnych beneficjentów.

Ankietowani beneficjenci potwierdzają, że sieć internetowa to aktualnie najlepszy kanał komunikacyjny. Najwięcej osób biorących udział w ankiecie wskazało, iż to strona internetowa LGD była źródłem informacji o naborze wniosków i jednocześnie najmniej badanych stwierdziło, iż strona internetowa nie odegrała w tym temacie roli (odpowiednio 23 i 1 spośród 25). Ważne okazały się również informacje o LGD na stronie gminy (16 wskazań), a także wydawane przez LGD publikacje i materiały promocyjne oraz spotkania informacyjno-konsultacyjne (również po 16 wskazań). Istotną rolę odegrało także odwiedzanie stoisk LGD w trakcie imprez lokalnych i festynów (14 wskazań), pozyskanie informacji od znajomych i/lub rodziny (11) oraz profil LGD na Facebooku (10). Najstąbiej w ankiecie wypadły informacje zamieszczane na tablicach informacyjnych, billboardach czy plakatach (9 wskazań) oraz publikacje w prasie na temat działalności LGD (8). Kolejną kwestią wartą analizy jest to, jak beneficjenci oceniają to, czy LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków.

Wykres 7. Ocena beneficjentów na temat stopnia informowania przez LGD o możliwości pozyskania środków.

Ankietowani beneficjenci bardzo pozytywnie oceniają działalność Biura LGD w aspekcie informowania o możliwości pozyskania środków. Żadna z badanych osób nie oceniła Biura LGD negatywnie w tej kwestii. Dodatkowo warto podkreślić, że spośród 25 ankietowanych, aż 19 wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak”, a 3 „raczej tak” (również

3 trzy zaznaczyły odpowiedź "trudno powiedzieć"). Można więc stwierdzić, że LGD Dolina Karpią wywiązuje się z jednego z podstawowych zadań, do jakiego zostało powołana.

Analiza przekazów medialnych pozwala pogłębić ocenę działań komunikacyjnych realizowanych przez ewaluowane LGD. Pierwszym i podstawowym wnioskiem z analizy jest stwierdzenie, że LGD Dolina Karpią jest przedmiotem doniesień medialnych. Dotyczy to zarówno mediów o zasięgu lokalnym (np. Życie Zatora), jak i regionalnym (np. Gazeta Krakowska). Materiały na temat LGD pojawiają się zarówno w gazetach papierowych, jak również w elektronicznych kanałach komunikacji – telewizji i na portalach internetowych. Komunikaty dotyczą oczywiście możliwości ubiegania się o wsparcie w ramach realizacji LSR, ponieważ obowiązek zamieszczania w mediach tego typu informacji wynika między innymi z zapisów planu komunikacyjnego. Należy jednak podkreślić, że duża część komunikatów wykracza poza ten podstawowy zakres. Wynika to przede wszystkim z dużej liczby inicjatyw podejmowanych poza działaniem LEADER, ale jednocześnie sprzyjających osiągnięciu celów Stowarzyszenia Dolina Karpią. Często są to interesujące przedsięwzięcia, które przyciągają uwagę mediów. Przykładowo, analiza pozwoliła na zidentyfikowanie komunikatów dotyczących ekomuzeów. Hasło „Dolina Karpią” obecne jest w mediach nie tylko jako nazwa Stowarzyszenia, ale również jako nazwa marki lokalnej. O sukcesie w jej budowaniu świadczy jednak nie tylko sam fakt, że jest ona przedmiotem doniesień medialnych. Istotne jest również to, w jakim kontekście jest używane określenie „Dolina Karpią”. Po pierwsze jest ono kojarzone z atrakcjami turystycznymi Zachodniej Małopolski. Po drugie, pojawia się ono w kontekście tradycji kulinarnych. Świetnym przykładem tego jest publikacja na stronie internetowej Gazety Krakowskiej z dnia 19 grudnia 2020 zatytułowana „Potrawy wigilijne z karpia na wiele sposobów. TOP 31 przepisów na królewskiego karpia od gospodyń i gospodarzy z Doliny Karpią”. Podsumowując ten wątek należy stwierdzić, że przekazy medialne, traktowane tu jako dodatkowe źródło informacji na temat działalności Stowarzyszenia, potwierdzają trafność danych zgromadzonych za pomocą innych technik badawczych. Dolina Karpią jest rozpoznawalną Lokalną Grupą Działania, która prowadzi skuteczne działania komunikacyjne. Osiągnięte sukcesy w budowaniu marki lokalnej mogą być przykładem dla innych podobnych organizacji z całej Polski.

Jedną z najbardziej efektywnych form komunikacji z lokalną społecznością jest doradztwo i temu aspektowi warto poświęcić uwagę. W początkowym etapie działań

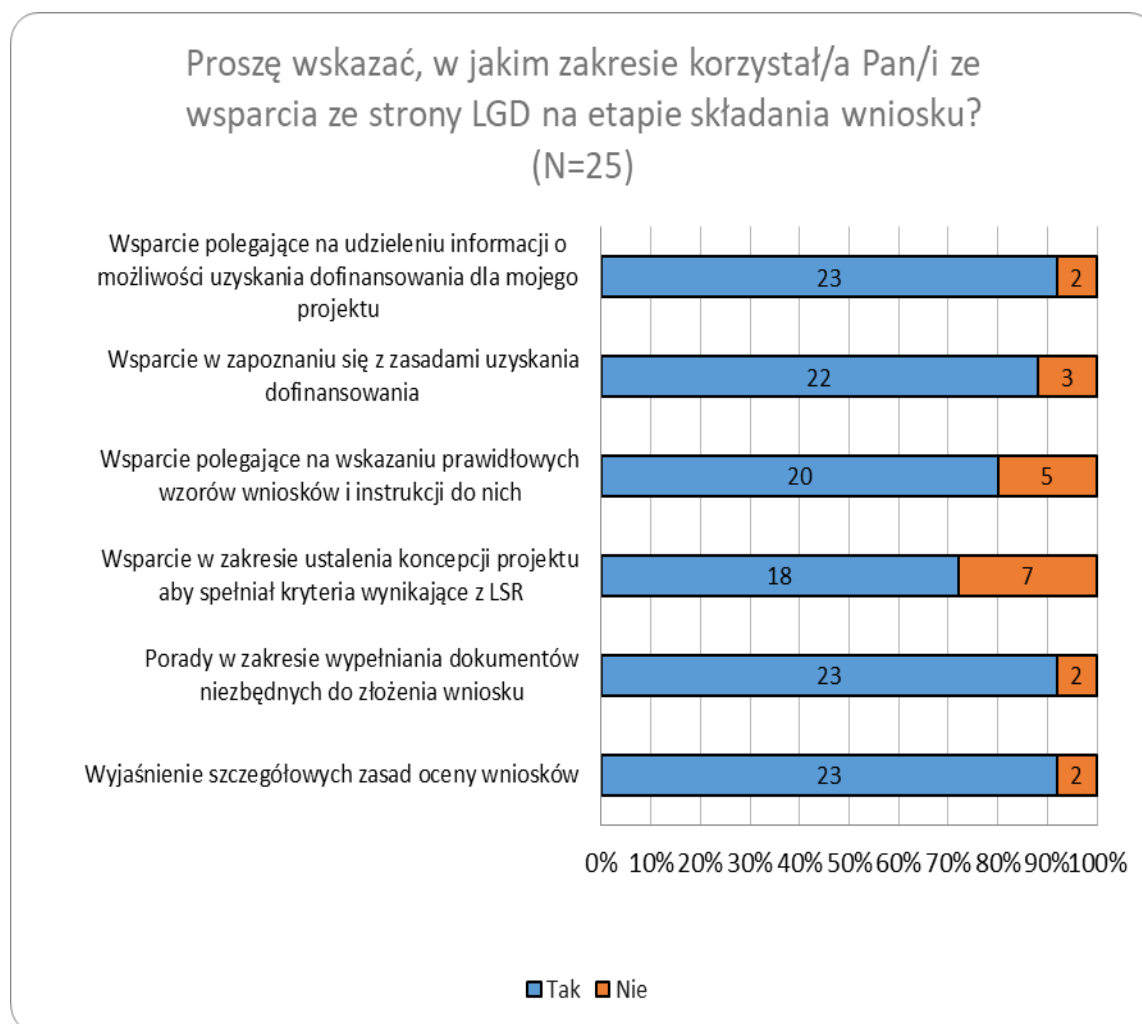
doradczych było bardzo dużo, choć nie można stwierdzić, iż w późniejszym okresie wskaźniki wyraźnie spadły. Istotny jest fakt, iż z doradztwa można skorzystać na każdym etapie przygotowania wniosku. Zainteresowanie tą formą komunikacji wzrasta przede wszystkim w trakcie naborów i tutaj dało się zaobserwować wykorzystywanie drogi mailowej (zwłaszcza kiedy wnioskodawcy przesyłają dokumenty do skonsultowania). Warto podkreślić, że dostrzegalna jest różnica między wnioskami przygotowywanymi z wykorzystaniem doradztwa w Biurze LGD a wnioskami przygotowanymi przez firmy konsultingowe, które nierzadko pozostawiają wnioskodawców „samych sobie” po dostarczeniu im zamówionych dokumentów. Podobnie, istnieje różnica między wnioskami przedsiębiorców czy przedstawicieli sektora rybackiego a wnioskami ośrodków kultury czy gmin, gdyż ci ostatni w większości przypadków jedynie konsultują pomysł, a dokumentację projektową przygotowują samodzielnie. W trakcie pandemii COVID-19 wzrosła liczba podmiotów, którym udzielono doradztwa telefonicznie. Szczegóły na temat liczby podmiotów, którym udzielono doradztwa zaprezentowano w poniższej tabeli.

	Dane na dzień					
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.05.2021
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa w biurze	59	117	34	63	18	17
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa udzielonych telefonicznie	24	128	72	104	219	123
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa mailowo/ przez Internet	12	39	54	47	28	25
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (suma wierszy powyżej)	95	284	160	214	265	165

Tabela 16. Porady udzielone przez Biuro LGD Dolina Karpia

W kontekście doradztwa, warto spojrzeć na wyniki ankiet przygotowanych dla beneficjentów. Zdecydowana większość ankietowanych beneficjentów korzystała z szerokiego zakresu wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku. Najczęściej korzystano (23 z 25 badanych) ze wsparcia polegającego na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla projektu, porad w zakresie wypełniania

dokumentów koniecznych do złożenia wniosku oraz wyjaśnienia szczegółowych zasad oceny wniosków. Nieco mniej respondentów (22) skorzystało ze wsparcia w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania. 20 z 25 ankietowanych wskazało, iż skorzystało ze wsparcia polegającego na wskazaniu prawidłowych wzorów wniosków i instrukcji do nich. Najrzadziej skorzystano (aczkolwiek nadal często – 18 osób) ze wsparcia w zakresie ustalenia koncepcji projektu aby spełniał kryteria wynikające z LSR. Szczegóły zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres 8. Zakres wsparcia udzielonego beneficjentom ze strony LGD na poszczególnych etapach składania wniosku.

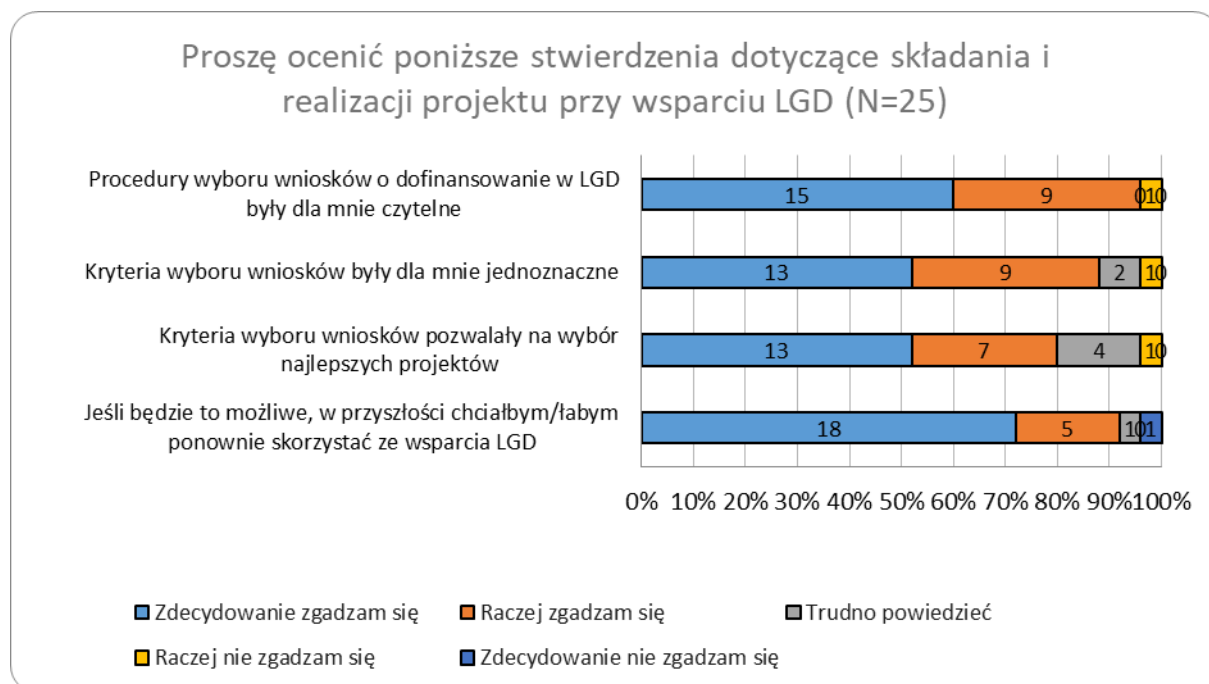
Samo doradztwo ocenione zostało przez badanych beneficjentów bardzo pozytywnie. Dotyczy to zarówno etapu składania wniosku, jak i etapu realizacji operacji oraz etapu rozliczania operacji. Warto podkreślić wysokie oceny dotyczące przygotowania merytorycznego doradców LGD i fakt, iż żaden z ankietowanych nie wypowiedział się krytycznie na temat udzielanego wsparcia. Szczegóły obrazuje poniższa tabela.

Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji								
		Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie	N
Etap składania wniosku	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	20	4	1	0	0	0	25
	Udzielone porady były przydatne	20	5	0	0	0	0	25
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	21	3	1	0	0	0	25
Etap realizacji operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	18	4	1	0		2	25
	Udzielone porady były przydatne	19	3	1	0	0	2	25
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	19	3	1	0	0	2	25
Etap rozliczania operacji	Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	15	3	2	0	0	5	25
	Udzielone porady były przydatne	16	2	2	0	0	5	25
	Przygotowanie merytoryczne doradcy/ców z LGD było odpowiednie	17	2	1	0	0	5	25

Tabela 17. Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji.

Ankietowani beneficjenci zostali poproszeni o ocenę poszczególnych elementów procesu składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD. Wyniki okazały się bardzo pozytywne, a głosy krytyczne były pojedyncze. Najlepiej oceniono czytelność procedury wyboru wniosków o dofinansowanie w LGD (24 z 25 ankietowanych), ale i jednoznaczność kryteriów wyboru wniosków (22 wskazania) zostało ocenione bardzo pozytywnie. 20 ankietowanych beneficjentów wskazało, że kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych projektów. O tym jak dobrze oceniana jest potrzeba funkcjonowania i

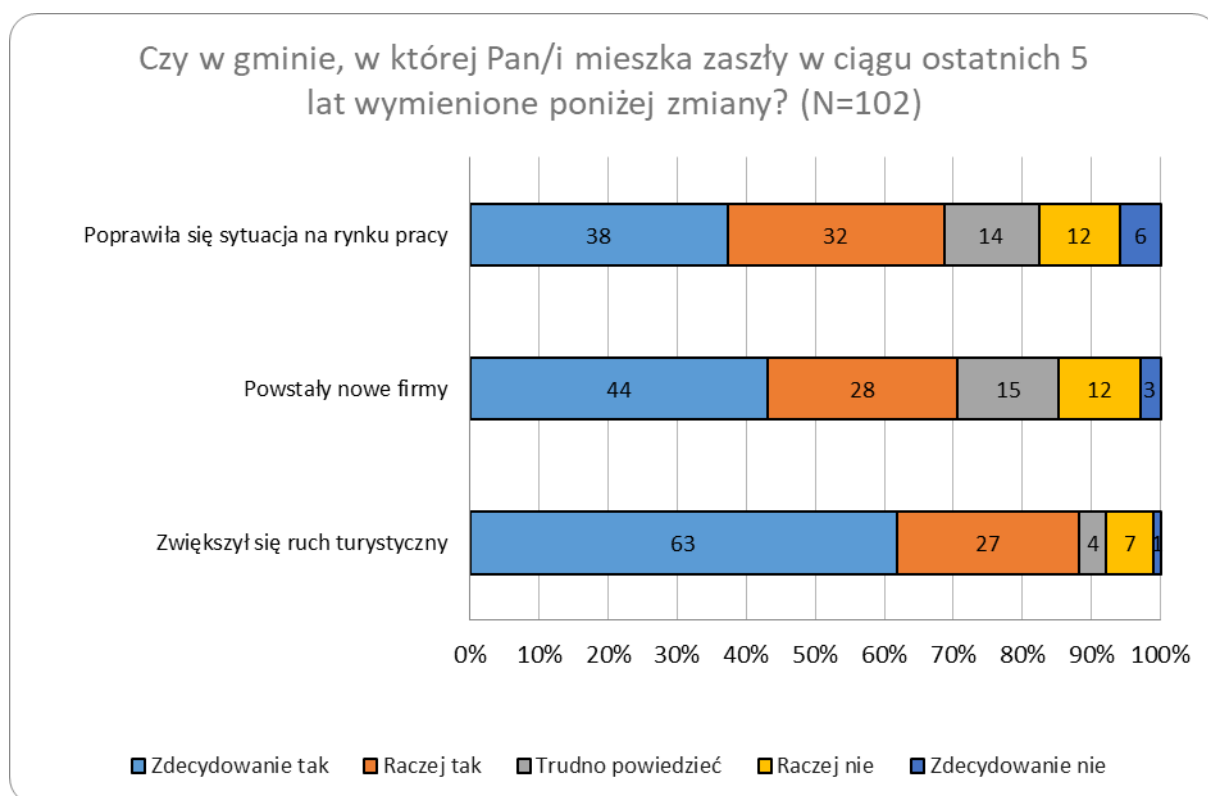
sama działalność LGD najlepiej świadczy fakt, iż tylko jeden spośród badanych beneficjentów wykluczył zabieganie o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość), a pozytywne zdanie na ten temat miało 23 ankietowanych, z czego 20 wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak” w tym temacie. Szczegóły ocen poszczególnych stwierdzeń dotyczących procesu składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres 9. Ocena stwierdzeń dotyczących składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD Dolina Karpia.

5.6. Zmiany na obszarze objętym LSR w ocenie członków lokalnej społeczności

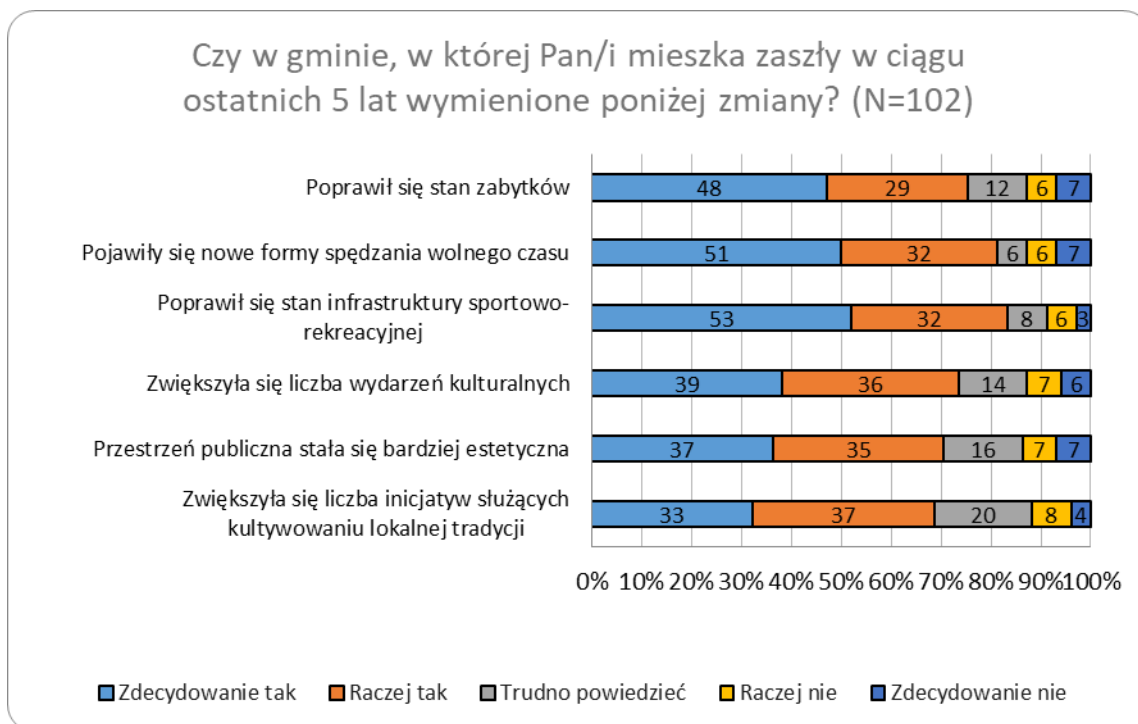
Przytoczone dane w raporcie pozwalają stwierdzić, że LGD Dolina Karpia bardzo dobrze realizowała założone przez siebie cele. Warto sprawdzić, jaką opinię na temat rozwoju obszaru objętego LSR ma lokalna społeczność. Na poniższym wykresie przedstawiono oceny dotyczące przedsiębiorczości.

Wykres 10. Ocena zmian dotyczących rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

Mieszkańcy, którzy oddali swoje głosy w ankiecie bardzo pozytywnie oceniają zmiany na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat. Spośród 102 ankietowanych, 70 mieszkańców dostrzega poprawę sytuacji na rynku pracy, a 72 osób powstanie nowych firm (przeciwnego zdania są odpowiednio 18 i 15 osób). Badani dostrzegają więc zmiany, o jakich mowa była w przypadku analizowania danych Głównego Urzędu Statystycznego. Niezwykle pozytywnie oceniany jest wzrost ruchu turystycznego, na co niewątpliwie wpływ mają parki rozrywki - Energylandia i Dinozatorland, przyciągające każdego roku tysiące ludzi. Aż 90 spośród badanych mieszkańców zauważyło zwiększenie ruchu turystycznego, a przeciwnego zdania było tylko 8 osób (z czego zdecydowanie na nie był tylko jeden respondent). Potencjał ten jest więc w tym aspekcie olbrzymi i warto go w dalszym ciągu wykorzystywać przy planowaniu kolejnych działań.

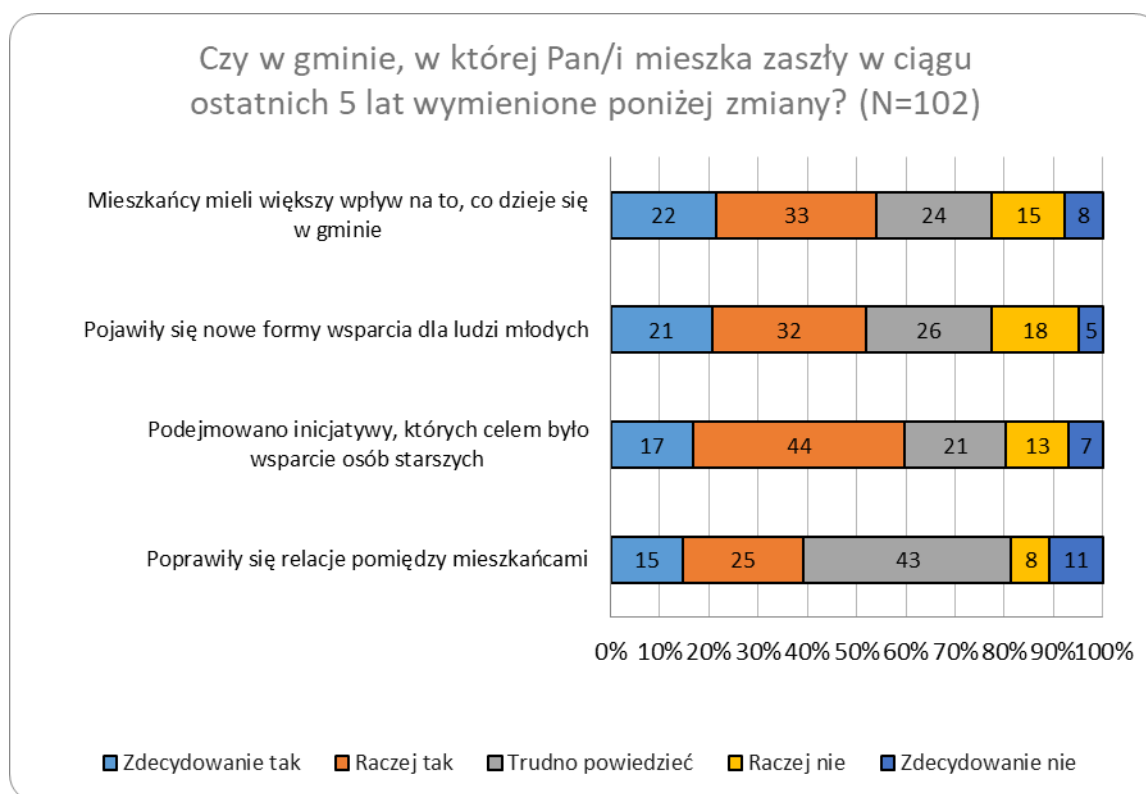
Kolejną kwestią, której warto poświęcić uwagę są zmiany atrakcyjności zamieszkiwanego obszaru, zarówno pod względem potrzeb mieszkańców, jak i potencjalnych turystów. Szczegóły pokazuje poniższy wykres.

Wykres 11. Ocena zmian dotyczących kultury i rekreacji na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.

Bardzo dobrze przedstawiają się oceny dotyczące poprawy stanu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i pojawienia się nowych form spędzania wolnego czasu, gdzie głosów pozytywnych było zdecydowanie więcej niż krytycznych (odpowiednio 85 i 83 oraz 9 i 13). Warto w tym aspekcie podkreślić, że LGD Dolina Karpia realizowała bardzo wiele przedsięwzięć z tego zakresu. Spora grupa osób odnotowała także poprawę stanu zabytków - 77 badanych mieszkańców stwierdziło, iż taka zmiana w przeciągu ostatnich 5 lat nastąpiła, a przeciwnego zdania było tylko 13 respondentów. Ankietowani dostrzegają również zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych (75 osób wypowiedziało się pozytywnie na ten temat, a 13 miało negatywną opinię) oraz poprawę estetyki przestrzeni publicznej (odpowiednio 72 i 14). Według respondentów zwiększyła się też liczba inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji - tego zdania było 70 osób, a przeciwną opinię wyraziło 12 osób.

Generalnie w omawianych zagadnieniach oceny ankietowanych są bardzo pozytywne, a mieszkańcy potwierdzają, że w gminach obszaru LGD daje się zaobserwować rozwój. Warto teraz przyrzeć się opinii badanych w kwestii aktywizacji i kapitału społecznego.

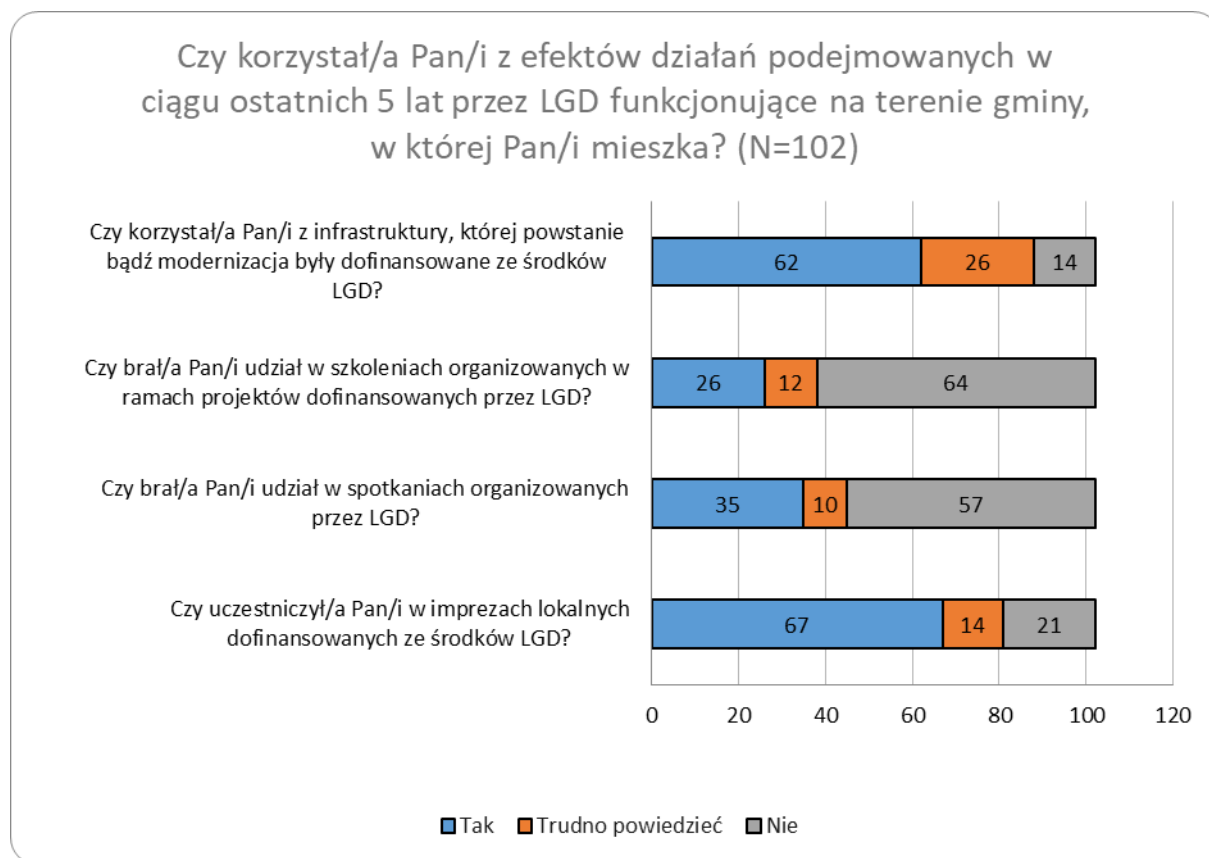

Wykres 12. Ocena zmian dotyczących aktywizacji i kapitału społecznego na obszarze LGD w ciągu ostatnich 5 lat.

Oceny zmian dotyczących aktywizacji i kapitału społecznego są dość dobre, ale należy zauważyć, że wypadają gorzej w porównaniu do omówionych wcześniej tematów przedsiębiorczości, kultury i rekreacji.

Większość respondentów stwierdziła, iż w ciągu ostatnich 5 lat dało się zaobserwować, że mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie - tego zdania było 55 spośród 102 ankietowanych, ale tylko 22 wybrało odpowiedź „zdecydowanie tak” w tej kwestii. Przeciwnego zdania było 23 osób. Bardzo podobny wynik dotyczy opinii na temat pojawienia się nowych form wsparcia dla ludzi młodych - pozytywną ocenę wyraziło 53 respondentów, z czego 21 było „zdecydowanie na tak” w tym temacie, a przeciwnego zdania 23 osoby. Badani mieszkańcy zauważyli podejmowanie inicjatyw kierowanych do osób starszych, ale należy podkreślić, że spośród 61 ocen potwierdzających to zdanie jedynie 17 było „zdecydowanie na tak” (przeciwną opinię miało 20 respondentów). Mniej niż połowa ankietowanych (40) stwierdziła, że poprawiły się relacje między mieszkańcami, a przeciwnego zdania było 19 respondentów. Wyniki te pokazują, że niezbędne są dalsze działania służące aktywizacji i integracji mieszkańców gmin obszaru LGD.

Kolejną kwestią, której warto poświęcić uwagę, są opinie badanych mieszkańców na temat efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD.

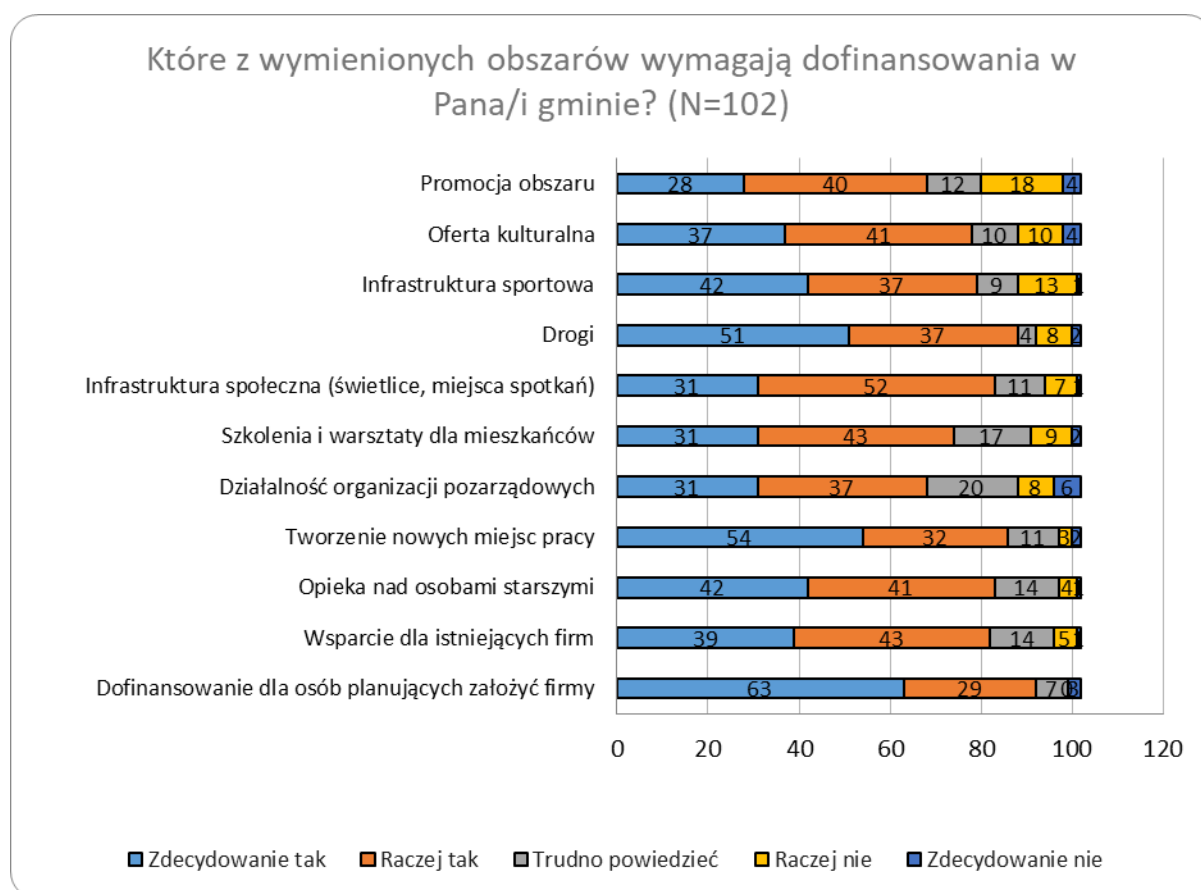

Wykres 13. Korzystanie z efektów działalności LGD Dolina Karpia.

Badani mieszkańcy gmin obszaru LGD dość rozmaicie korzystali z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD Dolina Karpia. Najwięcej badanych mieszkańców gmin obszaru LGD (67 spośród 102) stwierdziło, iż uczestniczyło w wydarzeniach lokalnych dofinansowywanych ze środków LGD. Niewiele mniej ankietowanych osób (62) korzystało z infrastruktury, której powstanie lub modernizacja były dofinansowane z środków LGD. Znacznie mniejszym powodzeniem w grupie badanych cieszyły się spotkania organizowane przez Dolinę Karpia (35), zaś najmniej osób skorzystało z organizowanych przez LGD szkoleń (26). Warto pamiętać o tym, iż badani mieszkańcy niekoniecznie musieli wiedzieć, czy infrastruktura, szkolenia, spotkania czy imprezy były organizowane czy dofinansowywane przez LGD (stąd też całkiem sporo wskazań na odpowiedź „trudno powiedzieć”). Mimo wszystko sporo wskazań „pozytywnych” pokazuje, iż

Dolina Karpią cieszy się dużą rozpoznawalnością, a efekty prowadzonych działań są zauważalne.

Na zakończenie warto zwrócić uwagę na to, jakie zdanie mają badani mieszkańcy gmin obszaru LGD na temat obszarów wymagających dofinansowania i potencjalnych przyszłych działań Doliny Karpią.

Wykres 14. Obszary wymagające dofinansowania w ocenie badanych mieszkańców gmin obszaru.

Badani mieszkańcy gmin LGD Dolina Karpią wskazali, iż obszarów wymagających dofinansowania jest ciągle bardzo dużo. Za bardzo istotny obszar wymagający dofinansowania uznane zostały działania przedsiębiorcze. Tworzenie nowych miejsc pracy okazało się ważne dla 86 spośród 102 badanych mieszkańców gmin obszaru LGD, a jeszcze więcej głosów - 92 zebrało dofinansowanie dla osób planujących założyć firmy. Wsparcia dla istniejących firm oczekiwałoby natomiast 82 respondentów. Przeciwnego zdania były pojedyncze osoby (odpowiednio 5, 3 i 6). LGD Dolina Karpią powinna więc w dalszym ciągu dużą wagę przykładąć do operacji polegających na utworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw.

Bardzo duża liczba ankietowanych uznała, iż to infrastruktura drogowa wymaga odpowiednich działań - 88 spośród 102 badanych wskazało tę odpowiedź, z czego „zdecydowanie tak” zaznaczyło 51 spośród nich, a przeciwną opinię miało 10 osób. Stanowić to powinno cenną wskazówkę dla LGD w planowaniu kolejnych celów i przedsięwzięć.

Opieka nad osobami starszymi została wskazana za istotny obszar przez 83 osób (42 spośród nich zaznaczyło odpowiedź „zdecydowanie tak”, a pozostali „raczej tak”), a jedynie 5 ankietowanych uznało, iż jest to obszar nieważny. 83 osoby spośród 102 ankietowanych (z czego „zdecydowanie” na tak było 31 badanych) uznało, że to infrastruktura społeczna (świetlice, miejsce spotkań) stanowi ważny obszar działania wymagający dofinansowania. 78 osób wskazało ofertę kulturalną („zdecydowanie tak” wskazało 37 badanych), a 79 infrastrukturę sportową („zdecydowanie tak” wskazało 42 ankietowanych). Duża liczba osób (68) wskazała na istotę promocji obszaru.

Interesująco przedstawiają się wskazania dotyczące szkoleń i warsztatów dla mieszkańców. 74 osoby uznało, iż jest to obszar wymagający dofinansowania. Całkiem sporo głosów zebrała w także działalność organizacji pozarządowych - 68 (31 badanych wskazało odpowiedź „zdecydowanie tak”).

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

6.1. Ocena wpływu na główny cel LSR

W trakcie prac nad LSR ustalono, iż cel główny musi być odpowiedzią na długookresowe negatywne następstwa sformułowanych w procesie analizy problemów, a także powinien być zgodny ze strategią rozwoju województwa małopolskiego. W konsekwencji wskazano trzy cele główne: 1. rozwój gospodarczy małych miast oraz terenów wiejskich; 2. wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłu czasu wolnego; 3. poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju.

Postęp realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju nie budzi większych zastrzeżeń, a warto podkreślenia jest, iż w przypadku zdecydowanej większości wskaźników osiągnięto już stan docelowy. Poziom realizacji przedsięwzięć zbliża więc LGD do osiągnięcia zamierzonych w LSR celów, a pod wieloma względami Dolinę Karpia można wręcz uznać za wzór.

6.2. Ocena wpływu na kapitał społeczny

Rola wysokiej jakości kapitału społecznego w życiu lokalnych społeczności jest przeogromna. Oparty na wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu jednostek, wiąże się z rozwojem społeczeństw, w tym innowacyjnością, dobrobytem, ale też z mniej oczywistymi kwestiami, jak np. ze zdrowiem.

Niska aktywność społeczna mieszkańców terenu LSR została wskazana jako jeden z największych problemów obszaru LGD. Dolina Karpia prowadziła konkretne działania mające na celu poprawę sytuacji. W tym aspekcie warto odnotować, że w przedsięwzięciu „Tworzenie przestrzeni do wspólnych spotkań” osiągnięto stan docelowy, ale po wycofaniu się wnioskodawcy z realizacji jednej z umów, niezbędne będzie ogłoszenie kolejnego naboru. Dolina Karpia podjęła również decyzję, że zostaną tutaj także wkrótce przeniesione dodatkowe środki i oszczędności kursowe. W przypadku przedsięwzięcia dotyczącego organizacji atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu wszystkie wskaźniki udało się już osiągnąć. W przypadku integracji społecznej mieszkańców poprzez wykorzystanie rybackiego dziedzictwa kulturowego środki zostały zakontraktowane i są bardzo bliskie rozliczenia.

Większość badanych mieszkańców gmin obszaru LGD stwierdziła, iż w przeciągu ostatnich 5 lat dało się zaobserwować, że mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie, ale już wskazania dotyczące poprawy relacji między mieszkańcami były gorsze. Warto odnotować, że spośród 25 badanych beneficjentów, 11 wskazało, że to ogół mieszkańców gmin/obszaru LGD był głównym odbiorcą projektów. W kontekście przyszłości interesująco przedstawiają się wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gmin obszaru LGD, gdzie zdecydowana większość osób wskazała, iż bardzo istotnymi obszarami wymagającymi dofinansowania są szkolenia i warsztaty dla mieszkańców, działalność organizacji pozarządowych czy infrastruktura społeczna. W kolejnych latach pomocne będą na pewno więc kolejne przedsięwzięcia służące integracji społecznej i wzmacnianiu poczucia jedności i tożsamości, wspieraniu lokalnych liderów i działaczy w organizacjach pozarządowych.

Jednym z głównych założeń podejścia LEADER jest stosowanie zasady partycypacji, czyli włączanie mieszkańców w tworzenie dokumentu strategicznego, a następnie zaangażowanie ich w realizację przedsięwzięć pozwalających na osiągnięcie jego celów. Oba te zamierzenia zostały osiągnięte przez Dolinę Karpia. Na etapie tworzenia dokumentu strategicznego przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami obszaru LGD. Zastosowane wówczas metody partycypacyjne zostały pozytywnie ocenione w czasie procedury wyboru Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Społeczności, których realizacja miała zostać dofinansowana z Funduszy Europejskich za pośrednictwem Małopolskiego Urzędu Marszałkowskiego. Partycypacja była uskuteczniana przez Dolinę Karpia również na etapie realizacji LSR. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że wśród członków stowarzyszenia oraz wśród członków jego organów znajdują się reprezentanci sektorów społecznego, gospodarczego (w tym rybackiego), publicznego oraz mieszkańcy obszaru. Sposób funkcjonowania organów zapewnia włączenie w ich pracę przedstawicieli różnych grup mieszkańców, w tym m.in. kobiet. Wszystko to pozwala na uzyskanie właściwej reprezentacji mieszkańców obszaru w Stowarzyszeniu. Po drugie, skuteczna realizacja celów strategii jest równoznaczna z szerokim włączeniem mieszkańców w ten proces. Jego powodzenie nie byłoby możliwe bez udziału aktywnych mieszkańców przygotowujących propozycje operacji a następnie realizujących dofinansowane projekty.

Stosowanie zasady partycypacji jest jednym ze sposobów, w jaki Lokalne Grupy Działania mogą wpływać na generowanie kapitału społecznego wysokiej jakości. Duży wpływ na ten proces ma działalność Biura LGD. Została ona już szeroko opisana w innych częściach raportu. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na skuteczność i efektywność działań podejmowanych przez pracowników Stowarzyszenia w tym zakresie. Dobrą ich egzemplifikacją są działania komunikacyjne. Przypisane do nich wskaźniki są realizowane na bieżąco, co pozwala na pozytywną ocenę skuteczności komunikacji. Stosowane są efektywne kanały komunikacji. Warto zwrócić uwagę na fakt, że są one zróżnicowane i dostosowane do potrzeb różnych odbiorców. Skuteczność i efektywność komunikacji przekłada się na dużą rozpoznawalność LGD oraz sukcesy w budowaniu silnej marki lokalnej. Informowanie o działalności Stowarzyszenia i możliwości pozyskiwania środków oraz promowanie efektów zrealizowanych operacji pozwala na szerokie włączanie mieszkańców w realizację dokumentu strategicznego i tym samym na urzeczywistnienie LEADER-owskiej zasady partycypacji.

6.3. Przedsiębiorczość

Dolina Karwia to obszar o dużym potencjale rozwoju przedsiębiorczości. Atutem jest niewątpliwie położenie w pobliżu dużych potencjalnych rynków zbytu (Kraków i Śląsk) i ciągów komunikacyjnych. Na terenie funkcjonują i inwestują duże firmy takie jak m.in. Energylandia, Dinozatorland oraz wiele firm zlokalizowanych w Strefie Inwestycyjnej w Zatorze. Obszar nie jest pozbawiony jednak problemów. W LSR wskazano między innymi ograniczenia kapitałowe przedsiębiorców i brak współpracy pomiędzy nimi, a także niski poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego. Uznano też, że niewykorzystany jest potencjał przetwórczy wiążący się z lokalnym zapleczem rybackim i rolnym.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego jednoznacznie pokazują, że w ostatnich latach liczba pracujących w większości gmin wzrastała, w większości nastąpił również spadek udziału bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności, wzrosła liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej oraz liczby osób prowadzących działalność gospodarczą. Ankietowani mieszkańcy również zaobserwowali poprawę sytuacji na rynku pracy i pojawienie się nowych firm. Nie ulega wątpliwości, że premie na założenie działalności gospodarczej i prowadzone

przez Dolinę Karpią szkolenia na pewno wpłynęły na wzrost postaw przedsiębiorczych w społeczności lokalnej. W tym aspekcie warto odnotować, że w każdym z naborów brakowało środków dla podmiotów i osób, które spełniały minimum punktowe wskazane w ogłoszeniach i zostały wybrane do finansowania.

Ankietowani mieszkańcy za bardzo istotny obszar wymagający dalszego dofinansowania uznali właśnie działania przedsiębiorcze, w tym tworzenie nowych miejsc pracy, wsparcie dla istniejących firm oraz dofinansowanie dla planujących założyć firmy. LGD Dolina Karpią powinna więc w dalszym ciągu dużą wagę przykładąć do operacji polegających na utworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw, zwłaszcza iż da się zaobserwować profesjonalne podejście do tego zagadnienia i nabyte przez lata doświadczenie.

6.4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Potencjał turystyczny to niewątpliwie wielki atut Doliny Karpią. W tym aspekcie należy przede wszystkim wskazać rodzinne parki rozrywki - Energylandię i Dinozatorland, przyciągające każdego roku tysiące ludzi. Zasoby przyrodnicze stanowią kolejne ważne bogactwo lokalne, a atrakcją jest również bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne. Niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny Doliny Karpią został wskazany jako jeden z największych problemów obszaru LGD. W kontekście słabych punktów wskazano niedostateczną i dość słabo zintegrowaną informację na temat obiektów historycznych, kulturalnych i muzealnych, a także niedostateczne wykorzystanie istniejących obiektów zabytkowych (w tym np. brak stałych ekspozycji). Problemem określono też brak spójnego i widocznego oznakowania atrakcji turystycznych czy brak spójnej i widocznej oferty turystycznej. Ostatnie lata przyniosły w tych kwestiach pewną poprawę.

Warto podkreślić, że z funduszy LGD na rozwój przedsiębiorczości skorzystały w dużej mierze firmy działające właśnie w branży turystycznej, co było zgodne z założeniami LSR. Dodatkowo należy zauważyć, że jeden z celów szczegółowych w LSR dotyczył zwiększenia atrakcyjności turystycznej Doliny Karpią. W 100% udało się już wykonać przedsięwzięcia dotyczące infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach rybackich. Bardzo dobrze przedstawia się też sytuacja w przypadku przedsięwzięć dotyczących „spójnej i widocznej oferty turystycznej Doliny Karpią”. Rozliczone w pełni są tutaj operacje własne i część

projektów współpracy, w trakcie realizacji są natomiast dwa projekty grantowe, które są już zakontraktowane, ale czekają na złożenie wniosków o płatność. Na przyszły rok planowane są kolejne operacje własne. W przypadku przedsięwzięć z zakresu dziedzictwa kulturowego należy zauważyć, że działania służące zachowaniu materialnego dziedzictwa lokalnego polegające na poddaniu obiektów pracom konserwatorskim lub restauratorskim kierowane było przede wszystkim do parafii i zostały w pełni zrealizowane.

Dolina Karpia bardzo dobrze potrafiła wykorzystać potencjał turystyczny, czego przykładem są projekty dotyczące infrastruktury turystycznej, rewitalizacje przestrzeni, tworzenie chodników, wytaczanie szlaków rowerowych. Podjęte działania służą więc nie tylko turystom, ale i mieszkańcom. Do tego dodać należy powstanie miejsc noclegowych, których wcześniej brakowało, a także rozmaitych firm okołoturystycznych (np. wypożyczalnie rowerów). Warto zauważyć, że aż 90 spośród 102 badanych mieszkańców odnotowało zwiększenie ruchu turystycznego. Spora grupa osób potwierdziła także poprawę stanu zabytków oraz zwiększenie się liczby inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji. W aspekcie potencjału turystycznego i kulturowego na pewno warto w dalszym ciągu prowadzić odpowiednie działania rozwojowe i promocyjne. W tym kontekście warto zauważyć, iż sami badani mieszkańcy do obszarów wymagających dalszego dofinansowania zaliczyli rozwój promocji obszaru oraz oferty kulturalnej.

6.5. Grupy defaworyzowane

Do podstawowych problemów istotnych dla mieszkańców Doliny Karpia zaliczono niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, niedostateczne wykorzystanie zasobów lokalnych oraz wciąż za niską aktywność społeczną członków społeczności lokalnej. Uznano, iż negatywne skutki tych zjawisk odczuwają przede wszystkim ludzie starsi (powyżej 50 lat) i młodzi (do 35 lat), a wśród nich głównie kobiety. To te grupy miały problemy z odnalezieniem się na rynku pracy i spełnianiem aspiracji życiowych. Dodatkową grupą zasługującą na szczególną uwagę są rybacy. Te cztery grupy w konsekwencji określono mianem grup defaworyzowanych. Dla grup defaworyzowanych wprowadzono w LSR szereg mechanizmów wspierających, w tym m.in.: bezpośrednie wsparcie poprzez preferencyjne warunki otrzymania wsparcia na realizowanie operacji; maksymalną intensywność pomocy;

pośrednie wsparcie poprzez realizowanie projektów przez innych wnioskodawców, w tym dodatkowe punkty za stworzenie miejsca pracy dla grupy defaworyzowanej lub wskazanie, iż grupy te będą korzystały z efektów operacji; korzystanie z efektów zrealizowanych projektów współpracy.

Pozytywne zmiany w zakresie przedsiębiorczości w dużej mierze odpowiadały na potrzeby grup defaworyzowanych. W tym kontekście warto zauważyć, że badani mieszkańcy gmin obszaru LGD pozytywnie oceniają zmiany dotyczące podejmowania inicjatyw, których celem było wsparcie osób starszych w ostatnich 5 latach. Sporo pozytywnych opinii ankietowani mieszkańcy wyrazili w kwestii pojawienia się nowych form wsparcia dla ludzi młodych. W kontekście grup defaworyzowanych warto też odnotować spadek osób korzystających z pomocy społecznej. Mimo pozytywnych zmian, niezbędna wydaje się kontynuacja czy też nawet rozwój operacji kierowanych do określonych w LSR grup defaworyzowanych.

6.6. Innowacyjność

W LSR zwrócono uwagę na problem związany z niedostatecznym poziomem innowacyjności i zaawansowania technologicznego lokalnych przedsiębiorstw, w tym rybackich. Innowacyjność została w konsekwencji ujęta bezpośrednio w jednym z przedsięwzięć (modernizacja lub innowacyjność w podmiotach sektora rybackiego), ale dodatkowo była też obecna w większości z zaplanowanych w LSR celach i przedsięwzięciach. Podstawowe znaczenia dla poprawy innowacyjności na terenie Doliny Karpia miały mieć działania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości. Uznano, iż w ramach tego celu wprowadzane będą do praktyki gospodarczej nowe innowacyjne produkty, technologie, instrumenty marketingu albo organizacji i zarządzania. Innowacyjność została w konsekwencji ujęta jako jedno z podstawowych kryteriów wyboru.

Spośród ciekawszych projektów, które miały innowacyjny charakter, warto zwrócić uwagę na sklep Hana z produktami lokalnymi, pumtruck w Polance Wielkiej czy patrolę przeciwdziałające kłusownictwu.

6.7. Projekty współpracy

Projektów współpracy Dolina Karpia realizuje bardzo wiele. Wszystkie zaplanowano już w momencie przygotowywania LSR. Duża ich ilość ma też związek z tym, iż była finansowana w ramach dwóch funduszy - PROW i PO RYBY, co znacznie poszerzało możliwości. Większość z projektów jest już rozliczona. Wymienić tu można takie działania jak: „Rozwój ekomuzeów na rzecz promocji turystyki na obszarach wiejskich i małych miast”, „Utworzenie infrastruktury turystycznej oraz stworzenie Systemu Identyfikacji Wizualnej Doliny Karpia, propagujących dziedzictwo kulturowe na obszarze rybackim Doliny Karpia”, „Wzrost aktywności mieszkańców śródlądowych obszarów rybackich w kierunku propagowania dobrostanu i dziedzictwa kulturowego poprzez udział w działaniach edukacyjnych”, „Marka lokalna szansą rozwoju regionu”, „Marka lokalna narzędziem promocji obszarów LGD”, „Realizacja działań edukacyjnych w obiektach gastronomicznych, placówkach oświatowych oraz na obszarach partnerskich LGD służących promocji rybackiego dziedzictwa kulturowego obszaru Stowarzyszenia Dolina Karpia i Stowarzyszenia RLGD 'Opolszczyzna'”. Przeprowadzone projekty współpracy wpisywały się w cele założone w LSR. Dolina Karpia doskonale zdaje sobie sprawę z tego, iż działania tego typu są dobrą formą współdziałania LGD, wpływającą na rozwój umiejętności współpracy w zakresie ważnych celów dla wszystkich zaangażowanych podmiotów. W przyszłości należałoby utrzymać tę formę współdziałania czy może nawet rozważyć przeznaczenia na nią większych środków finansowych.

6.8. Ocena funkcjonowania LGD

Ankietowani beneficjenci bardzo pozytywnie oceniają działalność Biura LGD w aspekcie informowania o możliwości pozyskania środków. Zdecydowana większość respondentów korzystała również z szerokiego zakresu wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku. Beneficjenci korzystali przede wszystkim ze wsparcia polegającego na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla projektu, porad w zakresie wypełniania dokumentów koniecznych do złożenia wniosku oraz wyjaśnienia szczegółowych zasad oceny wniosków. Samo doradztwo ocenione zostało przez badanych beneficjentów bardzo pozytywnie. Dotyczy to zarówno etapu składania wniosku, jak i etapu realizacji

operacji oraz etapu rozliczania operacji. Warto podkreślić wysokie oceny dotyczące przygotowania merytorycznego doradców LGD. O tym jak dobrze oceniana jest potrzeba funkcjonowania i sama działalność LGD najlepiej świadczy fakt, iż żaden z badanych beneficjentów nie wykluczył zabiegania o ponowne wsparcie ze strony LGD w przyszłości (gdyby pojawiła się taka możliwość).

W raporcie ewaluacyjnym dużo uwagi poświęcono ocenie pracy Biura LGD. Ocena funkcjonowania całej organizacji wymaga jednak również zwrócenia uwagi na pracę jego statutowych organów – Zarządu i Rady. Praca organów może być oceniana pod kątem skuteczności, która zdefiniowana jest w LSR jako stopień osiągnięcia zakładanych celów i przedsięwzięć na podstawie określonych w LSR wskaźników. Przeprowadzona analiza wykazała, że Dolina Karpia osiągnęła dobre rezultaty w zakresie realizacji celów i przedsięwzięć. Podobnie skutecznie realizowany jest budżet i plan działania. Nie ma więc żadnych podstaw, by oceniać pracę organów negatywnie. Warto podkreślić, że członkowie organów są realnie zaangażowani w życie stowarzyszenia. Potwierdził to wywiad grupowy przeprowadzony przez ewaluatora, w czasie którego członkowie organów udzielili wyczerpujących i trafnych informacji na temat ocenianych aspektów funkcjonowania LGD. Członkowie Rady uczestniczący w wywiadzie opowiadali o zaciętych nieraz dyskusjach, które prowadzone były w czasie jej posiedzeń. Celem tych debat była zapewnienie rzetelnej oceny wniosków i wybranie tych z nich, które pozwalają na osiągnięcie założeń zawartych w LSR. Dane zebrane w czasie ewaluacji potwierdzają, że Rada wykazała się w tym zakresie skutecznością. Bezproblemowa działalność całego Stowarzyszenia oraz poprawna realizacja wszystkich procesów składających się na realizację LSR wskazują z kolei, że skutecznością wykazywał się jego Zarząd. Na zakończenie tego wątku warto jeszcze zwrócić uwagę, że Dolina Karpia pozytywnie wyróżnia się pod względem aktywności sektora gospodarczego. Jego przedstawiciele, w tym przedstawiciele sektora rybackiego działają aktywnie w organach LGD i mają realny wpływ na jego działalność.

6.9. Ocena procesu wdrażania

W LSR Doliny Karpia wprowadzono sporo zmian. Dotyczyły one przede wszystkim przesunięć środków finansowych między przedsięwzięciami (założony na samym początku

budżet okazywał się niekiedy zbyt duży na konkretne działania i w ten sposób pozostawały środki do wykorzystania). Wpływ na korekty miało także niewielkie zainteresowanie niektórymi przedsięwzięciami i przesunięcie na działania bardziej popularne, czyli przede wszystkim na podejmowanie i rozwój przedsiębiorczości. Zmiany w LSR dotyczyły również podwyższania wartości wskaźników, zmian kryteriów czy ich doprecyzowania (by uniknąć np. oprotowania wyników naborów). Niektóre poprawki były następstwem uwag przekazywanych przez Urząd Marszałkowski. Ostatnia większa korekta dokonana w okresie przed przeprowadzeniem opisywanych tu badań ewaluacyjnych ma związek z przewalutowaniem, oszczędnościami i dodatkowymi środkami, które Dolina Karpia może otrzymać na realizację LSR. Doskonale widać, że LGD stara się na bieżąco reagować na pojawiające się problemy czy wątpliwości, co zasługuje na pozytywną ocenę.

Samych naborów było bardzo dużo. W początkowym okresie trzymano się sztywno harmonogramu, a następnie dokonywano pewnych zmian i w miarę pojawiania się potrzeb nabory ponawiano. Harmonogram naborów był więc aktualizowany, a część z tych aktualizacji (np. w okresie pandemii COVID-19) była zależna od decyzji Urzędu Marszałkowskiego.

Należy podkreślić, że procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów. Ocena ewaluatorów jest w tym zakresie zgodna z opiniami wyrażonymi przez wnioskodawców. Zastosowane kryteria wyboru operacji były jednoznaczne i nie budzą większych wątpliwości. Pozwalały one na wybór najlepszych wniosków, które były spójne z celami LSR. Stosując określone w LSR kryterium skuteczności (stopień osiągnięcia zakładanych celów i przedsięwzięć na podstawie określonych w LSR wskaźników) można zatem stwierdzić, że sposób i kryteria wyboru operacji oraz prowadzona przy ich zastosowaniu ocena operacji była w wysokim stopniu skuteczna. Najlepiej świadczą o tym dobre wyniki osiągnięcie przez Dolinę Karpia w zakresie postępu rzeczowego. Równie dobrą ocenę kryteriom wyboru operacji oraz procesowi oceny wniosku ewaluatorzy wystawiają na podstawie kryterium efektywności. LGD Dolina Karpia umiejętnie dysponowało swoimi szeroko rozumianymi zasobami (czas, infrastruktura, środki na realizację LSR). Dzięki temu osiągnięto nie tylko odpowiedni postęp w rzeczowej realizacji LSR, ale także wygenerowano wartość dodaną w stosunku do pierwotnie zaplanowanych w tym dokumencie efektów. Wątek ten zostanie rozwinięty w kolejnym punkcie.

6.10. Wartość dodana podejścia LEADER

Działalność Doliny Karpią niewątpliwie angażuje i łączy organizacje pozarządowe, usługodawców i samorząd lokalny. Dodatkowo LGD wpływa także na angażowanie liderów lokalnych i osoby fizyczne. Sam potencjał rozwojowy jest wykorzystywany i promowany poprzez wydawnictwa, strony internetowe, lokalną prasę i media społecznościowe.

Należy podkreślić, że Dolina Karpią reagowała na wskazane w LSR problemy obszaru LGD i tym samym tworzyła odpowiednie warunki do jego rozwoju. Z części zadań wywiązywała się wręcz wzorowo. Udało się Dolinie Karpią zrealizować sporo operacji związanych z przedsiębiorczością, turystyką, kulturą czy infrastrukturą. Projekty współpracy i działania poza RLKS stanowiły doskonałe merytoryczne uzupełnienie operacji realizowanych w ramach wdrażania LSR i wpisywały się w cele określone w tym dokumencie strategicznym.

Warto podkreślić, że Dolina Karpią cieszy się bardzo dużą rozpoznawalnością na obszarze, a efekty prowadzonych działań są zauważalne. Badani mieszkańcy stwierdzili w zdecydowanej większości, że uczestniczyli w wydarzeniach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD oraz korzystali z infrastruktury, której powstanie lub modernizacja były dofinansowane z jej środków. Udało się więc niewątpliwie zbudować markę, która może procentować w przyszłości.

Wartość dodaną podejścia LEADER na obszarze działania Doliny Karpią można ocenić także w odniesieniu do wpływu wdrażania LSR na realizację celów Unii Europejskiej dotyczących inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu. Cele te zostały zapisane w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w którym uwzględniono cele przekrojowe w zakresie ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatu oraz pobudzaniu innowacyjności.

W ewaluowanej Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez społeczność duży nacisk położono na kwestie związane z ochroną środowiska oraz przeciwdziałaniem zmianom klimatu. Zasoby przyrodnicze zostały trafnie zdiagnozowane jako jeden z najważniejszych atutów obszaru objętego LSR. Dostrzeżono konieczność ich ochrony i zachowania, nie tylko ze względu na ich potencjał turystyczny, ale także ze względu na ich kluczowy wpływ na tworzenie warunków do rozwoju działalności rybackiej. Przykładem działań tego typu mogą być przedsięwzięcia związane z poprawą bezpieczeństwa ekologicznego w Dolinie Karpią

realizowane w ramach celu ogólnego 3. Przypisane do nich wskaźniki były w momencie przeprowadzenia ewaluacji w pełni osiągnięte – wypłacono 100% środków uwzględnionych w planie działania. Można zatem stwierdzić, że kwestie związane z ochroną środowiska oraz przeciwdziałaniem zmianom klimatu są podejmowane przez Dolinę Karpia nie tylko na poziomie deklaracyjnym, ale znajdują również odzwierciedlenie w konkretnych przedsięwzięciach realnie wpływających na zachowanie walorów przyrodniczych.

Kwestia innowacyjności została już omówiona powyżej. W tym miejscu warto jeszcze raz przywołać innowacyjne operacje, które zostały zrealizowane przez przedstawicieli sektora rybackiego oraz nowatorskie przedsięwzięcia realizowane przez innych przedsiębiorców. Należy także zwrócić na wartość dodaną podejścia LEADER na obszarze Doliny Karpia, która w kontekście celów przekrojowych związanych z innowacyjnością uwidacznia się w obszarze promocji obszaru. LGD stworzyło bardzo silną markę lokalną, która pozytywnie wpływa na potencjał rozwojowy obszaru. Jej powstanie należy oceniać z perspektywy czasu. Obecnie podobne działania prowadzone są przez liczne LGD, ale w momencie gdy zostały one podjęte przez Dolinę Karpia były one nowatorskie w skali kraju. Podsumowując ten wątek należy stwierdzić, że oceniana LSR wpisuje się w cele przekrojowe UE, a sposób jej wdrażania pozwala realnie przyczyniać się do ich osiągnięcia.

7. Podsumowanie. Wnioski i rekomendacje

Do podstawowych problemów istotnych dla mieszkańców Doliny Karpią zaliczono niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, niedostateczne wykorzystanie zasobów lokalnych oraz wciąż za niską aktywność społeczną członków społeczności lokalnej. W analizowanym okresie LGD czyniła liczne starania, które miały pomóc we wprowadzeniu pozytywnych zmian na obszarze gmin. Należy stwierdzić, iż osiągnęła na tym polu mniejsze i większe sukcesy.

Dolina Karpią znajduje się na takim poziomie realizacji działań, że nie ma w zasadzie żadnych obaw co do osiągnięcia założonych wskaźników. Ewentualny problem może dotyczyć tego, czy beneficjentom wsparcia uda się terminowo rozliczyć wszystkie operacje. To jednak kwestia, na którą LGD ma jedynie pośredni wpływ.

Analiza działań LGD daje możliwość sformułowania następujących rekomendacji:

1. Ankietowani mieszkańcy za bardzo istotny obszar wymagający dofinansowania uznali działania przedsiębiorcze, w tym tworzenie nowych miejsc pracy, wsparcie dla istniejących firm oraz dofinansowanie dla planujących założyć firmy. LGD Dolina Karpią powinna więc w dalszym ciągu dużą wagę przykładąć do operacji polegających na utworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw, zwłaszcza iż da się zaobserwować profesjonalne podejście do zagadnienia i spore sukcesy na tym polu działania.
2. Dolina Karpią bardzo dobrze potrafiła wykorzystać potencjał turystyczny, czego przykładem są projekty dotyczące infrastruktury turystycznej, rewitalizacje przestrzeni, tworzenie chodników, wytyczanie szlaków rowerowych. Podjęte działania służą więc nie tylko turystom, ale i mieszkańcom. Do tego dodać należy powstanie miejsc noclegowych, których wcześniej brakowało, a także rozmaitych firm okołoturystycznych (np. wypożyczalnie rowerów). W aspekcie potencjału turystycznego na pewno warto w dalszym ciągu prowadzić odpowiednie działania rozwojowe i promocyjne.
3. Położenie nacisku na promocje rybactwa i pozyskanie funduszy rybackich należy również ocenić bardzo pozytywnie. W ten sposób udało się stworzyć

rozpoznawalną markę. Dużym problemem jest jednak niewystarczająca ilość ryb, która nie pozwala zaspokoić ich zapotrzebowania na surowiec do produkcji. Ten trudny temat wymaga niewątpliwie dogłębnej analizy.

4. Pozytywne zmiany w zakresie przedsiębiorczości w dużej mierze odpowiadały na potrzeby grup defaworyzowanych. W tym kontekście warto zauważyć, że badani mieszkańcy gmin obszaru LGD pozytywnie oceniają zmiany dotyczące podejmowania inicjatyw, których celem było wsparcie osób starszych w ostatnich 5 latach. Sporo pozytywnych opinii ankietowani mieszkańcy wyrazili w kwestii pojawienia się nowych form wsparcia dla ludzi młodych. W kontekście grup defaworyzowanych warto też odnotować spadek osób korzystających z pomocy społecznej. Mimo pozytywnych zmian, niezbędne wydają się kontynuacja czy też nawet rozwój działań kierowanych do grup defaworyzowanych.
5. Interesująco przedstawiają się wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gmin obszaru LGD, gdzie zdecydowana większość osób wskazała, iż bardzo istotnymi obszarami wymagającymi dofinansowania są szkolenia i warsztaty dla mieszkańców, działalność organizacji pozarządowych czy infrastruktura społeczna. W kolejnych latach pomocne będą więc na pewno kolejne przedsięwzięcia służące integracji społecznej i wzmocnieniu poczucia jedności i tożsamości, wspieraniu lokalnych liderów i działaczy w organizacjach pozarządowych.
6. Dolina Karpią doskonale zdaje sobie sprawę z tego, iż projekty współpracy są dobrą formą współdziałania LGD, czego dowodem jest duża ilość realizowanych operacji. W przyszłości należałoby utrzymać tę formę współdziałania i może rozważyć przeznaczenia na nią większych środków finansowych.
7. Dolina Karpią jest bardzo aktywna w realizacji działań poza RLKS i stara się, by były one spójne z LSR. Dotychczas przeprowadzane służyły przede wszystkim wspieraniu przedsięwzięć turystycznych. Tego rodzaju aktywność również warta jest kontynuowania.

8. Spis tabel i wykresów.

8.1. Spis tabel

Tabela 1. Ludność w gminach wchodzących w skład LGD.	16
Tabela 2. Gminy wchodzące w skład LGD na tle innych małopolskich gmin.	19
Tabela 3. Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD.	20
Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w gminach wchodzących w skład LGD.	21
Tabela 5. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.	25
Tabela 6. Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD.	26
Tabela 7. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.	27
Tabela 8. Turystyczne obiekty noclegowe w gminach wchodzących w skład LGD.	29
Tabela 9. Nabory w ramach realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność przez LGD Dolina Karpią.	34
Tabela 10. Rzeczowa realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność przez LGD Dolina Karpią.	39
Tabela 11. Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność przez LGD Dolina Karpią.	46
Tabela 12. Projekty poza działaniem LEADER realizowane przez LGD Dolina Karpią.	51
Tabela 13. Szkolenia pracowników LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.	55
Tabela 14. Szkolenia członków organów LGD w okresie od 1.01.2016 do 31.05.2021.	56
Tabela 15. Realizacja planu komunikacji przez LGD Dolina Karpią.	61
Tabela 16. Porady udzielone przez Biuro LGD Dolina Karpią.	66
Tabela 17. Ocena wsparcia udzielonego beneficjentowi przez LGD na różnych etapach prowadzenia operacji.	68

8.2. Spis wykresów

Wykres 1. Wskaźniki G dla gmin wchodzących w skład LGD.	17
Wykres 2. Wydatki gmin na 1 mieszkańca w złotych.	18
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.	22
Wykres 4. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.	23
Wykres 5. Metody docierania informacji o LGD Dolina Karpią do mieszkańców obszaru.	62
Wykres 6. Metody docierania informacji o naborach w LGD Dolina Karpią do potencjalnych beneficjentów.	63

Wykres 7. Ocena beneficjentów na temat stopnia informowania przez LGD o możliwości pozyskania środków.....	64
Wykres 8. Zakres wsparcia udzielonego beneficjentom ze strony LGD na poszczególnych etapach składania wniosku.	67
Wykres 9. Ocena stwierdzeń dotyczących składania i realizowania projektu przy wsparciu LGD Dolina Karpia.....	69
Wykres 10. Ocena zmian dotyczących rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.....	70
Wykres 11. Ocena zmian dotyczących kultury i rekreacji na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.	71
Wykres 12. Ocena zmian dotyczących aktywizacji i kapitału społecznego na obszarze LGD w przeciągu ostatnich 5 lat.....	72
Wykres 13. Korzystanie z efektów działalności LGD Dolina Karpia.....	73
Wykres 14. Obszary wymagające dofinansowania w ocenie badanych mieszkańców gmin obszaru. .	74

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania.

Ankieta dla mieszkańców obszaru LGD Dolina Karpią

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej efektów funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Dolina Karpią. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety trwa 10 minut.

Z góry dziękujemy za pomoc!

Lokalna Grupa Działania Dolina Karpią

1. Czy w gminie, w której Pan/i mieszka zaszły w ciągu ostatnich 5 lat wymienione poniżej zmiany?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Mieszkańcy mieli większy wpływ na to, co dzieje się w gminie	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiła się sytuacja na rynku pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Powstały nowe firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy wsparcia dla ludzi młodych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Podejmowano inicjatywy, których celem było wsparcie osób starszych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba inicjatyw służących kultywowaniu lokalnej tradycji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawiły się relacje pomiędzy mieszkańcami	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększył się ruch turystyczny	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan zabytków	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Pojawiły się nowe formy spędzania wolnego czasu	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Poprawił się stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Zwiększyła się liczba wydarzeń kulturalnych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Przestrzeń publiczna stała się bardziej estetyczna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

2. Proszę wyobrazić sobie, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale środków finansowych w gminie, w której Pan/i mieszka. Które z wymienionych obszarów wymagają dofinansowania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Promocja obszaru	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Oferta kulturalna	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura sportowa	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Drogi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Szkolenia i warsztaty dla mieszkańców	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Działalność organizacji pozarządowych	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Tworzenie nowych miejsc pracy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Opieka nad osobami starszymi	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Wsparcie dla istniejących firm	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Dofinansowanie dla osób planujących założyć firmy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie

3. Czy słyszał Pan/i o Lokalnej Grupie Działania Dolina Karpia? Proszę wybrać 1 odpowiedź.

a) Tak → Proszę przejść do pytania nr 4.

b) Nie → Proszę przejść do pytania nr 5.

4. W jaki sposób docierały do Pana/i informacje dotyczące Lokalnej Grupy Działania Dolina Karpia?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

5. Czy korzystał/a Pan/i z efektów działań podejmowanych w ciągu ostatnich 5 lat przez LGD działające na terenie gminy, w której Pan/i mieszka? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czy korzystał/a Pan/i z infrastruktury, której powstanie bądź modernizacja były dofinansowane ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniach organizowanych w ramach projektów dofinansowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy brał/a Pan/i udział w spotkaniach organizowanych przez LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czy uczestniczył/a Pan/i w imprezach lokalnych dofinansowanych ze środków LGD?	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

6. Proszę wskazać, w którym przedziale wiekowym się Pan/i mieści. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- a) 18-25 lat
- b) 26-35 lat
- c) 36-45 lat
- d) 46-55 lat
- e) 56-65 lat
- f) 66 lat lub więcej

7. Proszę podać swoją płeć. Proszę wybrać 1 odpowiedź.

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna
- c) Wolę nie podawać.

Ankieta dla beneficjentów LGD Dolina Karpi

Prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety dotyczącej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Dolina Karpi. Ankieta jest anonimowa, co znaczy, że nie gromadzimy żadnych danych, które mogą pozwolić na identyfikację osób ją wypełniających. Wypełnienie ankiety nie powinno zająć więcej niż 10 minut. Ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która jest lub była realizatorem projektu wspartego przez Lokalną Grupę Działania (np. polegającego na założeniu działalności gospodarczej). W przypadku, gdy beneficjentami wsparcia był podmiot (Urząd Gminy, Ośrodek Kultury, Organizacja Pozarządowa, OSP, KGW), ankieta powinna zostać wypełniona przez osobę, która w ramach danego podmiotu była bezpośrednio zaangażowana w realizację dofinansowanego projektu.

Z góry dziękujemy za pomoc!

Lokalna Grupa Działania Dolina Karpi

W jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”? (proszę zaznaczyć 1 odpowiedź)

- a) Zdecydowanie zgadzam się
- b) Raczej zgadzam się
- c) Trudno powiedzieć
- d) Raczej nie zgadzam się
- e) Zdecydowanie nie zgadzam się

W jaki sposób docierały do Pana/i informacje o naborze wniosków w Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Czytałem/am publikacje w prasie na temat działalności LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stronę internetową LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytałem/am informacje o LGD na stronie gminy	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am stoiska LGD podczas imprez lokalnych lub festynów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się o działalności LGD od znajomych i/lub rodziny	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z tablic informacyjnych, billboardów i plakatów	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Dowiedziałem/am się z wydawanych przez LGD publikacji i/lub materiałów promocyjnych	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Uczestniczyłem/am w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Odwiedzałem/am profil LGD na Facebooku	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Dlaczego zdecydował/a się Pan/i (lub podmiot reprezentowany przez Pana/ią) na złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej do LGD? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje główny powód złożenia wniosku do LGD.

- a) Było to jedyne dostępne źródło finansowania mojego projektu
- b) Nie otrzymałem/am dofinansowania z innych środków/innego programu
- c) Chciałem/am skorzystać z nadarzającej się okazji otrzymania środków
- d) Zostałem/am zachęcony/a do złożenia wniosku przez LGD
- e) Na moją decyzję wpłynęła możliwość skorzystania z doradztwa w biurze LGD

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie składania wniosku? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcyców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Proszę wskazać, w jakim zakresie korzystał/a Pan/i ze wsparcia ze strony LGD na etapie składania wniosku? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Wsparcie polegające na udzieleniu informacji o możliwości uzyskania dofinansowania dla mojego projektu	Tak	Nie
Wsparcie w zapoznaniu się z zasadami uzyskania dofinansowania	Tak	Nie
Wsparcie polegające na wskazaniu prawidłowych wzorów wniosków i instrukcji do nich	Tak	Nie
Wsparcie w zakresie ustalenia koncepcji projektu aby spełniał kryteria wynikające z LSR	Tak	Nie
Porady w zakresie wypełniania dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku	Tak	Nie
Wyjaśnienie szczegółowych zasad oceny wniosków	Tak	Nie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie realizacji projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcyców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Jak ocenia Pan/i wsparcie udzielane przez LGD na etapie rozliczenia projektu? Proszę ocenić w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze stwierdzeniami opisującymi wsparcie na tym etapie. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Zakres udzielonych porad spełnił moje oczekiwania	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Udzielone porady były przydatne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Przygotowanie merytoryczne doradcyców z LGD było odpowiednie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy obecnie pozostaje Pan/i w kontakcie z LGD? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Uczestniczę w spotkaniach organizowanych przez LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się telefonicznie z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Czytam komunikaty na stronie internetowej LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Mam osobisty kontakt z przedstawicielami LGD	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Kontaktuję się w inny sposób	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Nie mam z LGD żadnego kontaktu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie

Czy brał/a Pan/i lub organizacja którą Pan/i reprezentuje udział w tworzeniu LSR? Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź.

- a) Tak
- b) Trudno powiedzieć
- c) Nie

Kto był głównym odbiorcą efektów Pani/a projektu/ projektów? Proszę wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje Pana/i projekt.

- a) Ja i moja rodzina
- b) Moja organizacja
- c) Ogół mieszkańców gminy/ obszaru LGD
- d) Turyści
- e) Przedsiębiorstwa
- f) Inne

Proszę ocenić poniższe stwierdzenia dotyczące składania i realizacji projektu przy wsparciu LGD.
Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.

Procedury wyboru wniosków o dofinansowanie w LGD były dla mnie czytelne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków były dla mnie jednoznaczne	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Kryteria wyboru wniosków pozwalały na wybór najlepszych projektów	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
LGD w wystarczającym stopniu informowała o możliwości pozyskania środków	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie
Jeśli będzie to możliwe, w przyszłości chciałbym/łabym ponownie skorzystać ze wsparcia LGD	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Trudno powiedzieć	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Nie korzystałem/am ze wsparcia na tym etapie

Czy na etapie przygotowania, realizacji lub rozliczania projektu pojawiły się jakieś problemy wpływające negatywnie na jego przebieg bądź rezultaty?

a) Tak → *Proszę odpowiedzieć na następane pytanie.*

b) Nie → ***Dziękujemy za wypełnienie ankiety!***

Jakie to były problemy? *Na pytanie odpowiadają tylko osoby, które w poprzednim pytaniu wybrały odpowiedź „Tak”. Proszę zaznaczyć 1 odpowiedź w każdym wierszu tabeli.*

Problemy bezpośrednio związane z przedmiotem projektu (np. problemy wynikające z branży w której działa przedsiębiorca, odbiorcami działań NGO lub uzgodnieniami dotyczącymi przebiegu tras rowerowych w projekcie gminnym)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy finansowe (np. z wypłatą dofinansowania, kredytem na realizację zadania, zmiennością cen w czasie realizacji zadania względem wpisanych we wniosku)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy formalno-prawne	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy personalne (np. z pracownikami, członkami/ partnerami itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy z terminową realizacją harmonogramu (opóźnienia itp.)	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Trudność w dostępie do informacji na temat składania, realizacji lub rozliczenia projektu	Tak	Trudno powiedzieć	Nie
Problemy wynikające z wprowadzenia w Polsce stanu pandemii	Tak	Trudno powiedzieć	Nie